

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΛΔ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19—ΤΗΛ. 27.689 | 15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1957 | ΑΡΙΘ. 6

Η ΕΥΛΑΒΕΣΤΕΡΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ ΜΑΣ

Θὰ σηµάνουν καὶ πάλιν χαρµοσύνως, μετ' ὀλίγον, οἱ κώδωνες τῶν ἁγίων ναῶν, ἐπὶ τῇ θείᾳ ἑορτῇ τοῦ Ἐυαγγελισμοῦ. Καὶ ταυτοχρόνως, θὰ πανηγυρίσωµεν ἐνθουσιῶντες τὰ Ἐλευθέρια τῆς Ἑλληνικῆς µας πατρίδος.

Θαῦµα ὑπερφυῆς καὶ ἀκατάληπτον εἶναι τὸ πρῶτον. Δι' αὐτοῦ οἱ Οὐρανοὶ διεμήνυσαν πρὸς τὴν Γῆν, ὅτι τοῦ λοιποῦ ὁ ἄνθρωπος δὲν θὰ εἶναι µόνος ἐπ' αὐτῆς. Ὅτι ὁ Ἀδάµος θὰ ἐγίνετο ὄρατός, κ' ἐνσαρκούµενος εἰς τὸν φυσικὸν καὶ αἰσθητὸν αὐτὸν κόσµον µας, θὰ ἐθεµελίωµεν γεφύρας πρὸς τὸ Ἄπειρον. Καὶ διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεώς του, θὰ ἐβεβαίωµεν τὴν δυνατὸτητα νὰ θεωθῇ καὶ ἡ ἀνθρωπίνη µας φύσις...

Θαῦµα πραγµατικὸν καὶ µέγα εἶναι καὶ τὸ δεύτερον. Διὰ τούτου, ἕνας λαὸς Ἐσταυρωµένος ἀνέστη ὄντως ἐκ νεκρῶν. Καὶ ἀποτελεῖ βεβαίωσιν τῆς ἀθανασίας του ἢ προσεχῆς ἀναµνηστήριος ἑορτῇ τῆς ἡμέρας τῆς νεκραναστάσεώς του. Πιστοποιεῖ προσέτι, ὅτι ὡς Φυλὴ εἴµεθα υἱοὶ τῆς Ἐλευθερίας. Καὶ ὅτι ἀνήκοµεν εἰς µίαν ἐκλεκτὴν πνευματικὴν γενεάν. Τὴν γενεάν τοῦ νέου Ἀδάµ, διὰ τῆς ὁποίας θέλημα Θεοῦ ἦτο νὰ κηρυχθῇ, νὰ ἐρµηνευθῇ, καὶ νὰ λατρευθῇ γνησιώτερον ὁ ἐνσαρκωθείς Λόγος. Δικαίως λοιπὸν περιλαµπρὸς πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἐκάστοτε πανηγυρισµὸς τῆς...

Ἐφέτος ὁµως, ἀντὶ οἰοῦδήποτε ἄλλου πανηγυρισμοῦ, ἃς κρατήσωµεν σιωπηλοὶ εἰς τὰς χεῖράς µας τὰς ἑορταστικὰς µας λαµπάδας. Καὶ ἃς στέψωµεν—σιγῶντες—µε δάφνας τοὺς ἀνδριάντας καὶ τοὺς τάφους ἐκείνων, πὰν µᾶς παρέδωσαν ἐλευθέραν πατρίδα..

Δὲν ὑπάρχουν ἄλλως τε οὔτε λόγοι, οὔτε

τρόποι ἐκφράσεως, πὸν τὸ ὕψος τους νὰ ἡµπορῇ νὰ ἀνταποκριθῇ πρὸς τ' ἀπροσπέλαστα ὕψη τοῦ ἡρωϊσμοῦ καὶ τῆς Θεοσίας των.

Τοὺς ἀποκαλοῦν συνήθως οἱ ρήτορες μεγαλοουργούς, καὶ Ἡρώας, καὶ Ἡµιθέους. Καὶ τοὺς παραλληλίζουσι πρὸς τοὺς ἀθανάτους ἐκείνους ἀγωνιστὰς τοῦ Μαραθῶνος, τῆς Σαλαµίνος καὶ τοῦ Βυζαντίου, οἱ ὅποιοι ἐπρομάχησαν νικηφόρως τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ τοῦ Κόσμου ὅλου..

Λησμονοῦν ὁµως, ὅτι ἐκεῖνοι εἶχον πατρίδα ἐλευθέραν. Καὶ ὅτι ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς ἐλευθερίας τῆς ἡγωνίσθησαν καὶ ἀπέθανον. Οἱ ἀγωνισταὶ ὁµως τοῦ 1821 δὲν εἶχον πατρίδα. Καὶ τὰ γεωγραφικὰ τῆς ὄρια εὐρίσκοντο θεοχάρακτα ἐντὸς τῆς ψυχῆς των ὀντων.

Ἐπὶ τέσσαρας δὲ βαρυνότµους αἰῶνας, ἔτρωγον, κατ' ἀνοχὴν τῶν τυράννων των, τὸν κριθινὸν ἄρτον τῆς δουλείας των. Καὶ αὐτὸν ζυµωµένον µὲ αἶµα καὶ µὲ δάκρυα. Εἶχον καταβιβάσει τὰς καµπάνας ἀπὸ τὰ κωδωνοστάσια τῶν Ἐκκλησιῶν των, διὰ νὰ µὴ ἐρεθίζῃ ὁ ἦχος τους τοὺς ἀλλοπίστους δυνάστας. Κ' ἐκρουπτον περιτρόµους εἰς τὰ βάθη σκοτεινῶν σπηλαίων τὰς παρθένους θυγατέρας των, διὰ ν' ἀποφύγουν τοὺς ἀσελεγεῖς ὀφθαλµοὺς των...

Εἶναι λοιπὸν ἢ δὲν εἶναι µέγα θαῦµα ἢ νεκρανάστασις τῆς Ἑλλάδος; Καὶ ἐπίσης ὅτι, εὐγλωττότερον ἀπὸ οἰασθήποτε ἐπιµνηµοσύνης ὡδᾶς ἢ πανηγυρικὸς ὕµνος καὶ λόγος εἶναι δυνατὸν νὰ τὴν ἐρµηνεύσῃ ἢ σιγῇ;

Ἐπιπροσθέτως ὁµως τὴν ἔµφρονα σιγὴν, καὶ τὸν πλήρη περισυλλογῆς ἑορτασµὸν τῆς

μεγάλης Θρησκευτικῆς καὶ Ἐθνικῆς μας Ἐπετείου τὸν ἐπιβάλλει —φρονοῦμεν— σήμερον ἢ ἐξαιρετικὴ κρίσιμότης τῶν περιστάσεων. Διότι εἶναι ἀνεπίδεκτον ἀμφισβήτησεως ὅτι ἡ ἐποχὴ μας εἶναι κοσμογονικὴ. Καὶ ἐποχὴ ραγδαίων καὶ ἐκπληκτικῶν ἐξελίξεων, καθ' ἣν νέαι κινήσεις ἐμφανίζονται. Καὶ νέοι μέθοδοι δράσεως ἀναδύονται ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν περὶ ἡμᾶς. Βέβαιον ἐπίσης εἶναι, ὅτι συχνότατα καταρρέουν γύρω μας διάφορα εἶδωλα. Πρόσωπα πίπτουν, βυθίζομενα εἰς τὴν ἀφάνειαν. Ἀλλὰ καὶ πίστεις σαλεύονται.

Πρὸς ἀντιμετώπισιν δὲ τοῦ ὄγκου τῶν προβλημάτων τούτων καὶ τῆς μεγάλης ἠθικῆς κρίσεως, πὸν μαστίζει τὴν παγκόσμιον ὁλότητα, ἀγρυπνος πρέπει νὰ παραμένῃ ἡ προσοχὴ μας. Καὶ ἀνύστακτοι νὰ εἶναι οἱ ὀφθαλμοὶ μας...

*

Καὶ ἄς μὴ νομίση κανεὶς, ὅτι κατέλαβε τὴν ψυχὴν μας ὄγκος, ἢ δέος, ἢ καὶ δισταγμὸς οἰοσδήποτε, διὰ τὴν ἄδικον ἀπόφασιν τοῦ Ο.Η.Ε. διὰ τὴν Κύπρον μας. Ὁχι, χιλιάνκις ὄχι. Διότι κρίνομεν ἀνάξιον τῆς Ἐθνικῆς μας Ἱστορίας οἰονδήποτε ὀλοφυρμὸν, καὶ οἰανδήποτε πένθιμον θρηνηδίον.

Γνωρίζομεν καλῶς ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, ὅτι ἡ Ἐλευθερία εἶναι τέκνον τοῦ Στεναγμοῦ καὶ τῆς Ὀδύνης. Καὶ ὅτι τὸ μυρόπνοον ἄνθος τῆς — ὅπως τὰ μαγικὰ Ἐδελβαῖς εἰς τὰς Ἀλπεῖς— ἀρέσκειται καὶ αὐτὸ νὰ φυτρῶνῃ μέσα εἰς τέφρας καὶ εἰς καπνίζοντα ἐρείπια. Καὶ εἰς ἐδάφη πὸν εἶναι κατάσπαρτα ἀπὸ μαρτυρικὰ ὀστᾶ.

Καὶ οἱ ἀδελφοὶ μας Κύπριοι γνωρίζουν καὶ αὐτοὶ ἄριστα, ὅτι ἡ Ἐλευθερία προτιμᾷ τὰς τραχείας καὶ τὰς ἀνάντεῖς ὁδοὺς, πὸν διέρχονται ἀπὸ στενοπορίας καὶ ἀπὸ Θερμοπύλας...

*

Ἡ ἀπόφασις ὁμως τοῦ Ο.Η.Ε. καταδεικνύει σαφῶς ὅτι αἱ ἀρχαί, αἱ ὁποῖαι τόσον μεγαλοστόμως διεκηρύχθησαν ἀπὸ τοὺς νικητάς, δὲν βιοῦνται ἀτυχῶς ὑπὸ τῶν Κρατῶν μελῶν του. Καὶ δὲν κατευθύνουν τὰς πράξεις καὶ τὰς ἐνεργείας των.

Καταδεικνύει ἀκόμη, ὅτι ὑφίσταται πλήρης ἀδιαφορία πρὸς τὰ ἠθικὰ κριτήρια καὶ πρὸς

τοὺς παλμοὺς τῆς Ἐλευθερίας. Ὅτι ἀντινομία κυριαρχεῖ εἰς τὰς συνειδήσεις. Καὶ ὅτι ἡ σκοπιμότης καὶ τὸ ἐκάστοτε συμφέρον ρυθμίζει τὰς λαμβανομένας ἀποφάσεις.

Τοιοτοτρόπως ὁ Ο.Η.Ε., ἀντὶ ν' ἀποβῇ τὸ θερμοκήπιον μιᾶς νέας καὶ ἀνωτέρας ζωῆς, ἀποβαίνει ὁσημέραι Σαχάρα ἠθικῆς σιγῆς. Σαχάρα μάλιστα χωρὶς ὀάσεις, διὰ τὰς ἐλπίδας τῶν λαῶν. Καὶ μὲ θλίψιν μας βαθεῖαν, αἰσθανόμεθα νὰ πνέῃ γύρω του, ὀλοὲν καὶ ἐντονώτερον, τὸ ἀποσυνθετικὸν πνεῦμα τῆς Γενεῆς. Καὶ ἀκούομεν ἤδη τὴν πένθιμον ὑπόκρουσιν, ὑπὸ τοὺς ἤχους τῆς ὁποίας ἐκηδεύθη πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἡ περίπτυστος ἐκείνη Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν...

*

Τί πταεὶ λοιπὸν εἰς τοῦτο; Πῶς συνέβη νὰ κυριαρχήσων καὶ πάλιν οἱ στείροι καὶ ἄγονοι ἐγωῖσμοί; Καὶ διατί, ἀντὶ νὰ παραμείνῃ ὁ Ο.Η.Ε. ἡ ἐλπίς τοῦ κόσμου, καὶ τὸ ἀσίγαστον βῆμα τῆς προασπίσεως τῆς Ἐλευθερίας, καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν Ἐθνῶν, κινδυνεύει ν' ἀποβῇ τὸ νεκροταφεῖον τῶν δραματισμῶν του;...

Δὲν γνωρίζομεν, τί ἀποφαίνονται οἱ κοινωνιολογοῦντες. Ἡμεῖς ὁμως πιστεύομεν ταπεινῶς, ὅτι ἡ καθόλου θρησκευτικὴ ζωὴ ὑπέστη θλάσιν εἰς τὸν Δυτικὸν κυρίως κόσμον, καὶ ὅτι διέρχεται περίοδον κρίσεως.

Τὰ χριστιανικὰ βιώματα ἀτονοῦν ὀλοὲν καὶ περισσότερον ἐκεῖ, ὡς κοινωνικὴ συνείδησις ρυθμιστικὴ τῆς ζωῆς. Καὶ διαμορφοῦνται ὡς ὑποκειμενικὰ τοιαῦτα. Τοιοτοτρόπως καὶ αἱ λαμβανομέναι ἀποφάσεις ἐξυπηρετοῦν ὀλιγώτερον τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἀνθρωπότητα. Καὶ περισσότερον τὸ συμφέρον τῶν ἐπὶ μέρους λαῶν.

*

Καὶ δὲν βλέπομεν —ἡμεῖς τοῦλάχιστον— ἄλλην δύναμιν, διὰ νὰ διαβιβασθῇ ἐκ νέου ἡ θεία Θέλησις καὶ ἡ θεία ἐνέργεια εἰς τὰς ληθαργούσας συνειδήσεις, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὴν τρισαγίαν μας Ὁρθοδοξίαν καὶ εἰς τὴν Ἑλληνοχριστιανικὴν Παράδοσιν. Αὐτὴ καὶ μόνη διατηρεῖ ἀνόθευτον τὴν πίστιν. Καὶ ἀπαρασάλευτον τὴν Δογματικὴν τῆς ἐνότητος καὶ Οἰκουμενικότητος. Καὶ ξένη ἐντελῶς πρὸς οἰασδήποτε κοσμικὰς ἐπιδιώξεις καὶ πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς νομικότητος,

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Υπό τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἐδημοσιεύσαμεν περὶ τὰ τέλη τοῦ 1952 ἐν τῷ περιοδικῷ τούτῳ (φύλ. 1-15 Δεκεμβρίου) ἄρθρον, δι' οὗ, ὑπενθυμίζοντες τὸ κοινωνικὸν καθήκον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀδίκως κατηγορουμένης ὡς οἰκοθεν ἀδιαφοροῦσης διὰ τὴν παροῦσαν ζῶν καὶ τὰ κοινωνικά της προβλήματα καὶ περιοριζομένης δῆθεν μόνον εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ψυχικῶν ἀναγκῶν πρὸς σωτηρίαν τῆς ψυχῆς τῶν τέκνων της, κατελήγομεν εἰς τὴν εὐλαβῆ ὑποβολὴν προτάσεως πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον περὶ ἰδρύσεως ὑπ' αὐτῆς μεικτῆς κοινωνικῆς ἐπιτροπείας ἐκ κληρικῶν καὶ λαϊκῶν πρὸς μελέτην τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων καὶ ὑπόδειξιν τῶν ἐπιβαλλομένων ἐκάστοτε μέτρων τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν τελεσφορώτεραν ἀντιμετώπισιν τῶν προβλημάτων τούτων. Ἡ πρότασις αὕτη εὔρεν ἀπήχησιν ὄχι μόνον ἐν τῷ ἀθηναϊκῷ τύπῳ (βλ. μάλιστα τὸ «Ἔθνος» φύλλα 6, 9, 10 τοῦ 1953, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ἐπαρχιωτικῷ (βλ. μάλιστα «Θεσσαλίαν» Βόλου 8/1/1953), χωρὶς ὅμως νὰ τύχη τῆς προσοχῆς τῶν ἀρμοδίων.

Ἦδη, ἐν ὄψει κλίματος εὐνοικωτέρου διὰ τὴν πραγματοποίησιν τῆς προτάσεως ἐκείνης, ἐσκεπτόμεθα νὰ ἐπαναλάβωμεν αὐτὴν ἀπὸ τῶν στηλῶν τούτων, ὅτε περιήλθεν εἰς χεῖρας ἡμῶν τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ κοινωνικὴ σκέψις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν» δημοσιευθὲν προσφάτως ἔργον τοῦ Ἀμερικανοῦ Ἰησοῦίτου καθηγητοῦ ἐν τῷ Κοινωνιολογικῷ Ἰνστιτούτῳ τοῦ Saint Louis τῶν Ἡν. Π. Βορείου Ἀμερικῆς κ. Edward Duff, ἐκ σελ. 340, ὅπου οὗτος, ὁμιλῶν περὶ τῆς κοινωνικῆς φιλοσοφίας τοῦ «Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν», ἀφιερώνει ἴδιον κεφάλαιον περὶ τῆς συμβολῆς τῶν εἰς αὐτὸ συμμετεχουσῶν Ὁρ-

τὸ ὁποῖον κυριαρχεῖ ἐντὸς τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ἀποτελεῖ τὴν συνέχειαν τοῦ μυστικοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἀντλοῦσα ἀπὸ τὸ καθαρώτατον νάμα τῶν πρωταρχικῶν πηγῶν.

*

Κ' ἐπὶ τῇ ἐνκαιρίᾳ τῆς μεγάλης Ἐθνικῆς καὶ Θρησκευτικῆς μας ἑορτῆς, διακηρύττομεν τὴν πεποιθήσιν μας, ὅτι ἡ ὑψίστη ὑπηρεσία τὴν ὁποῖαν ἡμποροῦμεν νὰ προσφέρωμεν εἰς τὴν Πατρίδα καὶ ἡ εὐλαβεστέρα προσφορὰ ἐγγνωμοσύνης πρὸς τοὺς Ἥρωας, οἱ ὁποῖοι μᾶς ἠλευθέρωσαν, εἶναι τὸ νὰ μένωμεν πιστοὶ εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἑλληνοχριστιανικὴν μας Παράδοσιν. Ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐγεννήθησαν οἱ πλέον ἔκπαυλοι ἡρωῖσμοι. Ἀλλὰ καὶ ἤρθισαν, κατὰ τρόπον ἀληθῶς ἀσύγκριτον, αἱ Τέχναι εἰς ὅλας τὰς μορφάς.

ΘΕΟΔ. Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

θοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς τὸν καθορισμὸν ἐνιαίας κοινωνικῆς φιλοσοφίας. Τὸ δὲ ἀποτέλεσμα τῆς ἐρεῦνης τοῦ ἐν λόγῳ συγγραφέως εἶναι ὅτι, ὄχι ἕνεκεν θεολογικῶν λόγων, ἀλλὰ δι' ἔλλειψιν ἱστορικῆς πείρας, καθ' ὅσον ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία συμφώνως πρὸς τὸν θεωρητικὸν ἢ μυστικιστικὸν καὶ ἀσκητικὸν της χαρακτήρα (ἀδὲν ἡσχολήθη μέχρι τοῦδε σοβαρῶς μὲ κοινωνικά ζητήματα, ὡς προβλήματα χριστιανικῆς σκέψεως), ὡς καὶ δι' ἔλλειψιν διαφέροντος διὰ τὸν κόσμον τοῦτον καὶ προσήλωσιν εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν μέλλουσαν ζῶν, εἶναι ἀσήμενος ἢ συμβολῆ τῆς εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς διαγνώσεως καὶ ἀποτροπῆς τοῦ ἄνευ προηγουμένου ἐν τῇ παγκοσμίῳ ἱστορίᾳ κινδύνου, τοῦ ἐπικρεμαμένου ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος).

Καίτοι ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου ἀναζητεῖ καὶ εὐρίσκει ἐρείσματα τινὰ τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου, ἐρείσματα ὄχι κατὰ πάντα βάσιμα, ἐξ ἄλλου δὲ κάμνει τὴν τιμὴν εἰς τὸν «Χριστιανικὸν Κοινωνικὸν Κύκλον» νὰ τὸν παρυσιάζῃ (σελ. 133 ὑποσ. 3) ὡς «τὴν μόνην ἐν τῷ Ὁρθοδόξῳ κόσμῳ ὀργανωμένην προσπάθειαν ἐρεῦνης τῶν κοινωνικῶν ζητημάτων», παρ' ὅλα ταῦτα ἔχομεν πολλοὺς λόγους νὰ μὴ εὐρίσκωμεν βάσιμον τὸν ἰσχυρισμὸν περὶ τῆς ἐπικρατοῦσης δῆθεν ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἀδιαφορίας διὰ τὰ πράγματα τοῦ παρόντος κόσμου, ἰσχυρισμὸν συχνότατα ἐπαναλαμβανόμενον ὑπὸ ἑτεροδόξων θεολόγων (Χάρνακ κλπ.) καὶ κοινωνιολόγων, ἀκόμη δὲ καὶ φιλοσόφων, ὡς ὁ Μάξ Σέλερ κ. ἄ.

Ἐν πρώτοις δὲν συμβιβάζεται τοιαύτη δῆθεν στάσις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὰς δογματικὰς προϋποθέσεις καὶ δὴ πρὸς τὴν ἀνθρωπολογίαν της. Μᾶλλον δὲ τοῦτο ἰσχύει διὰ τὸν αὐστηρόν, πιετιστικὸν Λουθηρανισμὸν καὶ Καλβινισμὸν. Δεύτερον δὲν συμφωνεῖ ἡ τοιαύτη δῆθεν στάσις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐναντι τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων πρὸς τὴν καθ' ὅλου στάσιν τῆς Ἐκκλησίας ταύτης ἐναντι τοῦ γενικωτέρου θέματος τῆς σχέσεως πρὸς τὸν πολιτισμὸν, στάσιν καταφατικὴν καὶ ἀντίθετον πρὸς τὴν ἐναντι τοῦ πολιτισμοῦ ἀρνητικὴν, ἐκ λόγων δογματικῶν, στάσιν τοῦ αὐστηροῦ Λουθηρανισμοῦ καὶ μάλιστα τοῦ Καλβινισμοῦ. Ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν πολυάριθμα παραδείγματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὴν στάσιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἰδιαίτερος τῶν μοναχῶν ἐναντίον τῆς ὑπὸ τῶν εἰκονομάχων ἀγρίως καταπολεμηθείσης εἰκονογραφίας. Ἄλλ' ἀρκούμεθα νὰ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα, ὅτι καὶ εἰς τὸ Εὐχολόγιον τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ὑπάρχουν πολυάριθμοι εὐχαὶ εὐλογίας τῶν ἀγαθῶν τοῦ ὕλικου πολιτισμοῦ, καταλαμβάνουσαι 40 ὅλας σελίδας τοῦ βιβλίου τούτου (Εὐχαὶ «ἐπὶ θεμελίου οἴκου», «ἐπὶ σπορᾶ», «ἐπὶ ἄλωνος», «εἰς φύτευμα ἀμπελῶνος», «εἰς τὸ κατασκευάσαι πλοῖον» κλπ.). Καὶ ἡ ἀκολουθία τοῦ Γάμου περιέχει ὡραίας σχετικὰς εὐχὰς καὶ πρὸ παντὸς ἡ Θεῖα Λειτουργία, μάλιστα τοῦ Μ. Βασιλείου, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἀκούομεν, πρὸς τοὺς ἄλλοις, ἐν τῇ θαυμασίᾳ μετὰ τὸν ἀγιασμὸν τῶν

τιμίων δάρων εὐχῆ: «Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ περιεστῶτος λαοῦ καὶ τῶν δι' εὐλόγους αἰτίας ἀπολειφθέντων καὶ ἐλέησον αὐτούς... Τὰ ταμεῖα αὐτῶν ἐμπλησον παντὸς ἀγαθοῦ· χηρῶν πρόσθηθι, ὀρφανῶν υπεράσπισον, τῶν ἐν μετὰλλοις καὶ ἐξορίαις καὶ πικραῖς δουλείαις... καὶ πάντων τῶν δεομένων τῆς μεγάλης σου ἐσπλαγχνίας καὶ τῶν ἀγαπώντων καὶ μισούντων ἡμᾶς». Πράγματι ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ Ἐκκλησίᾳ, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, ὑπάρχουν τόσον φιλόστοργοι καὶ τόσον ὠραῖαι εὐχαί. Εἰς ταῦτα δὲ ἄς προστεθῆ καὶ ἡ ἐνεργητικὴ συμμετοχὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὑπὲρ ἀπελευθερώσεως τῶν ὑποδούλων τέκνων τῆς, μὲ παράδειγμα κραυγάζον τὸν σημερινὸν γιγάντειον ἀπελευθερωτικὸν ἀγῶνα τῆς Κύπρου μὲ τοὺς Ἀρχιεπισκόπους Κύπρου καὶ Ἀθηνῶν ἐπὶ κεφαλῆς. Ἡ μήπως εἶναι εὐκαταφρόνητος διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ὁ ἀγὼν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ὑποδούλων καὶ καταδυναστευομένων ἀδελφῶν; Καὶ ὅμως ἀμελέτητοι καὶ ἀπρόσεκτοι ἐκφράσεις Ὁρθοδόξων τινῶν θεολόγων καὶ ἡ στάσις Ὁρθοδόξων τινῶν Ἐκκλησιῶν ἐναντι τῶν συγχρόνων κοινωνικῶν προβλημάτων φαίνεται, ὅτι δίδουν λαβὴν τινα εἰς τοσαύτας ἀδικίας κατ' οὐσίαν κρίσεις εἰς βάρος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Καὶ τώρα ἐρχόμεθα νὰ ἐξετάσωμεν δι' ὀλίγων τῶ ἐναντι τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων καθῆκον τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, ὅχι μόνον τῆς ποιμανούσης, ἀλλὰ καὶ τῆς ποιμανομένης. Τὸ καθῆκον τοῦτο δὲν εἶναι οὔτε καθαρῶς θρησκευτικόν, περιοριζόμενον μόνον εἰς τὰς ψυχικὰς τῶν πιστῶν ἀνάγκας, οὔτε καθαρῶς φιλανθρωπικόν, ὡς συνήθως ἐκλαμβάνεται, περιοριζόμενον μάλιστα εἰς τὴν πρόχειρον ἐπίλυσιν διαφόρων κοινωνικῶν πληγῶν, ἀλλ' εἶναι πολὺ εὐρύτερον, τόσον εὐρὺ ὅσον εἶναι καὶ τὸ κοινωνικὸν λεγόμενον πρόβλημα. Τὸ κοινωνικὸν καθῆκον τῆς Ἐκκλησίας, ὑπὸ τὴν εὐρυτέραν ταύτην ἔννοιαν, στηρίζεται ἐπὶ τοῦ θεμελιώδους χριστιανικοῦ δόγματος τῆς ἀκρας συγκαταβάσεως τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον διὰ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ Λόγου, τοῦτέστιν, ἐφ' ὅσον «ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν» (Α' Ἰω. δ' 8), διὰ τῆς ἐνσαρκώσεως τῆς θείας ἀγάπης. Στηρίζεται τὸ κοινωνικὸν καθῆκον τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπὶ τοῦ παραδείγματος αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις κατὰ τὴν ῥῆσιν τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου (Πράξ. ι', 38· πρβλ. Λουκ. δ' 18) «διῆλθεν εὐεργετῶν» καὶ ὁ ὁποῖος, θεωρῶν τὸν ἄνθρωπον ὡς ψυχοφυσικὴν ἐνότητα, δὲν περιώριζε τὴν πρὸς τὸ περιβάλλον του «διακονίαν» (Ματθ. κ' 26) μόνον εἰς τὴν μέχρι θανάτου ἐξυπηρέτησιν τῶν ψυχικῶν του ἀναγκῶν, ἀλλὰ ἐπεξέτεινε καὶ εἰς τὰς ὑλικὰς του ἀνάγκας, ὅτε διήρχετο τὰς πόλεις καὶ τὰς κώμας ὅχι μόνον «εὐαγγελιζόμενος τὸν λαόν», ἀλλὰ καὶ «θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν», καὶ ὅτε ἔλεγε «σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον τοῦτον, ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσί με καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι καὶ ἀπολῦσαι αὐτούς νῆστες οὐ θέλω» (Ματθ. ιε', 32). Ἐξ ἄλλου, ἐφ' ὅσον ἡ Ἐκκλησία συνεχίζει τὸ ἔργον τοῦ Σωτῆρος ἐπὶ τῆς γῆς, ἐπόμενον εἶναι μὴδὲ αὐτῆς τὸ ἔργον νὰ περιορίζεται εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν μόνον τῶν ψυχικῶν τοῦ ἀνθρώπου ἀναγκῶν. Ὁρθῶς παρε-

τηρήθη, ὅτι δὲν εἶναι τι τυχαῖον ἢ ἐν τῷ μέσῳ τῆς Κυριακῆς Προσευχῆς θέσις τοῦ αἰτήματος περὶ τοῦ «ἐπιούσιου ἄρτου», τὸ ὅποιον σημειωτέον ὅτι διατυπύεται, ὡς καὶ τὰ ἄλλα αἰτήματά τῆς, ὁμαδικῶς («τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον»)

Οὕτως ἀντελήφθησαν τὸ κοινωνικὸν τῆς καθῆκον καὶ ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία καὶ ἰδιαιτέρως οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι. Καρπὸς δὲ τῆς τοιαύτης εὐρείας ἀντιλήψεως τοῦ κοινωνικοῦ τῆς Ἐκκλησίας καθήκοντος ὑπῆρξε καὶ ἡ ὑπέροχος κοινωνικὴ τῶν διδασκαλίᾳ καὶ ἡ λαμπρὰ καὶ πρωτοποριακὴ φιλανθρωπικὴ δράσις αὐτῶν τε καὶ ἄλλης τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὅποιαν μετὰ θαυμασμοῦ περιγράφουν καὶ οἱ ἡμέτεροι βυζαντινολόγοι Κ. Ἀμαντος (ἐν τῇ Βυζαντινῇ Ἱστορίᾳ Α' καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Μεσαιωνικῇ Φιλανθρωπίᾳ) καὶ Φ. Κουκουλῆς (ἐν τῷ μνημειῶδει ἔργῳ του «Βυζαντινῶν βίος καὶ πολιτισμός, Β' τόμῳ) καὶ συνέχισαν ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ καὶ ἐν μέσῳ τῶσων ἀντιξῶν περιστάσεων ἐπὶ Τουρκοκρατίας τό τε Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τὰ λοιπὰ Ὁρθόδοξα Πατριαρχεῖα, ὡς καὶ ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία. Σπουδαιοτάτη δὲ ὑπῆρξε καὶ ἡ φιλανθρωπικὴ δράσις τῆς Ρωμαιοῦς Ἐκκλησίας ὅχι μόνον κατὰ τοὺς ἀρχαίους, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς μέσους καὶ τοὺς νεωτέρους χρόνους, δράσις, πρὸς τὴν ὅποιαν ἔβαινε παραλλήλως ἡ ἔξοχος κοινωνικὴ διδασκαλία ἄλλων τε μεγάλων τῆς διδασκάλων καὶ μάλιστα τοῦ Ἀμβροσίου, τοῦ Αὐγουστίνου καὶ Θωμᾶ τοῦ Ἀκινάτου.

Σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως περιορίζετο ἡ ἐκτέλεσις τοῦ κοινωνικοῦ τῆς Ἐκκλησίας καθήκοντος κυρίως εἰς τὸν φιλανθρωπικὸν τομέα μέχρι τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὅτε, ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ἐντυπώσεων ἐκ τῶν θλιβερῶν ἐπακολούθων, τὰ ὅποια εἶχε, μάλιστα διὰ τὸν ἐργατικὸν κόσμον τῶν ἐργοστασίων, ἢ ἀπὸ τῆς Μ. Βρετανίας ὀρμηθεῖσα καὶ ραγδαίως προελαύνουσα ἐκβιομηχανίσις τῆς οἰκονομίας καὶ ἡ συναφῆς με αὐτὴν δημιουργία ἀπηθλιωμένου προλεταριάτου ἀφ' ἑνὸς καὶ ἐξ ἀντιδράσεως πρὸς τὰς προόδους τῶν ὑλιστικῶν καὶ ἀνθρωπιστικῶν ρευμάτων τοῦ μαρξιστικοῦ Σοσιαλισμοῦ ἀφ' ἑτέρου, ἤρχισε παρὰ τε τῶ ρωμαιοκαθολικῆ καὶ τῆς προτεσταντικῆς κόσμου ἢ λεγομένη «Χριστιανικῆ κοινωνικῆς κινήσεως» (Βλ. ἡμέτερον φυλλάδιον περὶ τοῦ «Χριστιανικοῦ κοινωνισμοῦ» 1933). Ἡ κίνησις δὲ αὕτη, εἰς λόγον ἐντάσεως καὶ ἐκτάσεως καὶ συστηματοποιήσεως καὶ ἐνώσεως, ἀνεπτύχθη καταπληκτικῶς μετὰ τὸ ρωμαιοκαθολικὸν κόσμον, κυρίως ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς περιφήμου Ἐγκυκλίου τοῦ ἐπικληθέντος «κοινωνικοῦ πάπα» Λέοντος τοῦ ΙΓ' (1891) καὶ ἐδημιουργήθη ὁ λεγόμενος «Κοινωνικὸς Καθολικισμὸς», παραλλήλως πρὸς τὸν ὅποιον ἔβαινε ὁ «Κοινωνικὸς Χριστιανισμὸς» τοῦ προτεσταντικοῦ κόσμου. Ἀρκούντως διαφωτιστικοὶ εἶναι οἱ λόγοι τοῦ Λέοντος ΙΓ': «Εἶναι φανερόν, ὅτι μόνη ἡ Ἐκκλησία, ἥτις ἀντεῖ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι εἰς θέσιν, δυνάμει τῆς ἐπιβολῆς τῆς, νὰ καταπαύσῃ τὰς διαμάχας ἢ τοῦλάχιστον νὰ τὰς μετριάσῃ, ἀφαιρούσα πᾶσαν αὐτῶν τραχύτητα καὶ πικρίαν, ἢ Ἐκκλησία ἥτις δὲν ἀρκεῖται μόνον νὰ διαφωτίσῃ τὰ πνεύματα διὰ τῆς διδασκαλίας τῆς, ἀλλὰ καὶ προσπαθεῖ νὰ ἐναρ-

μονίση πρὸς αὐτὴν τὴν ζωὴν καὶ τὰ ἤθη ἑνὸς ἐκάστου καὶ τείνει πάντοτε καὶ μὲ τὰ ἀπειράριθμα φιλανθρωπικά της ἰδρύματα πρὸς βελτίωσιν τῆς θέσεως τοῦ προλεταριάτου».

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1920 συμμετέχει ἐνεργότατα τῆς κινήσεως ταύτης καὶ ἡ ἔκτοτε χρονολογουμένη «Οἰκουμένη κίνησις» (Συνέδρια «Πρακτικοῦ Χριστιανισμοῦ» ἐν Στοκχόλμῃ 1925 καὶ Ὁξφόρδῃ 1937) καὶ τὸ ἐν Ἀμστελδαμῶν ἴδρυθὲν τῷ 1948 «Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν» (Συνέδρια Ἀμστελδαμῶν 1948 καὶ Ἐβανστον 1954).

Εἰς τὴν τεραστίαν ταύτην χριστιανικὴν κοινωνικὴν κίνησιν παρέμεινε μέχρις ἡμετέρων ἔτων ἀμέτοχος ὁ ὀρθόδοξος κόσμος, περιορίσας τὴν κοινωνικὴν του δρᾶσιν μόνον εἰς τὸν φιλανθρωπικὸν τομέα, ὅχι διὰ τοὺς λόγους, εἰς τοὺς ὁποίους ἀποδίδουν τὸ φαινόμενον τοῦτο ἑτερόδοξοι θεολόγοι καὶ κοινωνιολόγοι, ὡς ἔπραξε προσφάτως καὶ ὁ Γερμανὸς οικονομολόγος καὶ κοινωνιολόγος Α. Μύλλερ Ἄρμακ (βλ. ἡμετέραν μελέτην ἐν τῷ ΚΖ' τόμῳ τῆς Ἐπετηρίδος Βυζαντινῶν Σπουδῶν, ἀφιερωθέντι πρὸς τιμὴν τοῦ ἀειμνήστου Φ. Κουκουλέ 1953), ἀλλ' ἀφ' ἑνὸς ἔνεκεν τῆς βιομηχανικῆς καθυστερήσεως τῶν ὀρθοδόξων χωρῶν (ἄρα δὲ καὶ τῆς καθυστερήσεως τῶν ὀξέων ἐργατικῶν ζητημάτων), ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι δὲν ἠνύθουν χριστιανικὴν κοινωνικὴν κίνησιν ἐν μὲν τῇ Ρωσίᾳ τὸ τσαρικὸν καθεστῶς, ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν συμπίπτουσαν τὴν Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν στυγνὴν πολιτικοκρατίαν, ἐν δὲ τῇ Βαλκανικῇ οἱ ἀπελευθερωτικοὶ τῶν λαῶν ἀγῶνες, εἰς τοὺς ὁποίους ἐνεργότατον μέρος διεδραμάτισεν ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία.

Ὡς πρώτη δὲ ὀρθόδοξος χώρα, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐσημειώθη χριστιανικὴ κοινωνικὴ κίνησις θεωρεῖται καὶ ὑπὸ ξένων παρατηρητῶν ἡ Ἑλλάς, ὅπου τὸ 1932 ἰδρύθη ὑπὸ ομάδος ἐπιστημόνων ἡ «Χριστιανικὴ Κοινωνικὴ Ἐνώσις», μετὰ τὴν ὁποίαν ἐπηκολούθησεν ἐν ἔτει 1943 ἡ ἴδρυσις τοῦ «Χριστιανικοῦ Κοινωνικοῦ Κύκλου», μὲ συμμετοχὴν ἐγκρίτων οικονομολόγων καὶ κοινωνιολόγων καὶ ἄλλων ἐπιστημόνων. Ὑπὸ τοῦ Κύκλου τούτου μελέτης τῶν κοινωνικῶν ζητημάτων ὑπὸ τὸ φῶς τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας ἐδημοσιεύθη ἤδη εἰς τεῦχος ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ κοινωνικὸν πρόβλημα καὶ ὁ Χριστιανισμὸς» ἡ πρώτη σειρά εἰσηγήσεων αὐτοῦ. Σπουδαιότατη δὲ ὑπῆρξε διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς χριστιανικῆς κοινωνικῆς κινήσεως ἐν Ἑλλάδι ἡ συμβολὴ ἀφ' ἑνὸς τῆς «Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἐπιστημόνων», ἐκδηλουμένη συνεχῶς ἀπὸ τοῦ 1945 διὰ σχετικῆς ἀρθρογραφίας ἐν τῷ δημοσιογραφικῷ τῆς ὀργάνῳ «Ἀκτῖνες» (βλ. καὶ τὸ προσφάτως δημοσιευθὲν βιβλίον τοῦ Π. Μελίτη «Γιὰ ν' ἀνοίξη ὁ δρόμος», 1957), διὰ τῆς ἐν ἔτει 1946 δημοσιευθείσης καὶ εὐρύτατα ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἀκόμη κυκλοφορησῆσας «Διακηρύξεως Ἐπιστημόνων», ὡς καὶ διὰ τοῦ ἐν ἔτει 1950 δημοσιευθέντος τόμου «Towards a Christian Civilization», ἀφ' ἑτέρου δὲ τοῦ «Ἑλληνικοῦ Φωτός» μετὰ τῆς ὅλως ἀθροῦβου, ἀλλὰ λαμπρᾶς του κοινωνικῆς δράσεως. Διὰ δὲ τῆς συνεργασίας τῆς «Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἐπιστημόνων» μετὰ τοῦ «Χριστιανικοῦ

Κοινωνικοῦ Κύκλου» διοργανώθη καὶ τὸ Α' Συνέδριον Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ ἀπὸ 13 - 16 Μαΐου π.ἔ.

Ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω τὴν προσπάθειαν τοῦ ἑλληνικοῦ λαϊκοῦ στοιχείου πρὸς δημιουργίαν χριστιανικῆς κοινωνικῆς κινήσεως ἐν τῇ χώρᾳ ἡμῶν, διότι, συμφῶνως πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, πιστεύομεν ὅτι τὴν Ἐκκλησίαν δὲν ἀποτελοῦν μόνον οἱ ποιμένες, ἀλλὰ καὶ τὸ ποίμνιον, κληρὸς καὶ λαὸς ὁμοῦ. Νομίζομεν δὲ, ὅτι εἶναι καιρὸς καὶ αἱ προϋποθέσεις ὅλαι ὑπάρχουν καὶ ἡ ὁδὸς ἔχει ἀνοιχθῆ ἀπὸ κληρικοῦ καὶ λαϊκοῦ ἀνιχνευτὰς καὶ προσκόπους, ἵνα συμμετάσχη καὶ ἐπισήμως τῆς ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἐπιβαλλομένης πλέον προσπαθείας ταύτης ἢ μᾶλλον νὰ ἡγηθῆ αὐτῆς ἡ Ἱερά Σύνοδος, ἀναθέτουσα εἰς εἰδικὴν ἐπιτροπείαν μεικτὴν (ἐκ κληρικῶν καὶ λαϊκῶν) τὴν μελέτην τῶν κοινωνικῶν ζητημάτων καὶ ὑποβολὴν εἰς αὐτὴν ἐκάστοτε τῶν πορισμάτων τῆς, φροντίζουσα διὰ τὴν κοινωνιολογικὴν μὀρφωσιν τοῦ κλήρου τῆς καὶ λαμβάνουσα ἐκάστοτε θέσιν ἐναντι τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων. Εἰς τοῦτο δὲ παρέχει εἰς αὐτὴν ἀφορμὴν καὶ τὸ Συνέδριον Ἱεροκηρύκων, εἰς τὸ ὁποῖον ἡκούσθησαν καὶ δύο ἀρκετὰ διαφωτιστικαὶ εἰσηγήσεις σχετικαί, τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χίου κ. Παντελεήμονος καὶ τοῦ πανοσ. ἀρχιμ. κ. Λεωνίδου Παρασκευοπούλου.

Μ. Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Υ.Γ. Εἶχον χαραχθῆ αἱ ἀνωτέρω γραμμαί, ὅτε ὑπὸ τοῦ «Χριστιανικοῦ Κοινωνικοῦ Κύκλου» ἐλήφθη τὸ κάτωθι ἔγγραφο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑπ' ἀριθ. 352/29-1-1957:

«Μεθ' ὅλως ἰδιαιτέρας χαρᾶς ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπησχολήθη κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 23 τρ. μηνὸς με τὸν ἐν Ἀθῆναις ἀπὸ τοῦ ἔτους 1943 ἐπωφελέστατα ἐργαζόμενον «Χριστ. Κοινωνικὸν Κύκλον», σκοπὸς τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ ἐν πνεύματι χριστιανικῷ μελέτη τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων, ἄκρως σοβαρῶν καὶ σπουδαίων, μάλιστα ὑπὸ τὴν ἰδιάζουσαν μεταπολεμικὴν αὐτῶν μορφήν. Μεγάλην δ' ἀποδίδει ἡ Ἱερά Σύνοδος σημασίαν εἰς τὸ ὅτι ὁ «Χριστ. Κοινωνικὸς Κύκλος» περιλαμβάνει μέλη ἀνήκοντα εἰς τὰ ὑγιέστερα καὶ δυνατώτερα οὕτως εἰπεῖν ἐπιστημονικὰ τῆς χώρας ἡμῶν στελέχη. Ὅθεν ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν κατὰ τὴν ὡς ἀνω συνεδρίαν αὐτῆς, ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ἐκφράσῃ ὑμῖν τὴν χαρὰν αὐτῆς ἐπὶ τῷ γεγονότι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ καὶ τὴν εὐαρέσκειαν αὐτῆς ἐπὶ τῷ πολυτίμῳ αὐτοῦ ἔργῳ, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀναμφιβόλως πολλὴ θὰ προέλθῃ ἡ ὠφέλεια εἰς τὴν ἡμετέραν κοινωνίαν, καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ ἐκφράσῃ ὑμῖν τὴν εὐχὴν, ὅπως ἐξακολουθήσητε τὸ πολύτιμον τοῦτο ἔργον πάντοτε ἐντὸς τοῦ κύκλου τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου τοῦ ἀναγομένου εἰς τὰ κοινωνικὰ ζητήματα, διὰ τοῦ ὁποίου ἔργου παρασκευασθῆσεται ἡ Πολιτεία πρὸς ἐπίλυσιν τῶν ποικίλων κοινωνικῶν προβλημάτων, ἐνώπιον τῶν ὁποίων ἴσταται καὶ ἀπὸ μέρους τῆς ὁποίας ἀναμένεται ἡ ρύθμισις αὐτῶν. Πρὸς τούτοις παρακαλεῖ ὑμᾶς ἡ Ἱ. Σύνοδος, ἵνα εὐαρεστηθῆτε ν' ἀποστείλητε αὐτῇ τὰ πορίσματα τῶν μελετῶν καὶ τῶν εἰσηγήσεων ἐνώπιον τοῦ «Χριστ. Κοινωνικοῦ Κύκλου» καὶ ὑποβά-

ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΔΥΣΧΕΡΕΙΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ

Ὁ Θεόφιλος Παγκώστας ἐγεννήθη ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ αἱ μέχρι σήμερον πληροφορίες περὶ τῆς ἀκριβοῦς, τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, χρονολογίας, δὲν συμπίπτουν.

Ὁ Χρυσόστομος Παπαδόπουλος εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ «Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας» καὶ ἐν σελ. 796 ἀναγράφει, ὅτι οὗτος ἐγεννήθη, ἐν τῇ, ὡς εἴρηται, νήσῳ, τῷ 1774 καὶ ἀπέθανεν, ἐν αὐτῇ, τῇ 24ῃ Ἰανουαρίου 1833¹. ἦτοι ἔζησεν ἐν συνόλῳ πενήτηντα ἐννέα ἔτη.

Ἐν τοσοῦτῳ ὅμως ἡ πληροφορία αὕτη δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀνταποκρινομένη πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ὡς πιστοῦται, ἄλλως τε, καὶ ἐξ ἐπιστολῶν τούτου, πρὸς τὸν Ἰωάννην Καποδίστριαν, εἰς ἃς ἐπαναλαμβάνει τὴν λέξιν «γηραιός».

Ἐκ τῶν κατωτέρω περικοπῶν, «δι' ὅσον ἀκόμη καιρὸν ἢ στιγμὰς ἴσως μένομεν συνδεδεμένοι μὲ τὰ ἐπὶ γῆς», «τὰ γηρατεῖα ἐνὸς πεπαλαιωμένου σώματος», «νὰ ἐπιζήσωμεν τὸ ὑπόλοιπον καὶ πεπονημένον μέρος τοῦ γήρωσ μας»², «δὲν θέλετε ἀφήσει βέβαια ποτὲ ἓνα γηραιὸν εὐχέτην Σας καταπλακωμένον βαρύντατα ἀπὸ τὸ βαθύ του γήρατος», «μ' ὅλα τὰ βάρη μᾶς πολυπαθοῦς καὶ προβεβηκυίας ἡλικίας», «ὥστε νὰ ἀπολαμβάνωμεν ταχτικῶς ἓνα πόρον, ἱκανὸν νὰ μᾶς ζήσει αὐτὰς τὰς ὀλίγας καὶ ἐπαχθεῖς ἡμέρας τῆς ζωῆς μας»³, «ἐλύπησεν ὅμως ἔτι πικρότερα τὸν γηραιὸν Πατριάρχην», «καὶ τὸν γηραιὸν εὐχέτην σας», πειθόμεθα ὅτι, ὅταν ἔγραφε τὰς ἐπιστολάς ταύτας, ἢ μᾶλλον ὑπέγραφε, τῷ 1830 καὶ 1831 εἶχε προβεβηκυίαν ἡλικίαν, διότι οὐδεὶς ἄγων τὸ 56ον ἢ 57ον ἔτος τῆς ἡλικίας του δύναται νὰ θεωρηθῇ, ὅτι διετέλεσεν ὑπὸ τὴν ἐπήρεια «βαθυτάτου γήρατος» ἐπομένως τὸ ἔτος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ δέον νὰ μετατεθῇ εἰς προγενέστεραν, τοῦ 1774, χρονολογίαν: ἄλλως τε καὶ ἡ κάτωθεν τῶν ἐπιστολῶν ὑπογραφή αὐτοῦ δεικνύει γέροντα, μετὰ δυσκολίας θέτοντα ταύτην.

Ὁ Π. Κρητικὸς ἀναφέρει ὡς ἔτος τούτου γεννήσεως τῷ 1764⁴, ἐνῶ ὁ Μαλανδράκης⁵, ὡς τοῦτο δέχεται τῷ 1760, ἐκδοχῆν, τὴν ὁποίαν νομίζομεν, ὅτι πρέπει νὰ προτιμήσωμεν.

1. Χρυσ. Παπαδοπούλου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος. Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας (62—1934). Ἀλεξάνδρεια 1935 σ. 802. Κων. Ἀμάντου: Θεόφιλος Παγκώστας Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας (1805—1825) ἐν «Ἐπετηρίδι Ἐταιρίας Βυζαντινῶν Σπουδῶν» ἔτος 1949 Τ. ΙΘ' σ. 251.

2. Ἐπιστολὴ ὑφ' ἡμερομηνίαν 25 Ἰουλίου 1830.

3. » » 27 » 1831.

4. Κ. Ἀμάντου ἐνθ' ἄνωτ. σ. 245.

5. Μ. Μαλανδράκη: Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας ἐπιστολὴ «Θεολογία» ἔτ. 1934 Τ. ΙΒ' σ. 33.

λητε ὀρισμέναις προτάσεις πρὸς μελέτην καὶ γνωμάτευσιν ὑπ' αὐτῆς.

† Ὁ Ἀθηνῶν Δωρόθεος, Πρόεδρος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Θεμέλης
Π. Ι. Μ.

Ἀνεξαρτήτως τοῦ χρόνου τῆς γεννήσεως, ὁ Θεόφιλος διδαχθεὶς τὰ πρῶτα γράμματα εἰς τὴν, ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, Ἱερὰν Μοῆν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἐκαλλιέργησεν ταῦτα κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε βραδύτερον ν' ἀναδειχθῇ εἰς ἓκ τῶν εὐγενεστέρων κληρικῶν τῆς Ἑλληνικῆς, τοῦ 1821, Ἐπαναστάσεως¹, ὑπὲρ ἐπιτελείας τῶν σκοπῶν τῆς ὁποίας τόσοις ὑπερόχως καὶ ἀποτελεσματικῶς εἰργάσθη.

Κατὰ τὸ ἔτος 1789 εὐρίσκομεν τοῦτον εἰς τὸ Νεοχώριον τῆς Κων/λεως, ἵνα, μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ θεοῦ αὐτοῦ Παρθενίου Παγκώστα, μεγάλως βοηθήσαντος τὸν Θεόφιλον πρὸς μάρφωσιν, ὡς Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας (1788 - 1805), ἀφίχθῃ εἰς Αἴγυπτον πότε ἀκριβῶς ἐγένετο κληρικὸς δὲν γνωρίζομεν πάντως τῷ 1797 ἦτο Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ θρόνου², ἵνα τὸ ἐπόμενον ἔτος 1798 ἐκλεγῆ Μητροπολίτης Λιβύης ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ ὁποίου παρέμεινε μέχρι τοῦ 1805, ὅτε, εἰς διαδοχὴν τοῦ ἀποθανόντος θεοῦ αὐτοῦ Παρθενίου, τῇ 9ῃ Νοεμβρίου τοῦ ἔτους ἐκείνου, Ἰνδικτιῶνος Θ' ἀνυψώθη εἰς Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας διὰ πράξεως, ἐν τῷ, ἐν Κων/λει, ἱερῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου γενομένης, ἐπὶ τοῦ, ἀπὸ Νικαίας, Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, Καλλίνικου τοῦ Ε' (1801 - 1806, β' 1808 - 1809) καὶ δώδεκα Συνοδικῶν Ἀρχιερέων³ μεταβάς δ' ἐν συνεχείᾳ εἰς Ἀλεξανδρείαν ἐπέλαβετο καὶ ἔργῳ τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, ἐπιτελῶν ταῦτα μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιμελείας.

Τῷ 1819⁴ ἀσθενήσας ἦλθεν εἰς τὴν ἰδιαίτεραν αὐτοῦ πατρίδα Πάτμον, ἐν ἣ παρέμεινεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐξελίξεως τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως δὲν μετέβη εἰς Αἴγυπτον.

Τῷ 1825, ἐν Πάτμῳ εὐρίσκόμενος, ἐχειροτόνησεν ὡς Μητροπολίτην Κυρήνης, τὸν Παρθένιον Τύμβαν, μεθ' οὗ, μεταβάς εἰς Ναύπλιον, λόγῳ τῆς τότε, ἐν Ἑλλάδι, ἀνωμάλου πολιτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, προέβη εἰς διαφόρους, παρ' ἐνορίαν, χειροτονίας ἱερέων καὶ διακόνων.

Μετὰ τὴν ἀφίξιν, εἰς Ἑλλάδα, τοῦ Ἰωάννου Καποδιστρίου μετέβη εἰς Αἴγυπτον, ἐπ' εὐλογία καὶ χαιρετισμῶ τούτου, ἐπιστρέψας καὶ αὐθις εἰς τὴν ἰδιαίτεραν αὐτοῦ πατρίδα, ἐν ἣ διέμενε, παρὰ τὴν ἀπαίτησιν τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ τῆς Αἰγύπτου, ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ.

Ἐν τοσοῦτῳ ὅμως ὑπὸ τὴν σφοδράν, τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως, πίεσιν, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Χρυσάνθος (1824 - 1826), μετὰ τοῦ Ἱεροσολύμων

1. Κ. Ἀμάντου ἐνθ' ἄνωτ. σ. 251.

2. Κων. Ἀμάντου ἐνθ' ἄνωτ. 246.

3. Ἀρχιμ. Καλ. Δελμηκῆ: Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι ἐν «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» ἔτ. 1908 Τ. ΚΗ' ἀριθ. φύλ. 19 σ. 245.

4. Κων. Ἀμάντου ἐνθ' ἄνωτ. σ. 247. Τρύφ. Εὐαγγελίδου: Συμπληρωματικὰ τοῦ Ἀλεξανδρείας Θεοφίλου ἐν «Ἐκκλησιαστικῇ Φάρος» Ἀλεξανδρείας ἔτ. 1931 Τόμ. Α' σ. 176.

Πολυχάρπου και τῆς, ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἱερᾶς τῶν Πατριαρχείων Συνόδου, προσέβη εἰς τὴν παῦσιν αὐτοῦ, ἐπὶ τῇ αἰτιολογίᾳ τῆς μακρᾶς, ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου Ἀλεξανδρείας, ἀπουσίας· τούτου δὲ διάδοχος ἐγένετο ὁ, ἀπὸ Νικαίας, Ἱερῆθεος¹.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει· ὁ Θεόφιλος μακρὰν τοῦ θρόνου αὐτοῦ εὐρισκόμενος ἀντιμετώπισεν μεγάλας οικονομικὰς δυσχερείας· τούτου ἕνεκεν ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Κυβερνήτην τῆς Ἑλλάδος, Ἰωάννην Καποδίστριαν, ἐπιστολὰς περὶ τῆς οικονομικῆς αὐτοῦ καταστάσεως, ὧν τὸ περιεχόμενον ἔχει ὡς ἀκολούθως.

«Πρὸς τὸν ἐπὶ τῆς θρησκείας καὶ παιδείας
Γραμματέα τῆς Κυβερνήσεως²·

Ἡ πατρικὴ πρόνοια, τὴν ὁποίαν ἡ Σεβ. Κυβέρνησις ἔλαβεν ἐξ ἀρχῆς τῆς συστάσεώς της περὶ τῶν ἐν ἀπορία εὐρισκομένων πολιτῶν, καὶ ἡ ἀμηχανία εἰς τὴν ὁποίαν τὰ δεινὰ περιστατικὰ τῆς κοινῆς τῶν Ἑλλήνων τύχης ἔφερον καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς, μᾶς ἀναγκάζουν νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὴν ἀντίληψιν τοῦ κοινοῦ πατρὸς καὶ Σεβ. Κυβερνήτου μας. Καὶ ἡ προλαβοῦσα καὶ ἡ σημερινὴ θέσις Σας, Κύριε, δὲν σᾶς ἀφίνει εἰς καμμίαν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς εἰλικρινοῦς ἐξομολογήσεως, τὴν ὁποίαν ὡς πρὸς ἀνήκοντα κλάδον σήμερον Σᾶς κάμνομεν.

Ὅποιαιδῆποτε ἔλλειψεις δὲν ἤθελόν ποτε μᾶς πείσει νὰ αὐξήσωμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν διαφόρων καὶ μεγάλων ἀναγκῶν, ὅσαι περιστοιχίζουσι σήμερον τὴν Σεβαστὴν μας Κυβέρνησιν. Πιστεύσατε, ὅτι πρὸ πολλοῦ στερούμενοι καὶ αὐτῶν τῶν ὧν οὐκ ἄνευ, ἐπροτιμήσαμεν νὰ ἐξαντλήσωμεν τὰ δυνατὰ μέσα τῶν σχετικῶν καὶ τῶν φίλων· ἀλλὰ θέλει μᾶς συγχωρέσει ἡ Σεβ. Κυβέρνησις, ἀνίσως εἰς τὴν τελευταίαν ἀμηχανίαν μας, καταφεύγωμεν εἰς τὴν πατρικὴν εὐσπλαγγίαν της.

Δὲν ἐλπίζομεν νὰ ἐγκαταλείψῃ ἡ Σεβ. Κυβέρνησις εἰς τὴν διάκρισιν τῆς πενίας, ἓνα γηραιόν, τοῦ ὁποίου μῆτε αἱ πρῶται μῆτε αἱ τελευταῖαι αὐταὶ δυσχερεῖς ἡμέραι δὲν ἐστάθησαν, εἶναι τόλμη νὰ τὸ εἰπῶμεν, ἀνάξιοι τοῦ ὁποίου φέρει χαρακτῆρος.

Διὰ τοῦτο μὲ θάρρος ἐξαιτούμεθα ἓνα πόρον ὁποῖον δῆποτε ἱκανὸν νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς λιτὰς καὶ ἀπολύτους ἀνάγκας μας δι' ἕσον ἀκόμη καιρὸν ἢ καὶ στιγμὰς ἴσως, μένομεν συνδεδεμένοι μὲ τὰ ἐπὶ Γῆς.

Τὴν αἴτησίν μας ταύτην διευθύνομεν διὰ τῆς ἐμπειρικλείστου πρὸς τὸν ἐξοχώτατον καὶ Σεβ. Κυβερνήτην μας· παρακαλοῦμεν δὲ θερμῶς καὶ τὴν Γραμματεῖαν ταύτην, ἀφ' οὗ ἐγχειρίσῃ τὴν ἀναφορὰν μας νὰ μεσιτεύσῃ ὥστε νὰ μὴ μένομεν ἐγκαταλελειμμένοι.

Ἐξαιτούμενοι δὲ τὴν ἄνωθεν ἀντίληψιν ὑπὲρ τῆς μακροβιότητος τοῦ ἀξίου ποιμένου καὶ δικαιοτάτου Κυβερνήτου μας ὑποφαινόμεθα

τῇ 25 Ἰουλίου 1830 ἐν Πάτμῳ

τῆς ὑμετέρας θεοσεβοῦς πανευγενείας καὶ πρὸς Θεὸν διάπυρος εὐχέτης

† Ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος».

Πρώτη ἐπιστολὴ τοῦ Θεοφίλου πρὸς τὸν Καποδίστριαν.
«Εὐσεβεστάτε καὶ σεβαστὲ ἡμῶν Κυβερνήτα!

Ἡυχθήθημεν πρὸς τὸν πατέρα τῶν Ὀρθοδόξων καὶ αἰ εὐχαὶ μας ἐπραγματιώθησαν. Ἡ σωτηρία τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἦτον ἄνωθεν ἐναποταμιευμένη εἰς τὴν Σοφίαν Σου καὶ εἰς τὸν πατριωτισμὸν Σου. Διὰ τοῦτο καὶ αἱ χρῆσταί ἐλπίδες τῶν ὁμογενῶν μας ὄλων εἰς τὰς μεγαλοφειῖς γνώσεις Σου πρὸ πολλοῦ συνεκεντρώθησαν. Εὐτυχῆσαμεν νὰ ζήσωμεν εἰς τοὺς χρυσοὺς Αἰῶνας τῆς πολιτικῆς παλιγγενεσίας τοῦ ἔθνους μας. Δὲν δυνάμεθα νὰ σιωπήσωμεν, ὅτι Σὺ μόνος διὰ τῆς μεγαλονοίας Σου ἔθεσο θεμέλια ἀκλόνητα εἰς τὴν κυμαινόμενην ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος μας, καὶ ὅτι Σὺ μόνος δύνασαι νὰ ἀπαλλάξῃς ἀπὸ τὸν πολιτικὸν ὠκεανὸν τὸ κλυδωνιζόμενον σκάφος τῆς πολιτείας μας.

Οἱ χρόνοι Σου εἶθε νὰ εἶναι ἐθνῶν καὶ ὄχι ἀνδρῶν χρόνοι, ἀφ' οὗ προωρίσθης νὰ οἰκοδομήσῃς τὴν εὐδαιμονίαν ἐνὸς ἔθνους! Αἱ ταπειναὶ εὐχαὶ μας εἶθε νὰ εἰσακουσθῶσι καὶ νὰ Σε συντροφεύσουν εἰς τὸ μέγα καὶ εὐρύχωρον στάδιον ὅπου τρέχεις τὸ κλέος τῆς πατρίδος Σου καὶ τῶν ὁμογενῶν Σου!

Τὰ γηρατεῖα ἐνὸς πεπαλαιωμένου σώματος δὲν ἐπιτρέπουσιν εἰς ἡμᾶς Σεβαστὲ καὶ μόνε Κυβερνήτα! νὰ βλέπωμεν καὶ νὰ ἐπαναλαμβάνωμεν μὲ τὰς αἰσθήσεις μας ἐκεῖνον, ὅστις ἔχει τὴν καθέδραν εἰς τὰς ἀθάνας καὶ εὐγνώμονας καρδίας τῶν ὁμογενῶν μας.

Συγχωρήσατέ μας λοιπὸν τὴν τόλμην, τὴν ὁποίαν λαμβάνομεν νὰ Σοὶ προσφέρωμεν τὸ βαθύ σέβας μας καὶ νὰ Σοὶ ἐξηγήσωμεν τὰ εἰλικρινῆ αἰσθήματά μας ἐγγράφως· καὶ ἂν ἄπαξ ἠξιώθημεν νὰ ἐπιτελέσωμεν τὸ ἱερὸν τοῦτο χρέος καὶ προσωπικῶς, εἴμεθα δυστυχεῖς, διότι δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπαναλάβωμεν χιλιάκις ἐν χρέος, τὸ ὁποῖον γεννᾷ τὴν μοναδικὴν μας εὐχαρίστησιν. Εἴμεθα δ' ἔτι μᾶλλον δυστυχεῖς, διότι εἰς μίαν τοιαύτην εὐκαιρίαν καταναγκαζόμεθα νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὴν συνδρομὴν τῆς Σεβαστῆς μας Κυβερνήσεως.

Ἡ θέσις, τὴν ὁποίαν πρὸ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος εἶχομεν, Σᾶς εἶναι γνωστὴ, ἐξοχώτατε! ἀλλ' ἡ ἀγάπη καὶ τὸ χρέος πρὸς τὴν πατρίδα εἶναι αἰρετώτερα. Ἦτον ἐπόμενον νὰ δυστυχῆσωμεν, διὰ τοῦτο καὶ δυστυχοῦμεν· τὴν ἀνταμοιβὴν τῶν θλίψεῶν μας τὴν εὐρισκομεν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ὁμογενῶν μας, καὶ τὰς ἐλπίδας τοῦ νὰ ἐπιζήσωμεν τὸ ὑπόλοιπον καὶ πεπονημένον μέρος τοῦ γήρωος μας τὰς ἔχωμεν εἰς τὴν εὐθυδικίαν καὶ φιλανθρωπίαν τοῦ δικαίου Κυβερνήτου μας.

Λάβετε, ἐξοχώτατε, καὶ διὰ τὸν γηραιὸν εὐχέτην Σας πρόνοιαν ἀνάλογον μὲ τὰς δυστυχίας τοῦ γήρωος μας καὶ νεύσατε νὰ ἔχωμεν ἓνα πόρον, μὲ τὸν ὁποῖον νὰ τελειώσωμεν τὸ ὑπόλοιπον βραχὺ ἀλλὰ βαρὺ φορτίον τῆς ζωῆς μας, εὐχόμενοι ἐκ βάθους καρδίας ὑπὲρ τῆς μακροβιότητος καὶ ἀδιασειστου συντηρήσεως, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐλληνικῶν πραγμάτων, τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ σοφοῦ ἡμῶν πατρὸς καὶ Κυβερνήτου, ὡς καὶ ὑποφαινόμεθα

τῇ 25 Ἰουλίου 1830 ἐν Πάτμῳ

τῆς ὑμετέρας περιβλέπτου Ἐξοχότητος καὶ πρὸς Θεὸν διάπυρος εὐχέτης

† Ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος»

1. Μηνᾶ Χαμουδοπούλου: Πατριαρχικαὶ πινακίδες, «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» ἔτ. 1882 Τ. Β' Τεύχ. Κ' σ. 317.

2. Τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐπιστολὴν ἀπηύθυνε μέσῳ τοῦ, ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματέως, Νικολ. Χρυσογέλου.

'Απαντῶν δ' ὁ Καποδίστριας γράφει αὐτῷ τὰ ἀκόλουθα.

«'Αριθ. 1223.

'Ο Κυβερνήτης

Πρὸς τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην 'Αλεξανδρείας
Κύριον Θεόφιλον

'Εδέχθημεν ἄσμενοι τὴν εὐχετικὴν ἐπιστολὴν σας τῆς 25 'Ιουλίου καὶ σᾶς ὁμολογοῦμεν χάριτας, διότι μᾶς ἐδώκατε ἀφορμὴν νὰ δεῖξωμεν, τὴν ὁποῖαν ἀπονέμομεν εὐλάβειαν καὶ τιμὴν πρὸς τὴν Μακαριότητά σας προθυμηθέντες νὰ ἐκπληρώσωμεν τὴν αἵτησίν σας, ὅσον αἱ περιστάσεις καὶ ἡ παρούσα τοῦ ταμείου μας ἔνδεια συνεχώρησαν.

Διὰ τοῦτο σᾶς ἐπέμψαμεν προλαβόντως διὰ τοῦ Γραμματοκομιστοῦ σας Παναγῆ 'Ι. Καλλιγᾶ (Φοινίκας) 800, ἔχοντες πάντοτε κατὰ νοῦν καὶ θεωροῦντες ὡς χρέος μας ἱερὸν νὰ περιθάλψωμεν τὸ σεβάσιμον γῆρας σας ἀναλόγως μὲ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ χαρακτῆρος σας καὶ τῶν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους ἀγώνων καὶ παθημάτων, καὶ τοῦτο θέλομεν ἐνεργῆσαι, ἅμα βάλωμεν εἰς πρᾶξιν τὸ περὶ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων σχέδιον, περὶ τὸ ὁποῖον ἤδη ἐνασχολοῦμεθα.

'Επικαλεῖσθε δέ, Μακαριώτατε Δέσποτα, τὸν Θεὸν ἡμῶν ἀντιλήπτορα, τὸν ὁποῖον ποιούμεθα ἀρχὴν καὶ τέλος τῶν πράξεών μας.

'Εν Ναυπλίῳ τῇ 6 Σεπτεμβρίου 1830.

'Ο Κυβερνήτης

'Ι. 'Α. Καποδίστριας».

Δευτέρα τούτου ἐπιστολὴ πρὸς τὸ αὐτὸ πρόσωπον. 'Ο Θεόφιλος μετ' εὐγνωμοσύνης τοῦ Κυβερνήτου τὴν εὐμένειαν ἀποδεξάμενος, ἀπέστειλεν αὐτῷ δευτέραν ἐπιστολὴν, ἔχουσαν οὕτως.

«Σεβαστέ μοι καὶ εὐσεβέστατε Κυβερνήτα!

Μεθ' ὅσης πλείστης εὐγνωμοσύνης ἐλάβομεν διὰ τοῦ ἀπεσταμένου μοι τὰς δύο χιλιάδας γρόσια, τὰ ὁποῖα εὐδόκησεν ἡ Σεβ. Κυβέρνησις νὰ μᾶς χορηγήσῃ πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ γήραος μας:

Δὲν ἔχομεν ποίας ἐκφράσεις εὐγνωμοσύνης καὶ εὐλογίας νὰ μεταχειρισθῶμεν εἰς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ ἔθνους, ὅταν παρατηρῶμεν παντοῦ εἰς ὅλα τοῦ τὰ βήματα, ἔχνη ἀξίου ποιμένος καὶ φιλευσπλάγχχνου πατρός, ὅταν περιστρεφόμενοι εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς εὐρίσκωμεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Σεβαστῆς ἡμῶν Κυβερνήσεως ὑποστήριγμα ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ ἐλπίδας ἀνακουφίσεως διὰ τὸ μέλλον.

Μόνος ἓνας ἄριστος πολιτικὸς οἰκονόμος, ἓνας δίκαιος ἡγεμὼν καὶ φιλόστοργος πατὴρ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀπορίας τοῦ 'Εθνικοῦ Ταμείου ἐξευρίσκει πόρους καὶ θεραπεύει τὰς ἀπαραιτήτους ἀνάγκας τοῦ 'Εθνους, κάμνει διάκρισιν δικαίαν μεταξὺ τῶν πολιτῶν καὶ προφθάνει τὸν δυστυχοῦντα εἰς τὴν ἀμνηνίαν του.

Τοιαύτην ἐπιγραφὴν καὶ ὄνοματι καὶ πράγματι φέρει καὶ δικαίως, 'Εξοχώτατε, ἡ ἀπροσώποληπτος Σου Κυβέρνησις εἰς τὰς καρδίας τῶν λαῶν Σου καὶ εἰς ἐκείνην τοῦ ἐλαχίστου εὐχέτου Σου.

Ζῆθι τοίνυν ἐπὶ μήριστον, ἀφ' οὗ προωρίσθης νὰ ἀναπλάσῃς τὸ ἔθνος Σου καὶ νὰ παρεισάξῃς τὴν εὐδαιμονίαν μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν Σου!

'Ημεῖς δὲν ἔχομεν, εἰμὴ νὰ ἐπαναλάβωμεν καὶ αὐθις καὶ πολλάκις τὴν δικαίαν εὐγνωμοσύνην μας καὶ νὰ ἀφιερῶσωμεν ὅλας τὰς ἐλπίδας μας, μετὰ Θεόν, εἰς τὴν πρόνοιαν τῆς ὑμετέρας θεοσυντηρήτου 'Εξοχότητος, ὑποφαινόμενοι Αὐτῆς ἐν τοσοῦτῳ διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης

† 'Ο 'Αλεξανδρείας Θεόφιλος

τῇ 16 Σεπτεμβρίου 1830, ἐν Πάτμῳ »

Καὶ ἐπὶ τῇ λήψει τῶν 800 Φοινίκων, οὓς ἠυδόκησεν ἵνα ἀποστείλῃ αὐτῷ ἡ Κυβέρνησις πρὸς οἰκονομικὴν του ἐνίσχυσιν, ἀπέστειλε καὶ τρίτην ἐπιστολὴν εἰς τὸν Πρόεδρον αὐτῆς, ἀναγράφουσαν ταῦτα.

«Πρὸς τὸν 'Εξοχώτατον Κυβερνήτην τῆς 'Ελλάδος.

'Εξοχώτατε!

Τῇ 2 τοῦ ἐνεστῶτος εὐχαρίστως ἐλάβομεν τὴν ὑπ' ἀριθ. 1223 διαταγὴν Σας, δι' ἧς εἶδομεν μεθ' ὅσης πλείστης εὐγνωμοσύνης μας τὴν κηδεμονικὴν πρόνοιαν τὴν ὁποῖαν ἠυδόκησε νὰ λάβῃ περὶ ἡμῶν ἡ Σεβ. Κυβέρνησις, καθ' ὅσον ἐνεύσατε εὐμένως εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ταπεινῶν μας αἰτήσεων καὶ διετάξατε ἐπὶ τούτῳ νὰ μᾶς σταλῶσι πρὸς θεραπείαν μικρὰν τῶν κατεπειγουσῶν ἀναγκῶν μας καὶ οἱ διακομισθέντες 800 Φοινίκες.

Δὲν ἔχομεν, 'Εξοχώτατε, ποίας ἐκφράσεις εὐγνωσύνης καὶ εὐλογίας νὰ προσφέρωμεν εἰς τὴν ὑμ. 'Εξοχότητα τὸν ἀρχηγὸν τοῦ 'Εθνους, ὅταν παρατηρῶμεν παντοῦ εἰς ὅλα τοῦ τὰ βήματα ἔχνη ἀξίου ποιμένος καὶ φιλευσπλάγχχνου πατρός, ὅταν περιστρεφόμενοι εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς δὲν εὐρίσκομεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Σεβ. ἡμῶν Κυβερνήσεως, εἰμὴ ὑποστήριγμα ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ ἐλπίδας ἀνακουφίσεως διὰ τὸ μέλλον.

Εἴμεθα πλήρεις εὐγνωμοσύνης, διότι εὐηρεστήθητε, 'Εξοχώτατε, νὰ μᾶς βάλετε εἰς θέσιν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ λαμβάνωμεν τὰς ἀμέσους διαταγὰς Σας, νὰ μελετῶμεν εἰς αὐτὰς τὴν ὕψηλην πρόνοιαν καὶ τὴν ἐξαιρέτην πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην τοῦ Σεβ. Κυβερνήτου τῆς 'Ελλάδος, νὰ συγχαίρωμεν μετὰ πάντων τῶν ὁμογενῶν μας τὴν ἀνεκτίμητον ταύτην εὐδαιμονίαν τοῦ 'Εθνους καὶ νὰ ἐπευχώμεθα ἐκ βάθους καρδίας τὴν εἰς Αἰῶνας στερέωσίν Σου!

Εἴμεθα πλήρεις χαρᾶς, διότι ἠδυνήθημεν, ἂν δὲν ἀπατάμεθα, νὰ διατρέξωμεν τοῦτο τὸ μέγα στάδιον τοῦ ἐλληνικοῦ ἀγῶνος ἐντίμως καὶ εὐτυχῶς, ὅπως συγκατετέθητε, 'Εξοχώτατε, νὰ μᾶς τὸ ἐκφράσετε καὶ ἐπισήμως καὶ νὰ συντελέσωμεν κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν Σας εἰς τὴν εὐτυχίαν ἐνὸς λαοῦ, χωρὶς νὰ ἀφήσωμεν ποῦποτε ἔχνος δυσαρρεσκείας μ' ὅλας τὰς δυσχερεῖς περιστάσεις, αἱ ὁποῖαι ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων ἀναγκαίως περιστοιχίσαν τὴν 'Ελλάδα.

Εἴμεθα τέλος πάντων ὅλως εὐγνωμοσύνη, διότι εὐτυχῆσαμεν νὰ μᾶς τιμῆσθε μὲ τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ὑπολήψεώς Σας καὶ νὰ μᾶς ἐγγυηθῆτε τὴν συνέχειαν τῆς πολυτίμου εὐνοίας Σας, τὴν ὁποῖαν εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι θέλετε εὐαρεστηθῆναι νὰ πραγματοποιήσῃτε, καθ' ὅσον Σᾶς εἶναι ἡδὴ γνωστὴ καὶ ἡ κατάστασις μας καὶ καθ' ὅσον ἀκόμη καὶ τὸ γῆρας μας δὲν Σᾶς ἀφίνει καμμίαν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς θέσεως, εἰς τὴν ὁποῖαν ἠμποροῦμεν νὰ εὐρεθῶμεν ἀνίσως ἡ Σεβ. Κυβέρνησις δὲν λάβῃ τὴν πρόνοιαν καὶ περὶ ἐνὸς σταθεροῦ πόρου,

ικανού να μᾶς ἀποζήση εἰς τὰς ὑστερινὰς ταύτας στιγμὰς τῆς ζωῆς μας.

Εὐαρεστηθῆτε ἐπὶ τέλους ν' ἀποδεχθῆτε, Ἐξοχώτατε, μετ' εὐμενείας καὶ τὰς πατριαρχικὰς εὐλογίας μας, τὰς ὁποίας ἀπονέμομεν κατὰ χρέος μετὰ τῶν ἐγκαρδίων ταπεινῶν μας εὐχῶν, μεθ' ὧν ἐπικαλούμεθα νυκτὸς καὶ ἡμέρας τὸν Ὑψιστον ὑπὲρ τῆς μακροβιότητος καὶ αἰώνιου στερεώσεως ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλευσπλάγχχου ἡμῶν Κηδεμόνος καὶ σοφοῦ Κυβερνήτου, ὡς καὶ ὑποφαινόμεθα ταπεινῶς

τῆς ὑμετέρας Θεοφρουρήτου ἐξοχότητος διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης

† Ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος
τῆ 10 Ὀκτωβρίου 1830 ἐν Πάτμῳ ».

Παρὰ τὴν εὐμενῆ, πρὸς αὐτόν, τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος συμπάθειαν, διὰ τῆς ἀποστολῆς 800 Φοινίκων ἐκδηλωθεῖσαν, ἡ οἰκονομικῆ, τοῦ Θεοφίλου, κατάστασις εὐρίσκετο εἰς θλιβερόν σημεῖον δι' ὃ καὶ ἀποπέμπει πρὸς τὸν Ἰωάννην Καποδίστριαν καὶ τετάρτην ἐπιστολήν, ἧς τὸ περιεχόμενον ἔχει ὡς ἑξῆς.

« Ἐξοχώτατε!

Τὸ πολυκύμαντον τῶν μεγαλοουργῶν ἀσχολιῶν Σας ἤθελεν ὡς κεραυνὸς βουβῶσει τὰς ἰκέτιδας φωνάς μου, ἤθελε δεσμεύσει τὰς τρεμούσας χεῖράς μου διὰ νὰ μὴ σᾶς ἐνοχλήσω· ἀλλ' ὁ Ὀκεανὸς τῆς ὑπομονῆς Σας καὶ τῆς εὐσεβοῦς φιλοστοργίας Σας ἀνοίγει, εἶμαι βέβαιος, μ' εὐγένειαν εἰς τῶν ταλαιπωριῶν μου τὴν ἀπόλυτον, Ἐξοχώτατε, ἀνάγκην.

Ὡς ἥλιος ἀνεζωογόνησεν ἐν νενεκρωμένον γῆρας ἡ σεβαστῆ Σας ἀπάντησις ὑπ' ἀριθ. 1223 κατὰ Σεπτέμβριον, ὁπότε καὶ ὡς υἱὸς θεοσεβῆς καὶ ὡς πατὴρ φιλοστοργώτατος ἐνεύσατε καὶ περιεθάψατε τὴν ἀθλιότητά μου. Ὀκτακόσιοι φοινίκες ὑπῆρξαν πρὸς ὦραν τότε ἡ συντηρητικῆ ἀντίληψις μιᾶς τεταλαιπωρημένης ζωῆς καὶ ἡ προκαταγγελία, ὅτι ταχὺ ἐμέλλετε νὰ ἐνεργήσετε τὸ σχέδιον τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων διευθύνθη ὡς μία εὐεργετικῆ ἀκτίς μέσα εἰς τὴν πολυπαθῆ καρδίαν μου· διότι δικαίως ἤλπισα τὴν ταχεῖαν παῦσιν τῶν δεινῶν μου.

Ἄλλ' Ἐξοχώτατε! διαβαίνει ὁ αἰώνιος καιρὸς καὶ ἡ ὀδύνη τῶν βασάνων μου ἀποκαθίσταται ὀσημέραι βαρυτέρα.

Πρὸ δέκα ἤδη χρόνων στερημένος τὸ πᾶν, τόσον μέγα δι' ἓνα ἄνθρωπον, ἐγκαταλελειμμένος ἀπὸ πᾶσαν ἐπίγειον προστασίαν ἔκτοτε καὶ βυθισμένος εἰς τὸ χρέος τοῦ θλιβεροῦ Γῆρατος, εἰς μάτην τείνω μέσα ἀπὸ τὰς κορυφὰς τούτων τῶν ἐξωρισμένων βράχων τὰς δειλὰς χεῖράς μου εἰς τοὺς κενοὺς ἀνέμους.

Μ' ἀφῆκεν ἡ ὑγιῆς ἡλικία, ἡ ὁποία ἐσυντρόφευε τὴν εὐεργετικὴν μου ζωὴν· τὰ λείψανα τῶν δυνάμεών μου καὶ αὐτὰ τελευταῖον τὰ ἐπρόσφερα εἰς τοὺς αἱματηροὺς παρελθόντας χρόνους· ὥστε καμμία δύναμις, μήτε ἐλπὶς μ' ἔμεινε πλέον.

Ἡ Ἐξοχότης Σας, ἀντιπροσωπίζουσα τὸν Ὑψιστον εἰς ταύτην τὴν Γῆν, ἀξίως ὅπως τῶν εὐχῶν τῶν δυστυχῶν αὐτῆς λαῶν, μόνος ἐλάβετε τὴν πατρικὴν πρόνοιαν καὶ δι' ἐμέ.

Ἄλλὰ θέλετε μ' ἐγκαταλείπει ἐν ὄσῳ μὲ κατακρατεῖ εἰς τὰς ὀδύνας μου αὕτη ἡ ζωή;

Τὸ σχέδιον τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ὑπάγει νὰ βραδύνη βέβαια ἀπὸ τὰς ἐθνικὰς ἄλλας περιστάσεις· αἱ λυπηραὶ ἀπαιτήσεις τῶν ἀνεκπληρώτων μου χρεῶν πρὸς τοῦτον ἐδῶ τὸν κόσμον καὶ ἡ πικρὰ στέρησις αὐτοῦ τοῦ ἡμερινοῦ μου ἄρτου μὲ καταναγκάζουν νὰ προσδράμω εἰς τὴν κυβερνητικὴν προστασίαν Σας καὶ νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν γενναίαν συνδρομὴν Σας. Εἶμαι βέβαιος, ὅτι δὲν θέλετε ὑποφέρει, Ἐξοχώτατε, ν' ἀναξιοπαθῶ· εἶμαι βέβαιος, ὅτι δὲν θέλετε παραβλέπει ποτὲ τὴν οἰκτρὰν αὐτὴν κατάστασίν μου.

Διὰ τοῦτο ἀποπέμπω ἐπίτηδες τὸν π. Ἰ. Καλλιγᾶν, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπαναλαμβάνω τὰς θερμὰς δεήσεις μου νὰ ἐμπιστευθῆτε μίαν ἀνάλογον περιθάλψιν εἰς τὰς ἀνοικονομήτους μου ἀνάγκας.

Εὐλογῶν τὴν ἱεράν Σας κορυφὴν μὲ ἀναπεπταμένας χεῖρας!

τῆ 12 Μαρτίου 1831 ἐν Πάτμῳ

ὑποσημειοῦμαι

τῆς ὑμετέρας Ἐξοχότητος διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης

† Ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος».

Τὴν ἐπιστολήν ταύτην διεβίβασεν εἰς τὸν, πρὸς ὃν ὄρον, μέσῳ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ν. Χρυσογέλου, πρὸς ὃν γράφει τὰ ἀκόλουθα.

« Πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου παιδείας Γραμματέα.

Ἡ ἀφοσίωσις Σας πρὸς τὸ θεῖον Σᾶς ἔθεσεν ἀξίως ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πραγμάτων τῆς ἱερᾶς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ τὸ λογικὸν αὐτοῦ ποίμνιον ὑπὸ τὴν εὐσεβῆ διευθύνσιν Σας ὑπάγει ν' ἀπονέμη πρὸς τὸν Ὑψιστον ἀγνήν, ἀναίμακτον τῶ ὄντι λατρείαν.

Θεοσεβεστάτον τέκνον! δὲν θέλετε ἀφήσει βέβαια ποτὲ ἓνα γηραιὸν εὐχέτην Σας, καταπλακωμένον βαρῦτατα ἀπὸ τὸ βαθὺ τοῦ γῆρας, καὶ ὅπως θλιβόμενον ἀπὸ τὰς ἀνθρωπίνους τρικυμίας.

Ἴδετε! ἐξωρισμένος εἰς αὐτὴν τὴν ἄκαρπον ἐρημίαν, ἐγγίζω τὸν τάφον ὅπως ἐγκαταλελειμμένος ἀπὸ πᾶσαν δύναμιν καὶ προστασίαν.

Τὸ σχέδιον τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων εἰσέτι δὲν ἐνεργήθη βέβαια διὰ νὰ σταματήσῃ ποτὲ ὁ χειμαρρὸς τῶν δεινῶν μου. Ὀκτακόσιοι Φοινίκες, μὲ τοὺς ὁποίους μ' ἐπεριθάψατε κατὰ τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον, μόλις ἐξήρκεσαν τότε εὐθὺς νὰ ἀπαντήσω τὰς δεινὰς ἀπαιτήσεις τῶν χρεῶν μου. Ἐκτοτε πάλιν πνίγομαι εἰς τὴν πικρίαν διὰ τὸ ἀνοικονόμητον τῶν ἡμερινῶν μου ἀναγκῶν, πάλιν τὰ χρέη μου πρὸς τὸν μὲν καὶ δὲ μὲ ταλαιπωροῦσι. Συναισθάνομαι καὶ τοῦ ἐθνικοῦ Ταμείου τὴν ἀνέχειαν καὶ τὸ πολυάσχολον τῆς Α.Ε. τοῦ Κοινοῦ πατρὸς καὶ σεβαστοῦ μας Κυβερνήτου, ἀλλ' ἡ κορυφωθεῖσα δυστυχία μου· ἡ οἰκτρά, λέγω, αὕτη θέσις μου ἤθελεν ἐμψυχώσει πᾶσαν συστολήν, ἤθελε μοῦ βιάσει τὸ ἄκρον τῆς ὑπομονῆς, διὰ νὰ ἀναπέμψω τὰς δεήσεις μου καὶ νὰ προσδράμω καὶ αὐθις εἰς τὴν προστασίαν τῆς Α. Ἐξοχότητος, διὰ νὰ σωθῶ καὶ εἰς τὴν περιστάσιν ταύτην.

Ἀποστέλλω ἐπὶ τούτου τὸν ἡμέτερον π. Ἰ. Καλλιγᾶν. Διευθύνω μέσον τῆς σεβαστῆς ταύτης Γραμματείας τὴν ταπεινὴν πρὸς τὴν Α. Ἐξοχότητα ἀναφορὰν μου. Σᾶς ἐπικαλοῦμαι τέλος πάντων συμπαθέστατον ὅλως διερμηνεῖα τῶν πόνων μου καὶ τῶν δυστυχιῶν μου ἐνώπιον τῆς Α. Ἐξοχότητος πρέσβυν καὶ ἀντιλήπτορα ἰσχυρὸν ἐνὸς δυστυχοῦς καὶ νενεκρωμένου ἀπὸ τὸ ψυχρὸν γῆρας ποιμένος αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, τὸν ὁποῖον δὲν θὰ ὑποφέρετε βέβαια, ν' ἀφήσετε εἰς τὴν ἀπελπισίαν.

Τῆ 12 Μαρτίου 1831 ἐν Πάτρῳ.

πλήρης βεβαιότητος ἀποφαίνομαι τῆς ὑμετέρας θεοσεβοῦς πανευγενείας

διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης
† Ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος

Τὴν πρὸς τὴν Α. Ε. ἀναφορὰν μου ἀναγνώσαντες θέλετε τὴν ἐγχειρίσει ἐνσφράγιστον.

Ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος συμμεριζόμενος τὴν δυσάρεστον, τοῦ Θεοφίλου, οἰκονομικὴν κατάστασιν, ἠυδόκησεν, ἵνα ἀποστείλῃ αὐτῷ χρηματικὴν ἐνίσχυσιν, ἐξ ὀκτακοσίων καὶ πάλιν Φοινίκων, πρὸς προσωρινὴν τοῦ γηραιοῦ τούτου Πατριάρχου, ἀνακούφισιν· καὶ ἄφ' ἐνὸς μὲν διέταξε «τὴν ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας Ἐπιτροπὴν» ὅπως μετρήσῃ εἰς τὸν ἀπεσταλμένον τούτου π. Ἰ. Καλλιγᾶν «(Φοινίκας) ὀκτακοσίους Ν. 800 χορηγηθέντας παρὰ τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὸν πρῶτον Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας Κύριον Θεόφιλον χάριν περιθάλψεως», ἄφ' ἑτέρου δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἐπιστολήν, ὡς κατωτέρω, ἔχουσαν.

« Ὁ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος.

Πρὸς τὸν Μακαριώτατον Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας Κύριον Θεόφιλον.

Τὴν πρὸς ἡμᾶς εὐχαιτικὴν ἐπιστολήν σας τῆς 12 Μαρτίου ἀνέγνωμεν με βραθεῖαν συναίσθησιν λύπης, διὰ τὴν περιέχουσαν ὑμᾶς θλίψιν ὑπὸ τῆς ἀσθενείας τοῦ γῆρωσ καὶ τῆς ἐνδείας τῶν πρὸς τὸ ζῆν.

Τὴν λύπην μας ταύτην Μακαριώτατε! αὐξάνουν τὰ ἐπικείμενα ἐμπόδια, καὶ ἡ ἀπορία τῶν μέσων τοῦ νὰ ἐκπληρώσωμεν, ὅσον ἐφίεμεθα τὰ ἱερά χρέη μας, ἐπαρκοῦντες ταῖς χρεῖαις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἀρχηγῶν αὐτῆς κατὰ τὸ δέον.

Μὴ ἀνεχόμενοι μ' ὅλα ταῦτα νὰ ἀποπέμψωμεν ἀπρακτον τὸν γραμματικομιστὴν σας κύριον π. Ἰ. Καλλιγᾶν, διετάξαμεν νὰ σᾶς σταλῶσι δι' αὐτοῦ (Φοινίκας) ὀκτακόσιοι, πρόσκαιρος βοήθεια, ἕως ὅτου φέρωμεν εἰς ἔκβασιν ὅσα προσθέμεθα ἐξ ἀρχῆς περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, Θεοῦ συνειρουμένου, διὰ τῶν ἱερῶν εὐχῶν τῆς Ὑ. Μακαριότητος.

Ἐν Ναυπλίῳ τῆ 27 Ἀπριλίου 1831.

Ὁ Κυβερνήτης

Ἰωάν. Α. Καποδίστριας».

Βαθυτάτην δ' αἰσθανόμενος ὁ Θεόφιλος τὴν ὑποχρέωσιν ἔναντι τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, διὰ τὴν ἐκδήλωσιν αὐτῷ, τοιαύτης εὐμενείας ἀπέστειλε τούτῳ

πέμπτην, κατὰ σειράν, εὐχαριστήριον ἐπιστολήν ἀναγράφουσαν τὰ ἐξῆς:

«Εὐσεβέστατε καὶ Σεβαστὲ ἡμῶν Κυβερνήτα!

Με βαθὺ σέβας ἐλάβομεν καὶ ἀνέγνωμεν τὴν ὑπ' ἀριθ. 2092 διαταγὴν Σας· ἴδιον βέβαια τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων Σας, Ἐξιχώτατε! καὶ τῆς πατρικῆς Σας Κυβερνήσεως ἦτον νὰ προφθάσετε ἐγκαίρως εἰς τὴν ἀμηχανίαν μας με τὴν βοήθειαν τῶν ὀκτακοσίων Φοινίκων· ἔργον δὲ ἰδικόν μας εἶναι νὰ ἀναλογισθῶμεν τὸ βάρος τῶν δεινῶν περιστάσεων, αἱ ὁποῖαι Σᾶς περιστοιχίζουσι νὰ ἐκτιμήσωμεν τὰς μεγάλας τοῦ Ἔθνους ἀνάγκας, εἰς τὰς ὁποίας ἔχετε νὰ ἐπαρκέσετε καὶ νὰ Σᾶς διομολογήσωμεν τὴν βαθεῖαν μας εὐγνωμοσύνην, διότι μεταξὺ τῶν πολλῶν κατετάξατε καὶ τὰς μερικὰς, τοῦ εὐχέτου Σας, ἀνάγκας.

Ἡ εὐγνωμοσύνη μας καὶ αἱ ἐκ καρδίας εὐχαὶ τοῦ ταπεινοῦ Σας Ἐξιχώτατε! εἶναι τὸ μόνον καὶ ξηρὸν δείγμα, τὸ ὁποῖον ἤδη Σᾶς προσφέρουμεν! Ἐπεθυμοῦσαμεν μ' ὅλα τὰ βάρη μιᾶς πολυπαθοῦς καὶ προβεβηκυίας ἡλικίας νὰ τρέξωμεν κατόπιν τῶν ὑψηλῶν ὑπὲρ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ ἔθνους μας σχεδίων Σας, ἀν τὰ πράγματα τῆς Ἱερᾶς Ἐκκλησίας εἶχον ἤδη λάβει κατὰ τὴν ἐφεσίν Σας, τὴν δυνατὴν μορφήν, εἰς τὴν ὁποίαν ἕκαστος τῶν λειτουργῶν τοῦ Ὑψίστου ἠθέλε κρατῆ τὴν τάξιν, ἧς ἔλαχεν ἢ ἐκείνην ἢ ὁποῖα ἠθέλε πηγᾶσει ἀπὸ μίαν κατάλληλον ἐφαρμογήν.

Εἶθε τὸ οὐσιωδέστατον τοῦτο ἀντικείμενον, νὰ ἐπιτρέχωσιν αἱ ἄλλαι περιστάσεις, νὰ γένη τὸ συντομώτερον ἔργον τῶν εὐσεβῶν σκέψεων σας, Ἐξιχώτατε! πολῦτιμοι καρποὶ θέλει εἶναι βέβαια τὸ προῖόν αὐτοῦ τοῦ μέτρου, ὡς δὲν λανθάνει καὶ τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα!

Ἐν τοσοῦτῳ ἀνακαλούμεθα καὶ αὐθις εἰς τὴν πατρικὴν Σας πρόνοιαν, Σεβαστὲ Κυβερνήτα! παρακαλοῦμεν νὰ μὴ μᾶς ἐγκαταλείψετε ἀπροστάτευτον! μετὰ Θεὸν εἰς τὴν καλοκαγαθίαν Σας ἐλπίζομεν!

Ἐξαιτούμενοι δ' ἄνωθεν, ὅσα εὐχῆς καὶ ἐφέσεως ἄξια ὑπὲρ τῆς κατ' ἄμφω εὐεξίας Σας! Εὐχόμενοι ἐκ καρδίας ὑπὲρ τῆς ἀκλονήτου στερεώσεώς Σας ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας ὑποφαινόμεθα ἀφωσιωμένους τῆ 27 Μαΐου 1831 ἐν Πάτρῳ

Τῆς ὑμετέρας θεοσεβεστάτης Ἐξοχότητος διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης

† Ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος».

Τοιαύτην δ' εὐχαριστήριον ἐπιστολήν διεβίβασε καὶ πρὸς τὸν, ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, Γραμματέα· ἴδου τὸ περιεχόμενον αὐτῆς.

«Τὴν ὑμετέραν θεοσεβεστάτην πανευγενεῖαν πατρικῶς ἐκ ψυχῆς εὐχόμενοι ἐν ἀγίῳ πνεύματι εὐλογοῦμεν!

Ἐλάβομεν με πολλὴν εὐχαριστήσιν τὴν ἀπὸ 28 τοῦ παρελθόντος μηνὸς Ἀπριλίου ἐπιστολήν σας· ἐλάβομεν καὶ τοὺς ὀκτακοσίους Φοινίκας, τοὺς ὁποίους μᾶς ἐπεμψεν ἡ Σεβ. Κυβέρνησις πρὸς ἀνακούφισιν τῆς ἀμηχανίας μας.

Σᾶς εἶμεθα κατὰ πολλὰ εὐγνώμονες διὰ τὴν ἐποῖαν ἐκαταβάλετε φροντίδα ὑπὲρ τῶν καθ' ἡμᾶς καὶ δὲν παύομεν νὰ εὐχώμεθα κατὰ χρέος πρὸς Θεὸν ὑπὲρ τῆς εὐδαιμονίας Σας!

Εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι ἀφ' οὗ ἅπαξ ἐγνωρίσατε τὸ βᾶρος τῶν περιστάσεων, αἵτινες μᾶς καταπιέζουν δὲν θέλετε παύσει τοῦ νὰ συστήσητε καὶ αὐθις καὶ πολλάκις τὴν δεινὴν μας θέσιν καὶ νὰ κατορθώσετε ὥστε νὰ ἀπολαμβάνωμεν τακτικῶς ἓνα πόρον, ἱκανὸν νὰ μᾶς ζήσῃ αὐτὰς τὰς ὀλίγας καὶ ἐπαχθεῖς ἡμέρας τῆς ζωῆς μας.

Ἄν τὰ τῆς Ἐκκλησίας πράγματα εἶχον ἤδη τὴν ἀνάλογον μορφήν, ἴσως δὲν ἠθέλαμεν δίδει τοιαύτας ἐνοχλήσεις εἰς τὴν Σεβ. Κυβέρνησιν, ἡ ὁποία δὲν μᾶς λανθάνει, πόσας ἄλλας ἀνάγκας ἔχει ἐπὶ τῶν ὤμων της καθ' ἡμέραν νὰ φέρῃ.

Συγχωρήσατε μ' ὅλον τοῦτο ἓνα γηραιὸν Εὐχέτην Σας νὰ Σᾶς ἐνοχλήῃ, ἀρκεῖ νὰ εὐχεται δι' ὅλους τοὺς ὁμογενεῖς του, ὥστε κανένας νὰ μὴν εὐρεθῇ εἰς τὴν ἰδικήν του δεινὴν θέσιν.

Σᾶς ἐμπερικλείομεν τὴν πρὸς τὴν Σεβ. Κυβέρνησιν ἀπάντησίν μας· ἐξηγήσατε καὶ προφορικῶς, Σᾶς παρακαλοῦμεν, τὴν εὐγνωμοσύνην μας· ὑποφαινόμεθα δὲ μὲ ὄλην τὴν ὑπόληψιν.

τῇ 27 Μαΐου 1831 ἐν Πάτρῳ

Τῆς ὑμετέρας θεοσεβοῦς πανευγενείας διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης

† Ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος»

Παρήλθεν ἔκτοτε ἐπτάμηνον χρονικὸν διάστημα ἡ τραγικὴ τοῦ Ἰωάννου Καποδιστρίου, δολοφονία, βαθύτατα ἐλύπησε καὶ τοῦτον, ἀχθέντα εἰς τὴν ἀπόφασιν, ὅπως ἀποστείλῃ συλλυπητήριον πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ πρόεδρον τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἑλλάδος, Αὐγουστίνον, γράμμα, ἔχον οὕτως.

« Ἐξοχώτατε!

Ὁ θάνατος τοῦ ἀειμνήστου ἀταδέλφου Σας Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος ἐλύπησε κατάκαρδα τὸ ἔθνος μας.

Ἐλύπησεν ὁμως ἔτι περισσότερον τὸν γηραιὸν Πατριάρχην, ὅστις ἔτρεφε χρηστάς ἐλπίδας ὅτι (συνεργοῦντος τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ) ὁ ἀειμνήστος Κυβερνήτης ἀφ' οὗ ἠθέλην ἀποκαταστήσει τὰ τῆς πολιτείας, ἐμελλε νὰ προσηλώσῃ τὴν προσοχήν του καὶ εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας.

Πικραμένος ἀπαρηγόρητα διὰ τὸν θάνατον τοιοῦτου ἀνδρός συνέσειλα τὴν θλίψιν εἰς τὴν καρδίαν μου καὶ ἀτενίσας πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐδεήθην ὑπὲρ τῆς μακαρίας ἐκείνης ψυχῆς καὶ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους.

Ἦδη δὲ ὅτε ὁ Ὑψιστος ἠδύοκῃσε νὰ εἰσακούσῃ ὄχι τὴν δέσιν ἐνὸς ἀμαρτωλοῦ καὶ ταπεινοῦ Πατριάρχου, ἀλλὰ τοῦ περιουσίου χριστιανικοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους καὶ νὰ καταστήσῃ τὸν ἀτάδελφόν του Κόμητα Αὐγουστίνον, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πραγμάτων αὐτοῦ, ἔκρινα χρέος μου ν' ἀναχαιτήσω μικρὸν τὴν θλίψιν μου καὶ νὰ ἀποτανθῶ πρὸς τὴν Ὑ. Ἐξοχότητα.

Ἐξοχώτατε! ἡ πικρία τῆς θλίψεως συγκεντρώνεται ὅλη εἰς τὴν καρδίαν σας· ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ νομίζετε ἀχάριστον τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος· τοῦτο γνωρίζει κάλλιστα καὶ οἶδε νὰ ἐκτιμᾷ τὰς χάριτας τῆς ὀρθῆς καὶ δικαίας Κυβερνήσεως, μάλιστα καὶ

τὸ ἀπέδειξεν εἰς πολλὰς περιστάσεις ὅτ' ἔζη ὁ ἀειμνήστος Κυβερνήτης· πολὺ δὲ περισσότερον εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ διότι τότε ἐστοχάσθη τοὺς κινδύνους, εἰς τοὺς ὁποίους ἐμελλε νὰ ὑποπέσῃ· δὲν πρέπει τὸ ἐπαναλαμβάνομεν, Ἐξοχώτατε! νὰ ἀγανακτήσετε ἐναντίον τοῦ ἔθνους διὰ κακουργίαν ὀλίγων τινῶν· ἀλλ' ἐν πραότητι καὶ συνέσει νὰ κρατῆτε τὰς ἡνίας τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἡ πρὸς τὸ ἔθνος ἀφοσίωσίς σας αὕτη ὄχι μόνον εἰς τὸν Θεὸν θέλει φανῆ εὐάρεστος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν μακαρίαν ψυχὴν τοῦ ἀταδέλφου σας.

Αὕτη εἶναι ἡ παρηγορία, τὴν ὁποίαν δυνάμεθα, Ἐξοχώτατε, νὰ προσφέρωμεν ἤδη εἰς τὴν πικραμένην καρδίαν σας· ὅ,τι δὲ κατὰ χρέος ἐξήρηται ἀφ' ἡμῶν εἶναι τὸ νὰ εὐχόμεθα ἐκ καρδίας πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ ὑγείας, μακροβιότητος καὶ στερεώσεως τῆς Ὑ. Ἐξοχότητος ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἑλληνικῶν πραγμάτων, καὶ ὑπὲρ τῆς μακαρίας ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου ἡμῶν Κυβερνήτου, τοῖς σοφοῖς ἔχνεσι τοῦ ὁποίου ἀκολουθοῦντες θέλετε πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐπιβλέψει καὶ εἰς τὰ τῆς ἐκκλησίας πράγματα, διὰ νὰ ἀντικατασταθῇ ἡ ἀπαιτουμένη τάξις καὶ εἰς αὐτά.

Ἄλλ' ὅτε τὸ περὶ τούτων σχέδιον ἤθελε κριθῆ κατὰλληλος ἡ περίστασις διὰ νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἐνέργειαν, μὴ ἐγκαταλείψετε παρακαλῶ, ἐξοχώτατε, καὶ τὸν γηραιὸν εὐχέτην Σας τότε, ἀλλὰ νεύσατε νὰ διορισθῇ μία ὁποιαδήποτε θέσις ἐκκλησιαστικὴ καὶ ὅπου ἐγκρίνεται ἡ Σεβαστὴ Κυβέρνησις, ἡ ὁποία νὰ ἤθελε φέρει τὸν τακτικὸν πόρον τῆς ὀλίγης μας ἔτι ζωῆς, διὰ νὰ μὴ παρενοχλῶμεν τὰς ἱεράς ἐνασχολίας Σας ἐπὶ πλεόν· πρὶν δὲ τούτου εὐαρεστηθῆτε νὰ χορηγηθῇ εἰς ἡμᾶς πρὸς τὸ παρὸν μικρά τις ἐξοικονόμησις διὰ ν' ἀνακουφίσωμεν μικρὸν τὸ βᾶρος τῶν κατεπειγουσῶν ἀναγκῶν μας, εἰς τὰς ὁποίας πάλιν καθυπετάξαμεν διὰ τὴν παντελῆ ἀπορίαν μας.

Ὡ πόσον κατ' ἄμφω εὐγνωμονοῦντες μνημονεύομεν τῆς μακαρίας ψυχῆς τοῦ Σεβ. ἡμῶν κυβερνήτου, ὅστις καὶ τὰς ἐλπίδας περὶ σταθεροῦ πόρου μᾶς ἔδωκεν καὶ χρηματικῶς ἐκ διαλειμμάτων μᾶς ἐβοήθησεν!

Εἶμαι βέβαιος, ἐξοχώτατε, ὅτι δὲν θέλετε παραβλέψει ποτὲ τὴν οἰκτρὰν αὐτὴν κατάστασιν μου, καὶ εἰς τοῦτο ἐνθαρρύνόμενος συνιστῶ ἐπίτηδες τὸ ἡμέτερον κατὰ πνεῦμα τέκνον Κ. Π. Ἰωάν. Καλλιγᾶν, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπαναλαμβάνω τὰς θερμὰς δεήσεις μου, νὰ ἐμπιστευθῆτε μίαν ἀνάλογον περιθάλψιν εἰς τὰς ἀνοικονομήτους μου ἀνάγκας.

Εὐλογῶν δὲ τὴν Ἱεράν Σας Κορυφὴν μὲ ἀναπεπταμένης χεῖρας ὑποφαινόμεαι τῆς Ὑ. Ἐξοχότητος διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης

Ἐν Πάτρῳ τῇ 28 Δεκεμβρίου 1831

†† Ὁ Ἀλεξανδρείας Θεόφιλος».

Πρὸς ἀνακούφισιν δὲ τῆς δυστυχίας τούτου ἀπέστειλεν ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ἐξ ἰδίων του, τὸ ποσὸν τῶν διακοσίων Φοινίκων¹.

Ὁ πρ. Λήμνου ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

1. Γεν. Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους: Φάκελλος «Ἐκκλησιαστικὰ» ἔτ. 1830 κ. ε.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗΝ ΑΦΡΙΚΗΝ

Η ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΥΓΚΑΝΤΑΝ

Εἰς τὰ βάθη τῆς Ἀφρικανικῆς ἡπείρου, ἐπὶ τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς, εὐρίσκεται ἡ μακρυνὴ πατρίς μου Οὐγκάντα. Οἱ περισσότεροι ἴσως εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀγνοοῦν καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν της. Ἐν τούτοις πρόκειται διὰ μίαν χώραν μὲ ζωτικότητα πολλὴν καὶ μὲ δυνατότητα προόδου ἀξιολόγους. Ἐπὶ πλέον οἱ πνευματικοὶ ἄνθρωποι τῆς χώρας ταύτης τρέφουν ἀπεριόριστον ὄντως ἐκτίμησιν καὶ θαυμασμὸν πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ὀρθόδοξον Χριστιανικὴν της θρησκείαν.

Τοῦτο μαρτυρεῖται σαφῶς, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι εἰς Οὐγκάνταν ὑπάρχει σήμερον Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, δίχως καὶ νὰ τὴν δημιουργήσῃ προηγουμένως Ὀρθόδοξος ἱεραποστολή· ἀφ' ἑτέρου δ' ἐκ τοῦ ὅτι τὴν στιγμὴν αὐτὴν εὐρίσκεται εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν μία δλόκληρος ὁμάς Ὀρθόδοξων φοιτητῶν ἐξ Οὐγκάντας, ἡ ὁποία καὶ φιλοξενεῖται λίαν εὐγενῶς εἰς τὸ Θεολογικὸν Οἰκοτροφεῖον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Πάντα ταῦτα ὁμιλοῦν περιτράνωσ περι τῶν αἰσθημάτων θαυμασμοῦ καὶ ἀγάπης, τὰ ὁποία τρέφει ἡ χώρα μου πρὸς τὴν γεραρὰν Ὀρθοδοξίαν καὶ τὸ ὑπέροχον Ἑλληνικὸν πνεῦμα.

*

Ἡ Οὐγκάντα εἶναι μία χώρα ἐκτάσεως 243.410 τ.χ. Ὁ πληθυσμὸς της ἀνέρχεται σήμερον εἰς 5.000.000 ψυχῶν. Ἔχει ὡς πρωτεύουσαν τὴν Καμπάλαν, τελεῖ δὲ ὑπὸ Βρετανικὴν κυριαρχίαν.

Θρησκευτικῶς τὰ δύο τρίτα τῶν κατοίκων ἀκολουθοῦν τὸν Χριστιανισμὸν, ἀλλὰ δυστυχῶς τὸν νοθευμένον τοιοῦτον, δηλαδὴ τὸν Χριστιανισμὸν τῶν Προτεσταντῶν καὶ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν. Τοῦτο συνέβη, διότι αὐτοὶ ἦσαν, οἱ ὁποῖοι ἀνέλαβον δι' ἱεραποστολῶν καὶ ἄλλων πολιτικῶν μέσων τὸ ἔργον τῆς διδασκαλίας καὶ στερεώσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὴν χώραν.

Ἐὰν αἱ συνθήκαι ὑπὸ τὰς ὁποίας εἰσέδυσεν ὁ Χρι-

στιανισμὸς εἰς τὴν Οὐγκάνταν εἶναι ὄντως ἀξιοπεριέργοι, ὁ τρόπος τῆς συστάσεως τῆς πρώτης Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας ἐκεῖ εἶναι αὐτόχρημα μοναδικός. Ἀλλ' ἄς ἴδωμεν πότε καὶ πῶς εἰσῆλθεν ὁ Χριστιανισμὸς εἰς τὴν Οὐγκάνταν:

Τὸ 1897 μία μεγάλη ἀποστολὴ λευκῶν ἀνῆρχετο πρὸς τὴν κεντρικὴν Ἀφρικὴν, ἀκολουθοῦσα τὴν κοίτην τοῦ Νεῖλου. Σκοπὸς της ἦτο ἡ ἀνακάλυψις τῶν πηγῶν τοῦ μεγάλου ποταμοῦ. Οὕτως ἔφθασε μέχρι τοῦ Χαρτούμ, πρωτεύουσας τοῦ Σουδάν. Ἐδῶ ὅμως οἱ Εὐρωπαϊκοὶ πληροφοροῦνται, ὅτι, ἐφ' ὅσον προχωρήσουν εἰς τὰ ἐνδότερα, ὑπάρχει σοβαρὸς κίνδυνος ν' ἀντιμετωπίσουν τὴν ἐχθρότητα τῶν ἀγρίων φυλῶν τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς καὶ ἰδίᾳ τῶν Μπαγκάντα, πολεμιστῶν δεινῶν καὶ ἀγρίων.

Παρά ταῦτα οὗτοι δὲν παρητήθησαν τοῦ σκοποῦ τῶν, ἀλλὰ μὲ πολλὰς προφυλάξεις συνέχισαν τὴν ἀποστολὴν των. Οὕτως εὐρέθησαν μετ' ὀλίγον εἰς τὴν Οὐγκάνταν. Ξεναγούς καὶ διερμηνεῖς των κατὰ τὴν ἐπίπονον πορείαν εἶχον Ἀραβας καὶ Σουδανέζους τινας. Φθάσαντες ἐξήτησαν νὰ ἔλθουν εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν ἡγεμόνα. Πράγματι παρουσιάσθησαν εἰς αὐτόν, καὶ ὅταν τὸν ἠρώτησαν τί θὰ ἐπεθύμει νὰ τοῦ προσφέρουν οὗτοι ὡς δῶρον, κατὰ πληκτοὶ ἤκουσαν τὸν ἀπαιδευτὸν ἐκεῖνον ἡγεμόνα, πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ τοὺς παρακαλῇ, ὅπως διδάξουν εἰς αὐτόν καὶ τὸν λαόν του τὴν θρησκείαν των, τὰ γράμματα καὶ τὸν πολιτισμὸν των.

Ἡ αἰσθησις ἡ προκληθεῖσα ἐκ τῆς ἀπαντήσεως ἐκείνης ὑπῆρξε τεραστία, ὄχι μόνον μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς ἀποστολῆς, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου.

Πράγματι ἐπηκολούθησαν μετ' ὀλίγον ἱεραποστολαὶ ἀλλεπάλληλοι καὶ διετέθησαν ἀφθονα τὰ μέσα διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου μεταξὺ τῶν κατοίκων. Ἡ ἀπήχησις ἦτο τεραστία. Οὕτως ἐδημιου-

Ὁ πατὴρ Ρουβὴν Σεμπάτζα Σπάρτης (καθήμενος) καὶ ὁ πατὴρ Ὀβδιὸν Καμπάντας Μπασατζακιτάλος (ἑσθιος). Γενικὸς Πατριαρχικὸς Ἐπίτροπος (ὁ πρῶτος) καὶ ὑποεπίτροπος (ὁ δεῦτερος) Οὐγκάντας, Κένυας καὶ Ταγκανίας.

γῆθη ἤδη ἀπὸ τοῦ 1897 Χριστιανικῆ Ἐκκλησία ἡ τῆς Οὐγκάντας, ἡ ὁποία κατὰ τὸ ἐν ἡμισυ ἠκολούθει τὸν Προτεσταντισμὸν καὶ κατὰ τὸ ἕτερον ἡμισυ τὸν ρωμαιο-Καθολικισμὸν. Ὑπῆρξεν ἀτύχημα μέγα τότε, ὅτι οὐδεμία ἐδόθη εὐκαιρία εἰς τοὺς κατοίκους ὅπως ἔλθουν εἰς ἐπαφὴν καὶ γνωρίσουν τὴν Ὁρθοδοξίαν. Πρώτη ἐπίσημος θρησκεία τοῦ Κράτους ἦτο ὁ Προτεσταντισμός.

*

Ἡ Ὁρθοδοξία ἐγένετο γνωστὴ εἰς τὴν πατρίδα μου ἀρκετὰ βραδύτερον καὶ μάλιστα κατὰ τρόπον ἐξόχως θαυμαστόν.

ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ Χριστιανικοῦ πνεύματος ἤρχισεν εἰς τὴν χώραν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ καλλιέργεια τῶν γραμμάτων· τοῦτο βεβαίως ἐγένετο εἰς τὴν Ἀγγλικὴν γλῶσσαν. Σὺν τῷ χρόνῳ πολλοὶ τῶν κατοίκων ἀπέκτησαν γενικὴν μόρφωσιν ἀρτίαν. Μεταξὺ τούτων συγκαταλέγεται καὶ ὁ Ρουβὴν Σεμπάτζα, ἄνθρωπος μὲ ἐξαιρετοὺς ἰκανότητας. Οὗτος ἐμελέτησε πρὸς τοὺς ἄλλους μετὰ προσοχῆς τὴν Γενικὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν καὶ εἶδε κατάπληκτος, ὅτι, τόσον ὁ Προτεσταντισμὸς, τὸν ὁποῖον αὐτὸς ἠκολούθει, ὅσον καὶ ὁ Ρωμαιοκαθολικισμὸς, κατὰ βάθος δὲν ἦσαν παρὰ Ἐκκλησιαστικὰ σ χ ι σ μ α τ ι κ α ῖ. Ἠρεύνησε τότε μετὰ σφοδροῦ ζήλου. Ἰδιαίτερος τὸν ἀπερρόφησε τὸ ἄρθρον «Orthodox» τῆς Μεγάλης Βρετανικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας. Ὁ ἐνθουσιασμὸς του ἐκ τῶν πορισμάτων τῆς μελέτης ἐκείνης ἦτο μέγας. Ὡς ἄλλος Ἀρχιμῆδης ὁ πολὺς οὗτος Ρουβὴν Σεμπάτζα ἐξῆλθε τότε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ πλατείας κραυγάζων: «Ἐγὼ δὲν εἶμαι πλέον διαμαρτυρούμενος, ἀλλὰ Ὁρθόδοξος!».

Τὸ πρᾶγμα, λόγῳ τοῦ παραδόξου ἀφ' ἑνός, καὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀνδρός ἀφ' ἑτέρου, προσέκλεσε ζωηροτάτην κατάπληξιν. Μετ' οὐ πολὺ οἱ λευκοὶ διαμαρτυρούμενοι, ἀνησυχούντες σφόδρα, ἤρχισαν νὰ συμβουλευθῶν τοὺς ἐντοπίους, ὅπως μὴ ἀποδίδουν σημασίαν εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἀνθρώπου τούτου. Ἐν τούτοις, παρὰ τὰς ποικίλας ἀντιδράσεις, ὁ Σεμπάτζα ὁ ὁποῖος ἐν τῷ μεταξύ ἔλαβε τὴν προσωνυμίαν Σπάρτας ἐκ τοῦ θαυμασμοῦ, ὃν ἔτρεφε πρὸς τοὺς ἀρχαίους Σπαρτιάτας, ἐδημιούργησε ὀλόκληρον Ὁρθόδοξον πυρῆνα περὶ αὐτόν. Ὅμως παρίστατο ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη ὅπως ἔλθουν εἰς ἐπαφὴν μετὰ τινος Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, προκειμένου πλέον νὰ ὀργανωθοῦν καὶ οὗτοι ἐπίσημως.

Τέλος μετὰ μακρὰς ἐπιμόνουσ προσπαθείας ἐπέτυχον νὰ ἔλθουν εἰς ἐπαφὴν μετὰ τὸν Ἐπίσκοπον Δανιὴλ Οὐίλλιαμ Ἀλέξανδρον, περιοδεύοντα τότε τὴν Ταγκανίκαν. Οὗτος ἤλθε πράγματι τῷ 1932 εἰς Οὐγκάνταν καὶ ἀφοῦ ἐδίδαξε, τὴν 22αν Μαΐου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐχειροτόνησεν ἐκ τῶν ἐντοπίων δύο ἱερεῖς, δύο διακόνους καὶ τέσσαρας ἀναγνώστας. Ἐκ τούτων ὁ Ρουβὴν Σεμπάτζα ἡ πατὴρ Σπάρτας, ὁ καὶ ἐμπνευστῆς τῆς Ὁρθοδόξου κινήσεως εἰς τὴν χώραν μας, ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ Γενικοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν Οὐγκάντας—Κένυας—Ταγκανίκας, τίτλον τὸν ὁποῖον διατηρεῖ μέχρι τῆς σήμερον. Ὑπεπίτροπος ὁ δεύτερος ἐκ τῶν

ἱερέων Ὁβδιού Καμπάντας ἡ Μπασατζακιτάλος. Οὕτως ἐσχηματίσθη ἐν ἔτει 1932 ἡ πρώτη ἐν Κεντρικῇ Ἀφρικῇ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ἐμελλε μετὰ ταῦτα ν' ἀντιμετωπίσῃ πλῆθος ἀντιδράσεων καὶ ἐμποδίων.

*

Τὴν πρώτην μεγάλην δοκιμασίαν ἀπετέλεσεν ἡ διαπίστωσις, ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος Ἀλέξανδρος, ὁ τὸ πρῶτον κατηγήσας εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν τοὺς κατοίκους, δὲν ἀνῆκεν ὁ ἴδιος εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν!

Ἡ διαπίστωσις μάλιστα αὕτη ἐγένετο ὅπως τυχαίως. Εἷς δηλαδὴ ἐκ τῶν εὐαριθμῶν Ἑλλήνων κατοίκων τῆς Οὐγκάντας, ὁ Κ. Βράχος, προσέκλεσε τὸν ἐν λόγῳ Ἐπίσκοπον νὰ βαπτίσῃ τὸν υἱόν του. Κατάπληκτος ὅμως ἀντελήφθη, ὅτι ἡ ἱεροτελεστία πόρρω ἀπέειχεν ἐκείνης τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὴν ὁποία ἐγνώριζε. Καὶ ὄντως δὲν ἐβράδυναν νὰ διαπιστώσουν, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ Οὐνίτου Ἐπισκόπου.

Τὸ πλῆγμα διὰ τὴν ἀρτισύστατον Ἐκκλησίαν ὑπῆρξε βεβαίως δεινόν. Ἐν τούτοις ὁ ἐνθουσιασμὸς δὲν ἀπέλιπε. Τῇ προτροπῇ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ Ἑλληνοσ προσέκλεσαν τότε τὸν Ἑλληνα Ὁρθόδοξον Ἀρχιμανδρίτην Νικόδημον Σαρίκαν, εὐρισκόμενον εἰς Κένυαν, ὁ ὁποῖος καὶ προθύμως ἐπεσεκέφη τὴν 13ην Ἰουνίου 1933 τὴν νέαν Κοινότητα. Ἦτο ὁ πρῶτος Ἑλληνο Ὁρθόδοξος Κληρικὸς ποὺ ἤρχετο εἰς ἐπαφὴν μετὰ τοὺς Ὁρθοδόξους τῆς Οὐγκάντας. Ἡ ἐπίδρασις του ὑπῆρξεν ὅπως δὲν ἐπὶ εὐεργετικῇ. Οὗτος σὺν τοῖς ἄλλοις ἐγνώρισεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας, ὅτι ἀνῆκε εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας.

Τῷ 1942 διὰ πρώτην φορὰν ἐπεσεκέφη ἐπίσημως τὴν χώραν μας ὁ Μητροπολίτης Ἀζώμης κ. Νικόλαος. Ἦτο ὁ πρῶτος Ἑλληνο Ἱεράρχης ποὺ ἤρχετο εἰς τὴν Κεντρ. Ἀφρικὴν. Δέκα ἔτη βραδύτερον τῷ 1952 ἐπεσεκέφη τὴν Οὐγκάνταν καὶ τὰς ἄλλας χώρας τῆς Κεντρ. Ἀφρικῆς ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ. Χριστοφόρος. Ἡ ἐπίσκεψις του ἐκείνη ἀπετέλεσε σταθμὸν. Τότε ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης ἐξέφρασε καὶ τὴν ἐπιθυμίαν, ὅπως, ἐκτὸς τῆς ἄλλης ὑλικῆς βοήθειας, ἔρχονται εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Πανεπιστήμια Ὁρθόδοξοι νέοι τῆς Οὐγκάντας, προκειμένου ἐκ τοῦ σύνεργου νὰ παρακολουθήσουν καὶ σπουδάσουν τὸ Ὁρθόδοξον πνεῦμα. Τοῦτο, κατὰ ἕνα μέρος, ἤδη μετὰ τὴν ἰδικὴν μας παρουσίαν ἐδῶ πραγματοποιεῖται.

*

Σήμερον ἡ δικαιοδοσία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Οὐγκάντας ἐκτείνεται εἰς ὀλόκληρον τὴν Κεντρικὴν Ἀφρικὴν: Οὐγκάνταν, Κένυαν, Ταγκανίκαν. Εἰς τὴν Κένυαν σημειωτέον ἡ Ὁρθόδοξος κίνησις ἔχει μεγάλως αὐξηθῆ. Καὶ δύναται τις πολλάκις νὰ συναντήσῃ Ἐκκλησίας Ὁρθοδόξους ἀνὰ χίλια ἐνίοτε μέτρα. Πλὴν αὗται ἔχουν μικρὰς δογματικὰς διαφορὰς μετὰ τῶν καὶ τὸ χειρότερον στεροῦνται ἱερέων.

Εἰς τὴν Οὐγκάνταν ἐξ ἄλλου ἰ σταθμοὶ ἡ κοινότητες τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀνέρχονται σήμερον εἰς εἴκοσιν. Οἱ Ὁρθόδοξοι ὑπερβαίνουν τοὺς

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ

Δέν είναι μία απλώς εύτυχης σύμπτωσης τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἐμφάνισις εἰς τὰ Ἑλληνικά Γράμματα τοῦ μεγαλυτέρου ποιητοῦ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ, συμπίπτει μὲ τὸ πλέον σημαντικὸν γεγονός τοῦ μεταβυζαντινοῦ βίου τῶν Ἑλλήνων, τὴν Ἐπανάστασιν δηλαδή τοῦ 1821, καὶ τὴν δι' αὐτῆς ἀνάστασιν τοῦ νέου ἐλευθέρου Ἑλληνικοῦ Κράτους, μετὰ ἀπὸ τὴν σκληρὴν σκλαβιὰν τεσσάρων περίπου αἰώνων. Κάτι ὡσάν νόμος φυσικός, ἀλλὰ περισσότερον κάτι ὡσάν Θεία πρόνοια εἶναι, πού ρυθμίζει ὡστε εἰς ὀρισμένας στιγμάς ἀνόδου τῶν ἀτόμων ἢ τῶν λαῶν, ἡ ἀνοδος αὐτῆ νὰ εὐρίσκη τὸν ὕμνωδόν της ἢ τὸν ἀφηγητὴν της εἰς τὸ πρόσωπον ἑνὸς μεγάλου ποιητοῦ ἢ ἑνὸς μεγάλου ἱστορικοῦ. Ἴσως τὰ ἴδια τὰ μεγάλα γεγονότα δημιουργοῦν καὶ τὴν μεγαλωσίνην τοῦ ποιητοῦ. Ἴσως ὅμως καὶ ἡ μεγαλωσίνην τοῦ ποιητοῦ—θεῖον αὐτῆ δώρημα—ἔχει τὴν ἰκανότητα καὶ τὴν εὐαισθησίαν τῆς συλλήψεως καὶ ἐκφράσεως μόνον τῶν μεγάλων γεγονότων τῆς ἐποχῆς του.

Ὅτι καὶ ἂν συμβαίη ἀπὸ αὐτὰ τὰ δύο, εἶναι γεγονός ὅτι ὁ Διονύσιος Σολωμὸς εἰς μίαν μεγάλην στιγμήν τοῦ ἔθνους μας ἐστάθηκε κοντὰ εἰς αὐτὸ ὡς ἕνας μεγάλος ποιητής. Καὶ φυσικά, αὐτῆ ἡ δύναμις ἀνάτασεως ἑνὸς πνευματικοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ παράλληλον πρὸς τὰ μεγάλα γεγονότα τῆς ἐποχῆς του ὑψηλόηχον βᾶδιμά του, εἶναι ἤδη ἕνα πρῶτον στοιχεῖον, πού δικαιολογεῖ τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ Σολωμοῦ ὡς μεγάλου ποιητοῦ.

Πέραν ὅμως τούτων καὶ αὐτῆ καθ' ἑαυτὴν ἡ ποιητικὴ προσφορά τοῦ Σολωμοῦ πρὸς τὸ ἔθνος, ὡς καλλιτεχνικὸν ἔργον, ὡς αἰσθητικὸν δημιούργημα, ὑπῆρ-

10.000. Ἀσφαλῶς θὰ ἤμποροῦσαν νὰ εἶναι ἀπείρως περισσότεροι. Χαρακτηριστικῶς εἰς Ἑλλην κάτοικος τῆς Κεντρ. Ἀφρικῆς λέγει, ὅτι, ἐάν ὑπῆρχεν ὀργανωμένη Ὁρθόδοξος ἱεραποστολὴ εἰς τὰ μέρη αὐτά, τὸ σύνολον τῶν κατοίκων τῆς Κ. Ἀφρικῆς θὰ ἠδύνατο σήμερον νὰ εἶναι Ὁρθόδοξοι.

Ἄτυχῶς οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖ ἀπέμειναν μόνοι: δύο ἱερεῖς εἰς ὀλόκληρον τὴν Οὐγκάνταν. Ὁ Γεν. Ἀρχιερατικὸς Ρουβὴν Σεμπάτζα Σπάρτας, ἡλικίας 65 ἐτῶν, καὶ ὁ Ὁβδιὸς Καμπάκας, τῆς αὐτῆς ἡλικίας, ἀληθῆς ἱεραπόστολος. Ἀμφότεροι κάμνουν τὸ πᾶν. Ὅμως δὲν ἀρχοῦν.

Ὅθεν εἶναι ἀνάγκη ἡ Ὁρθόδοξος Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία νὰ ἔλθῃ ἀρωγὸς εἰς τὴν ἱεράν καὶ σπουδαίαν αὐτὴν προσπάθειαν πού καταβάλλεται ἐκεῖ. Μία καλῶς ὀργανωμένη Ὁρθόδοξος ἱεραποστολὴ εἰς τὰ μακρυνὰ αὐτὰ μέρη τῆς Ἀφρικῆς θὰ εἶχε νὰ παρουσιάσῃ ἐκπληκτικὰ ὄντως ἀποτελέσματα.

Ἀποτελεῖ γεγονός ἀναμφισβήτητον πλέον, ὅτι διὰ τὴν Ὁρθοδοξίαν διανοίγεται λαμπρὸν ὄντως μέλλον εἰς τὰς χώρας αὐτάς, ἀρκεῖ μόνον ν' ἀντιληφθῇ τοῦτο καλῶς. Ἡμεῖς εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ πράξωμεν τὸ πᾶν χάριν τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ καὶ πρὸς δόξαν Αὐτοῦ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΝΑΓΚΙΑΜΑΣ

ξεν ἐξαιρετικῆ. Τόσον δὲ ἡ καλλιτεχνικὴ αὐτῆ προσπάθεια ὑπῆρξε μεγαλειώδης, ὡστε τὸ ὄλιγον, τὸ κερματισμένον ἔργον τοῦ Διονυσίου Σολωμοῦ, πού ἡ μονία τῆς τελειότητος ἢ καὶ κατὰ τινα, ἡ ἀδυναμία τῆς ὀλοκληρώσεως, δὲν τὸν ἀφήκαν νὰ συμπληρώσῃ, κατορθῶναι καὶ σήμερον, ὕστερα ἀπὸ ἑκατὸν εἰκοσι καὶ πλέον χρόνια ἐλευθέρου πνευματικοῦ βίου, νὰ ἴσταται σχεδὸν εἰς τὴν κορυφὴν, πού ἄλλοι ποιηταί, ὡς π.χ. ὁ Κωστῆς Παλαμᾶς μὲ ὄγκον ἔργου καὶ ἄλλοι, ὡς π.χ. ὁ Ἀνδρέας Κάλβος μὲ μονότροπον, ἀλλὰ ὀλοκληρωμένην ὑψίπετειαν, προσεπάθησαν μαζί του νὰ συγκατακτῆσουν.

Ἀληθινά. Δέν εἶναι καθόλου ἀσήμαντον τὸ γεγονός, ὅτι ἡ νεωτέρα Ἑλληνικὴ ποίησις ἐμφανίζει κατὰ τὰ πρῶτα της βήματα ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Σολωμοῦ, μίαν μορφικὴν τελειότητα, πού προϋποθέτει μακρὰν ἀσκήσιν καὶ ἐπίπονον σχηματισμὸν, μίαν ὀριμότητα τῆς ὀποιᾶς ἡ τελείωσις δὲν εἶναι φυσικὸν προῖον σειρᾶς ὄλης προεργασίας προηγηθέντων πνευματικῶν λειτουργῶν, ἀλλὰ αὐτοδύναμος καὶ πρωτογενῆς ἔκφρασις ἑνὸς πηγαίου καὶ μεγάλου ταλέντου.

Βέβαια ὁ Διονύσιος Σολωμὸς ἐδέχθη τὴν δημιουργικὴν ἐπιρροὴν μεγάλων διδασκάλων τῆς ποιήσεως. Ἀλλὰ κυρίως ἐδιδάχθη τὴν ἀρμονίαν τοῦ ἐξῆχως Ἑλληνικοῦ στίχου καὶ τὴν λιτότητα τῆς Ἑλληνικῆς πνευματικῆς γῆς ἀπὸ τὸν ἀνώνυμον δημοτικὸν τραγουδιστὴν τῶν βουνῶν μας, τῶν κάμπων μας καὶ τῶν νησιῶν μας. Εἶναι χαρακτηριστικὴ περὶ τούτου ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰακώβου Πολυζᾶ, ὁ ὀποῖος εἰς τὰ περίφημα «προλεγόμενά » του εἰς τὴν πρώτην ἔκδοσιν τῶν «Ἐυρίσκομένων» τοῦ Σολωμοῦ (Κέρκυρα 1859) γράφει σχετικῶς: «Ὁ ἐνθουσιασμένος ἐκεῖνος ἐρμηνευτῆς τῶν ποιητικῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῶν νεωτέρων ἔκλινε πρόθυμα τὸ αὐτὸ εἰς τὰ αὐτοσχεδιάσματα ἑνὸς τυφλοῦ γέροντος πού ἐξοῦσε εἰς τὴν Ζάκυνθον μὲ τὸ τραγοῦδι· ἐδυνάμωκε μὲς στὴν ψυχὴ τοῦ νέου ποιητῆ τὸ θάρρος του διὰ τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους, ὅταν ἐτύχαινε νὰ ἀκούσῃ ἀπὸ τὸ ἄτεχνο στόμα τοῦ φτωχοῦ Νικολάου στίχους γενναίους καθὼς εἶνε οἱ ἐξῆς ἀπὸ μίαν περιγραφὴν πυρκαϊᾶς εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα:

Ὁ Ἅγιος Τάφος τοῦ Χριστοῦ ἐκεῖνος δὲν ἐκάη·
ἐκεῖ πού βγαίνει τ' Ἅγιο Φῶς ἄλλη φωτιά δὲν πάει».

*

Μὲ διδασκάλους λοιπὸν τοὺς κορυφαίους τῆς ποιήσεως καὶ μὲ τροφὸν τὴν Ἑλληνικὴν δημοτικὴν ποίησιν, ὁ Σολωμὸς ἀνεδείχθη εἰς μίαν μεγάλην ὄραν τοῦ ἔθνους ὁ μεγάλος πρωτοπόρος ποιητής του. Ἀλλὰ ὁ Σολωμὸς δὲν ὑπῆρξε μόνον ἔθνικος ποιητής. Ὑπῆρξε καὶ ποιητής τοῦ ἤθους καὶ τῆς ἀρετῆς. Μὲ μίαν συνεχῆ ἰδεαλιστικὴν ἀνάτασιν ἠσθάνθη τὴν ποίησιν ὡς θεϊκὴν λειτουργίαν. Γράφει ὁ ἴδιος εἰς τοὺς «Στοχασμοῦς», τοὺς ὀποῖους προτάσσει εἰς τοὺς ἐξοχον ἐκεῖνο ποίημα τῶν «Ἐλευθέρων Πολιορκημένων»: «Τὸ ποίημα ἄς ἔχῃ ἀσώματη ψυχὴ, ἢ ὀποῖα ἀπορρέει ἀπὸ τὸν Θεό, καὶ ἀφοῦ σωματοποιηθῇ εἰς τὰ ὄργανα τοῦ καιροῦ, τόπου, ἐθνικότητος, γλώσσας μὲ τοὺς διαφορετικὸς

στοχασμούς, αισθήματα, κλίσεις κ.ά., τέλος επιστρέφει εἰς τὸν Θεόν.» Καὶ ἄλλοι εἰς τοὺς αὐτοὺς «Στοχασμούς»: «Εἰς τὸ Ποίημα τοῦ Χρέους μακρινὴ πρέπει νὰ εἶνε ἡ φρικτὴ ἀγωνία μέσα στὴ δυστυχία καὶ στοὺς πόνους ὅπως ἐκεῖθε φανερωθῆ ἀπειραχτὴ καὶ ἄγρια ἢ διανοητικὴ καὶ ἠθικὴ Παράδεισος». Ὁ δὲ Πολυλᾶς σημειώνει πολὺ βᾶσιμα εἰς τὰ «προλεγόμενα» του, σχολιάζων τὸ ὠραῖον ποίημα «Ῥδὴ εἰς Μοναχὴν» τὰ ἐξῆς: «Ὁ Σολωμὸς ἐδυνήθηκε σιμὰ εἰς τὴν ἀγνότητα τῆς παρθενίας πλαστικῶς νὰ παραστήσῃ τὰ πλέον μυστηριώδη νοήματα τοῦ Χριστιανισμοῦ, τὴν θείαν ἀγάπην τοῦ Θεανθρώπου πρὸς τὸ πλάσμα του εἰς τὴν ἀρχέτυπην εἰκόνα τῆς νεκρωμένης νύμφης τοῦ Χριστοῦ στὴν Πλάσῃ, μυστήριον τοῦ ὁποῖου ὁ Χριστιανὸς ποιητὴς ἀντιπαρθέτει ὡς ἐξήγησεν τὸ ἄλλο μυστήριον, τὴν Ἄνάστασιν, εἰς ἐκεῖνες τὶς δύο στροφές, οἱ ὁποῖες θὰ μείνουν ὡς ἓνα ἀπὸ τὰ παραδείγματα τοῦ Ὑψους».

Αὐτὴν τὴν Ἐθνικὴν, τὴν πνευματικὴν καὶ τὴν ἠθικὴν («Παράδεισον» καὶ αὐτὴν τὴν λαχτάραν τοῦ Ὑψιλοῦ ἐπεδιώξε νὰ ἐκφράσῃ ὁ Σολωμὸς μετ' ἑνὸς δυστυχῶς, ὀλίγην, τὴν κερματισμένην ποίησίν του. Πόσον ἀγωνιώδης ὑπῆρξεν ἡ προσπάθεια του καὶ ἡ τάσις του πρὸς τὴν τελειότητα, δεικνύει τὸ πλῆθος ἐκεῖνο τῶν παραλλαγῶν τῶν στίχων του - π.χ. εἰς τοὺς «Ἐλευθέρους Πολιορκημένους» - παραλλαγῶν, πού συγκινητικὰ μαρτυροῦν ὅτι ὁ Σολωμὸς ποτὲ δὲν ἀνεπαύθη εἰς τὴν ἡσυχαστικὴν μακαριότητα τῶν θεωρούντων τὰ ἔργα των τέλεια, ἀλλὰ μετὰ δραματικὴν πάντοτε ἀνησυχίαν καὶ κριτικὴν ἀμφιβολίαν ἀνεζήτησε τὸ καλύτερον.

Δι' ὅλας αὐτὰς τὰς ἀρετὰς τοῦ δικαίως ὁ Διονύσιος Σολωμὸς τιμᾶται ἀπὸ τὸ Ἔθνος καὶ δικαίως ἡ Ἐκκλησία μας, πού ἴσταται πάντοτε κοντὰ εἰς τὸ Ἔθνος, συμμετέχει εἰς τὸ Πανελλήνιον πνευματικὸν μνημόσυνον, τὸ ὁποῖον ἡ Ἑλλάς τελεῖ εἰς μνήμην τοῦ ποιητοῦ ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τῆς πρώτης ἑκατονταετίας ἀπὸ τοῦ θανάτου του.

*

Ὁ Ἰάκωβος Πολυλᾶς περιγράφων τὸν θάνατον τοῦ Σολωμοῦ (9/21 Φεβρουαρίου 1857) καὶ τὴν ταφὴν του, τὴν ὁποῖαν παρηκολούθησεν ἐν σιγῇ καὶ βαθυτάτῃ συγκινήσει ὅλος ὁ λαὸς τῆς Κερκύρας μετ' ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Κλῆρον, γράφει: «Καὶ τῆς εὐαγγελικῆς ζωῆς του, ἡ ὁποία ἤμποροῦσε νὰ ὀνομασθῆ μία μυστικὴ ἀκατάπαυστη πηγὴ τῆς ἀγαθωσύνης, καθαρῆ ἀντανάκλαση ἐστάθη ὁ ἐνταφιασμός του, εἰς τὸν ὁποῖον παρευρέθηκε ὅλος ὁ κλῆρος».

Ὁ Ἑλληνισμὸς θὰμποροῦσε ἐπάνω εἰς τὸν τάφον τοῦ Σολωμοῦ νὰ χαράξῃ τὸν στίχον τοῦ ἰδίου, ἐκεῖνον τὸν δραματικὰ ὀλομόναχον στίχον ἀπὸ τὴν «Ἑλληνίδα μητέρα»: Μακρὺς ὁ λάκκος π' ἀνοίξε καὶ κλεῖ τὸ γίγαντά μου.

Εἶναι αὐτὸς ὁ μοναχικὸς στίχος ἐνὸς ποιήματος, πού δὲν ἐγράφη ἢ δὲν ἐσώθη, σύμβολον τῆς ἀγωνίας τοῦ ποιητοῦ διὰ τὴν τελειότητα, ἀλλὰ καὶ ἓνα ὠραῖον ἐπίγραμμα, πού δικαιούται ὁ Ποιητὴς νὰ τὸ ἀκούσῃ ἀπαγγελλόμενον δι' αὐτὸν ἀπὸ τὴν μητέρα του, τὴν Ἑλλάδα.

ΠΕΤΡΟΣ ΓΛΕΖΟΣ

ΠΕΡΙ ΜΙΑΝ ΜΕΛΕΤΗΝ

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 11ῃ Φεβρουαρίου 1957

Σεβασμιώτατέ μοι Δέσποτα,

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 231 1ης Φεβρουαρίου 1957 Περιοδικῷ «Ἐνορία» ἐπρόσεξα τὴν κριτικὴν ἐνὸς βιβλίου τοῦ Ἀρχιμ. Ἱερωνύμου Ι. Κοτσῶνη «Ἡ θέσις τῶν λαϊκῶν ἐντὸς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὄργανισμοῦ». (Κατὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον τῆς Ὁρθόδοξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας). Ἀπὸ τὴν κριτικὴν τοῦ ἐν λόγῳ βιβλίου —ἐὰν ὄντως ἔτσι εἶναι ἡ ἀλήθεια— ὁ Γερμανικὸς Προτεσταντισμὸς καὶ γενικῶς ὁ Προτεσταντισμὸς δὲν ἔχει καμμίαν διαφορὰν ἀπὸ τὴν Ὁρθοδοξίαν, αὐτὸ τὸ συμπέρασμα ἐξάγεται. Μελετήσατέ το παρακαλῶ καὶ γράματέ μοι σχετικῶς.

Ἐπογραφή
Χ.

Ἀπάντησις.

Τὸ ἀνωτέρω βιβλίον ὅσα ὑποστηρίζει εἶναι πράγματι Προτεσταντικά. Πλὴν αὐτὰ τὰ Προτεσταντικά δὲν τὰ δέχεται ὄχι μόνον ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ ἡ στοιχειωδιστάτη λογικὴ. Τὸ ὅτι παρατίθεται πλῆθος κανονικῶν διατάξεων καὶ ἐκκλησιαστικῶν καθεστώτων πρὸς ὑποστήριξιν, ὅτι ἀνεκάθεν ἡ Ἐκκλησία χρησιμοποιοῖ καὶ λαϊκοὺς ἐν τῷ ἔργῳ αὐτῆς, τοῦτο δὲν σημαίνει, ὅτι ὁ συγγραφεὺς ἐκφράζει ὀρθόδοξον ἀρχήν, καθ' ἣν πάντες οἱ παράγοντες τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἔχουσι οὐδεμίαν πρὸς ἀλλήλους ἀξιολογικὴν διάκρισιν, ἀλλὰ μόνον διάκρισιν τοῦ εἶδους τῆς διακονίας αὐτῶν. Τοῦτο εἶναι τερατολογία τοῦ χειρίστου εἶδους, ἐπὶ πλέον δὲ καὶ ἀντίκειται πρὸς τὴν θεμελιώδη διδασκαλίαν καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Γραφῆς αὐτῆς, ἡ ὁποία ἀξιολογεῖ σταθερῶς τὰς ὑπηρεσίας πάντων τῶν παραγόντων αὐτῆς, καὶ διακρίνει τὸ ἔργον ἐκάστου εἰς χρυσόν, ἄργυρον, τίμιον λίθον, ξύλον, χόρτον, καλάμην, οὕτως ὥστε νὰ μὴ δύναται ὁ προσφέρων ἐν τῷ σώματι τῆς Ἐκκλησίας χόρτον·ἢ καλάμην (ἄχυρον) νὰ ἐξισωθῆ πρὸς τὸν προσφέροντα χρυσόν, ἄργυρον, τίμιους λίθους, οὐδὲ κατὰ συνέπειαν ὁ δικαστικὸς κλητῆρ πρὸς τὸν ὑπουργόν τῆς Δικαιοσύνης, οὔτε ὁ θυρωρὸς ἐκάστου ὑπουργείου πρὸς τὸν οἰκίον ὑπουργόν, οὐδὲ ὁ μάγειρος τοῦ παλατιοῦ πρὸς τὸν Βασιλέα, οὐδὲ ὁ νεωκόρος τοῦ Ναοῦ πρὸς τὸν ἐφημέριον, ὡς θέλει ὁ συγγραφεὺς (Α' Κορινθ. 3,12—13).

Ὁ συγγραφεὺς δὲν προτεσταντίζει ἀπλῶς εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο, ἀλλ' ἐμφανίζει ἑαυτὸν ὡς καθαρὸν Προτεσταντὴν ἀποφασίσαντα ἐκ προθέσεως νὰ πολτοποιῆ πάντα τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, τὰ ὁποῖα ἀποτελοῦσι μὲν ἐν σώμα, ἀλλ' ὄχι μετὰ διάκρισιν λειτουργίας μόνον, ἀλλὰ καὶ μετὰ ἀξιολόγησιν τῶν λειτουργιῶν. Ἡ πολτοποιήσις δὲ αὕτη ἀκριβῶς εἶναι τὸ καθαρῶς προτεσταντικόν, τὸ ὁποῖον ὁ συγγραφεὺς πνίγει εἰς τὰ δῆματα τοῦ ἀφελοῦς ὀρθόδοξου ἀναγνώστου, μετ' ἑνὴν παράθεσιν πληθώρας κανόνων καὶ διατάξεων ἀποδεικνυόντων μόνον καὶ ἀποκλειστικῶς, ὅτι ἡ Ἐκκλησία χρησιμοποιοῖ καὶ λαϊκοὺς ἐν τῷ ἔργῳ αὐτῆς, ὅπερ δ' ἐν ἡ μ φ ε σ β ἡ τ η σ ε ν ο ὕ δ ε ἰ ς. Φρονοῦσι μόνον σταθερῶς οἱ ἐν ἀκεραϊότητι ὀρθόδοξοι, ὅτι κατὰ τὴν Γραφικῶς τεθειμένην ἀξιολογικὴν βᾶσιν καὶ κατὰ τὴν ἐπίσης Γραφικῶς καθωρισμένην καὶ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως αὐτοῦ ἀναγνωριζομένην, ἀλλὰ καὶ ὅλος ἀντινομικῶς ἀθετουμένην ἀλληλουχίαν τῶν δύο τάξεων, ἱερατικῆς καὶ λαϊκῆς, ὅτι ἡ μὲν πρώτη εἶναι ἡ ἀρχουσα, ἡ δὲ δευτέρα ἡ ἀρχομένη (Ποιμαίνουσα καὶ ποιμαινομένη).

23/2/57

† Ὁ Πρ. Νευροκοπίου ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ο φόνος του Αδξεντίου.

Οι "Αγγλοι — πλὴν ἐξαιρέσεων — θριαμβολογοῦν ἀνευθροιάτως διὰ τὸν φόνον τοῦ προδοθέντος Κυπρίου ἀγωνιστοῦ Γρηγορίου Αδξεντίου. Καὶ ἡ θριαμβολογία των αὐτὴ ἀποτελεῖ τὴν ἐμφανεστέραν ἀπόδειξιν τῆς πλήρους χρεωκοπίας τῶν ἠθικῶν των κριτηρίων. Ὅπως καὶ ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον ἐπέτυχον τὴν ἐξόντωσίν του, φανερώνει τὴν περίτρομον ψυχολογίαν των καὶ τὴν ἀπόγνωσιν, ὑπὸ τῆς ὁποίας κατέχονται.

Πέντε ἦσαν ἐν ὄλῳ οἱ φοβεροὶ των ἀντίπαλοι. Καὶ ὅμως ὁ ἴδιος ὁ μέγας στρατάρχης Χάρντιγκ ἐξεστράτευσεν εἰς Τρόδοον, διὰ νὰ κατευθύνῃ προφανῶς τὴν μάχην. Ὀλόκληρον τάγμα ἐπιλέκτων ἐκινήτοποιήθη. Ἐλικόπτερα ἐχρησιμοποιήθησαν. Καὶ ἐτέθησαν ἐπίσης εἰς χρῆσιν πολυβόλα, χειροβομβίδες, δακρυγόνα καὶ καιόμενα πετρέλαια. Ἐπεχειρήθη δὲ καὶ ὁ ἐπαισχυντος δελεασμὸς του καὶ ἐλκυστικώταται προσφοραὶ, ἐνῶ οἱ πανταχόθεν περικυκλωμένοι Κύπριοι ἐβάλλοντο καταιγιστικῶς.

Καὶ ὅμως τὸ μόνον ποῦ δὲν ἐσκέφθη ἡ Ἑλληνικὴ ψυχὴ τοῦ Αδξεντίου ἦτο τὸ νὰ παραδοθῇ. Καὶ τὸ ὑπέροχον ἠθικόν του ὄχι μόνον δὲν ἐκάμφθη, ἀλλ' ἐγιγαντώθη. Καὶ πιστὸς εἰς τὰς ἐπιταγὰς τῆς Ἱστορίας μας παρέμεινεν εἰς τὴν θέσιν του, ὅπως ὁ Σαμουὴλ εἰς τὸ Κούγκι καὶ ὁ Καψάλης εἰς τὸ Μεσολόγγι. Καὶ τελικῶς, ἀνίσχυροι νὰ τοὺς κάμψουν οἱ ἐπιτιθέμενοι καὶ οὐσιαστικῶς ἠττημένοι, ἀνετίναξαν μὲ δυναμίτιδα — πυροδοτηθεῖσαν δι' ἤλεκτρισμοῦ καὶ ἐξ ἀποστάσεως — τὴν κόπτην των.

Τὸ ἀποτέλεσμα αὐτὸ τὸ θεωροῦν οἱ "Αγγλοι ὡς μέγα καὶ ὡς θρίαμβον. Καὶ τὸ διαφημίζουν μὲ ὅλα τὰ μέσα, μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι θὰ κατορθώσουν τοιοῦτο τρόπον ν' ἀποθαρσύνουν τοὺς ἄλλους μαχητὰς τοῦ κινήματος τῆς Ἐλευθερίας.

Καὶ οὔτε, ὡς Χριστιανοί, παρέδωκαν εἰς τὸν δυστυχῆ πατέρα τὸ πτώμα τοῦ υἱοῦ του, διὰ νὰ τὸ κηδεύσῃ κατὰ τὴν πατροπαράδοτον Ὁρθόδοξον συνήθειαν. Ἀλλὰ τὸ ἔθαψαν ἐντὸς τῶν φυλακῶν μόνου των. Καὶ ὅμως ὁ βάρβαρος καὶ ἄγριος Ἰμβραήμ, ὅταν ἐπεσὲν εἰς τὸ Μανιάκι ὁ Παπαφλέσσας, τὸν ἀνεξήτησε μεταξὺ τῶν πτωμάτων τῶν ἡρώων Ἑλλήνων. Καὶ τὸν ἀπεθαύμασεν, ἀφοῦ τὸν ἔστησεν ὄρθιον. Καὶ τὸν ἐθρήνησεν, ὡς λέγουν. Διότι ὁ ἀλλόπιστος αὐτὸς εἶχε συγκινήθῃ βαθύτατα ἀπὸ τὴν ἀνδρείαν του καὶ τὴν ἐθελουσίαν του!

Δὲν δυνάμεθα λοιπόν, εἰμὴ νὰ λυπούμεθα βαθύτατα, διὰ τὸν "Αγγλον αὐτὸν ἱππότην τοῦ λουτροῦ στρατάρχην Χάρντιγκ. Καὶ τὸν βεβαιοῦμεν, ὅτι ὁ νεαρὸς Γρηγόριος Αδξεντίου, θὰ ἐξακολουθῇ νὰ ζῆ, ὡς θρούλος. Καὶ ὅτι τὸ μόνον ἀσφαλὲς ἀποτέλεσμα τοῦ διὰ προδοσίας φόνου του θὰ εἶναι, τὸ νὰ πληθυνθοῦν οἱ μιμηταὶ του καὶ οἱ ἐκδικηταὶ του. Καὶ νὰ ἐνισχυθῇ τὸ μένος καὶ ἡ ἀποφασιστικότης τῶν Κυπρίων ἀγωνιστῶν, διὰ νὰ ἀπαλλάξουν τὸ ταχύτερον τὴν

Κύπρον ἀπὸ μίαν τόσο βαθέως ἀπολίτιστον καὶ ἐπαισχυντον τυραννίαν.

Τὸ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας.

Πολλάκις ὑπεστηρίχθη ὑπὸ ἑτεροδόξων, ὡς ἀναφέρει καὶ εἰς τὸ ἐν ἄλλῃ σελίδι δημοσιεύμενον ἄρθρον του ὁ Καθηγητῆς κ. Μπρασιώτης, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία διέπεται ἀπὸ νοσηρὸν δῆθεν θρησκευτικὸν μυστικισμόν. Καὶ ὅτι εἶναι ἀπόκοσμος καὶ ἀπεξενωμένη ἀπὸ τὰς πολιτιστικὰς ἀξίας, ὡς καὶ ἀπὸ κάθε ἐνεργὸν ἐνδιαφέρον διὰ τὴν λύσιν τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων, καὶ διὰ τὴν ἐπούλωσιν τῶν κοινωνικῶν πληγῶν.

Ἄλλ' ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος διὰ πάντα καλόπιστον συζητητὴν εἶναι, πιστεύομεν, ἀστήρικτος. Καὶ διαψεύδεται ὑπὸ τῆς πραγματικότητος. Εἰς δὲ τὰ τόσο ἐυστόχως ἀναφερόμενα ὑπὸ τοῦ κ. Καθηγητοῦ παραδείγματα θὰ ἠδύνατό τις νὰ προσθέσῃ καὶ τὸ ἀναμφισβήτητον γεγονός, ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας προεμάχησε πάντοτε, κατὰ τρόπον ἐξόχως ἀγωνιστικόν, τῆς ἐλευθερίας τοῦ λαοῦ. Οἱ δὲ κληρικοὶ τῆς ὑπῆρξαν κατὰ καιρὸς οἱ πρωτομάρτυρες καὶ τὰ αἱματοστάλακτα σφάγια εἰς κάθε ἐθνικὸν μας ἀγῶνα. Ἐκτὸς ἐὰν ἡ θυσία αὐτὴ δὲν λογίζεται ὡς προσφορὰ καὶ ὡς θυσία ὑπὲρ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου!

Καὶ βεβαίως εἰς τὰ ἀπολύτως περιορισμένα ὄρια μιᾶς παρατηρήσεως, δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀναπτυχθῇ τὸ σπουδαιότατον τοῦτο θέμα. Θεωροῦμεν ὅμως ἐπιτακτικὰ νὰ σημειώσωμεν, ὅτι λησμονεῖται δυστυχῶς συχρότατα ὁ καὶ ἐν τούτῳ ὑφιστάμενος διαφορισμὸς μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως.

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει βεβαίως καὶ μυστικισμόν καὶ ἄχραντον λειτουργικότητα, ἡ ὁποία μάλιστα καὶ κατὰ κύριον λόγον χαρακτηρίζει καὶ κατευθύνει τὴν ὅλην ζωὴν τῆς. Διέτηρησεν ὅμως πάντοτε πνευματικὴν ἐκκινήσιαν ἀγῆραστον. Ἀλλὰ καὶ ἐμμονὴν καὶ πιστότητα εἰς τὴν Παράδοσιν, ἡ ὁποία οὐδέποτε ὑπῆρξε ξένη πρὸς τὴν ἐνεργητικὴν δράσιν ἐν μέσῳ τῆς κοινωνίας.

Πολυμερῆς ὑπῆρξεν, ὡς γνωστόν, ἡ δράσις τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας εἰς τὸ Βυζάντιον. Ἐξεδηλώθη δὲ αὐτὴ εἰς τὴν Χριστιανοποίησιν τῆς Πολιτείας, καὶ εἰς τὴν ἐντὸς τῆς σφαίρας τῆς Πολιτειακῆς δράσεως ἐπικράτησιν τῆς περὶ ἀγάπης καὶ φιλανθρωπίας διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ.

Τὸ αὐτὸ δὲ συνεχίζεται καὶ σήμερον. Οὔτε ὑπάρχει, πιστεύομεν, κανεὶς, ὁ ὁποῖος νὰ ἰσχυρίζεται, ὅτι τὸ νὰ μιμηταὶ τις τοὺς Πατέρας ἐν τῇ πίστει, σημαίνει στεριότητα σκέψεως. Καὶ ἀνυπαρξίαν συναίσθηματος. Καὶ ἀνυπαρξίαν. Καὶ ἑλλειψιν δημιουργικότητος. Ἡ πιστεύουσα καὶ ἀγαπῶσα ψυχὴ γνωρίζει νὰ εἶναι ὁ καλὸς Σαμαρεῖτης καὶ νὰ πράττῃ τὸ ἀγαθὸν ἀθορόβως καὶ ἀτόφως, καὶ ἐφαρμόζουσα τὸ «μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου».

Καὶ τὴν τακτικὴν αὐτὴν ἠκολούθησε πάντοτε ἡ

Ἑλληνική Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας. Εἰς τὰ Χρονικά τοῦ προηγούμενου φύλλου μας ἐδημοσιεύσαμεν ἤδη—καὶ τοῦτο ὅλως περιστατικῶς—τὴν ἀνέγερσιν Γηροκομείου προνοία τοῦ Σεβασμιωτάτου Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως κ. Χρυσοστόμου. Ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας Μητροπολιτικές μας περιφέρειας, μὲ τὴν πρωτοστασίαν καὶ τὴν μέριμναν τῶν οικείων Μητροπολιτῶν, ἔχουν ἰδρυθῆ καὶ συντηροῦνται καὶ Ὁρφανοτροφεῖα καὶ Πρεβαντόρια καὶ Γηροκομεῖα καὶ Νοσοκομεῖα. Καὶ παντὸς εἶδους ἰδρύματα Κοινωνικῆς Προνοίας. Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ἀγνοοῦνται. Διότι δὲν διαφημίζονται.

Καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ αὐτῇ ἡ Διεθνήσις τῆς «Ἐκκλησίας» παρακαλεῖ θερμῶς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας, ἵνα ἀποστέλλουν πρὸς αὐτὴν στοιχεῖα περὶ τοῦ συντελουμένου εἰς τὰς Μητροπόλεις αὐτῶν ἔργου, ἵνα ταῦτα γνωστοποιῶνται καὶ εἰς ἐδρύτερους κύκλους διὰ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Χρονικῶν.

Ταῦτα τὰ ὀλίγα, πρὸς διαφωτισμὸν τῶν ἑτεροδόξων ἐπικριτῶν. Χωρὶς βεβαίως νὰ ἀρνώμεθα τὴν ἀνάγκην τῆς περαιτέρω ὀργανώσεως καὶ συστηματοποιήσεως τὸσον τοῦ φιλανθρωπικοῦ, ὅσον καὶ τοῦ κηρυκτικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας μας. Πρᾶγμα τὸ ὅποιον, ἀπὸ τῆς ἀναλήψεως τῶν ὑψηλῶν καθηκόντων του, ἀποτελεῖ τὴν διαρκῆ μέριμναν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῆς περὶ Αὐτὸν Ἱερᾶς μας Συνόδου.

Ἀπαραίτητον τὸ Συνοδικὸν Μέγαρον.

Βεβαίως, ὄχι μόνον δὲν ἀποδοκιμάζομεν, ἀλλὰ καὶ ἐπαινοῦμεν, ὡς κατὰ πάντα ἀξιόλογον, τὴν προσπάθειαν τῆς Κυβερνήσεως πρὸς δημιουργίαν Πνευματικοῦ Κέντρου. Πρὸς τοῦτο, ὡς ἀνεγνώσαμεν, προτίθεται ν' ἀνεγείρῃ διάφορα κατάλληλα κτίρια, τὰ ὅποια θὰ στεγάσουν ἐδρεπῶς τὰ Γράμματα καὶ τὰς Τέχνας, πὸν μέχρι σήμερον παραμένον φερέοικα. Τὰ κτίρια ταῦτα δὲν θὰ εἶναι ἀπλῶς κόσμημα τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλὰ καὶ θ' ἀποβοῦν φωτῶρια καλλιέργειας καὶ τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ ἤθους. Ὅσον δὲ περισσώτεροι τοιαῦτα ἐστὶν ὑπάρχοντες εἰς μίαν χώραν, τόσο ὑψηλότερα εἶναι ἀσφαλῶς καὶ ἡ στάθμῃ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς. Διὰ τοῦτο δὲ θὰ ἠδρόμεθα ἡ σχετικὴ κίνησις νὰ ἐκδηλωθῆ καὶ εἰς τὰς ἐπαρχιακὰς μας πόλεις.

Πιστεύομεν ὅμως ἀκραδάντως, ὅτι ἡ ἰδρυσις τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου θὰ ἔπρεπε ν' ἀρχίσῃ πρωτίστως ἀπὸ τὴν ἰδρυσιν καταλλήλου Συνοδικοῦ Μεγάρου, πρὸς ἀξιοσηπῆ στέγασιν τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου καὶ τῶν διαφόρων ἄλλων Ἐκκλησιαστικῶν Ὁργανισμῶν.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν Πνευματικὴ Ἔστις τοῦ λαοῦ μας. Ἀλλὰ καὶ τὸ κέντρον τῶν Ἑλληνορθόδοξων Ἐκκλησιῶν. Καὶ γενικώτερον δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν τῶν Ὁρθοδοξούντων λαῶν. Καὶ ὅμως ἕως αὐτὴν τὴν στιγμὴν στερεῖται καταλλήλου Συνοδικοῦ Μεγάρου.

Καὶ βεβαίως δὲν θέλομεν, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ, νὰ ὀμιλήσωμεν οὔτε περὶ τοῦ Βατικανοῦ, οὔτε περὶ τῆς ἐν γένει ἐκπροσωπήσεως τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας

ἀνὰ τὰς διαφόρους χώρας. Διότι θὰ παρελληλίζομεν τὰ ἀπαράλληλιστα.

Ὁμολογοῦμεν ὅμως, ὅτι, ὅταν προσφάτως ἐπεσκέφθημεν τὸ Βελιγράδιον, ἠσθάνθημεν ἀληθινὴν ἐντροπὴν διὰ τὴν ἐδῶ κατάστασιν. Διότι ἐκεῖ ὑπάρχει Συνοδικὸν Μέγαρον μεγαλοπρεπέστατον, τὸ ὅποιον ἔχει ἀνεγερθῆ δαπάναις τοῦ Κράτους. Κ' ἐκτὸς τῶν γραφείων του, καὶ τῶν λαμπρῶν διαμερισμάτων διὰ τὴν ἐντὸς αὐτοῦ παραμονὴν τῶν ἐκάστοτε ἀπαρτιζόντων τὴν Ἱερὰν Συνόδον Μητροπολιτῶν, περιέχει τοῦτο πολυτελεστάτας αἰθούσας δεξιῶσεων. Καὶ βιβλιοθήκην μὲ ὑπὲρ τὰς ὀκτακοσίας χιλιάδας τόμων. Καὶ δύο ὠραιότατα ἐσωτερικὰ ναῖδρια. Τὸ ἴδιον δὲ συμβαίνει καὶ εἰς τὸ Βουκουρέστιον.

Θὰ εἶναι δὲ προφανὴς ἀντινομία νὰ σκεπτόμεθα διὰ τὴν ἰδρυσιν καταλλήλου στέγης διὰ τὰ Γράμματα καὶ τὰς Τέχνας, καὶ νὰ λησμονῶμεν ἐντελῶς τὴν Μητέρα μας Ἐκκλησίαν, τὸν ἡγετικὸν ρόλον τῆς ὁποίας διὰ τὴν ζωὴν τοῦ ἔθνους οὐδεὶς ἐπιτρέπεται ν' ἀγνοῆ.

Ἀλλὰ θὰ ἦτο περαιτέρω καὶ τρισεμπίστη ἀδικία πρὸς αὐτὴν. Διότι ὅλοι οἱ χῶροι, εἰς τοὺς ὁποίους σκέπτονται ν' ἀνεγερθοῦν καὶ τὸ Πνευματικὸν Κέντρον καὶ τὰ διάφορα Τουριστικὰ Ξενοδοχεῖα, ἀνήκουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν κατὰ κυριότητα, ἀπὸ τὴν ὁποίαν καὶ ἠρπάγησαν κυριολεκτικῶς διὰ διαφόρων ἀπαλλοτριώσεων, χωρὶς καμμίαν ἀποζημίωσιν.

Διὰ τοῦτο, πιστεύομεν, ὅτι ἡ εὐσεβὴς Κυβέρνησις, ὄχι μόνον θὰ παραχωρήσῃ πρὸς τοῦτο κατάλληλον γῆπεδον, ὅπως ζητεῖ ἡ Ἐκκλησία, ἀλλὰ ὅτι καὶ περαιτέρω θὰ ἐνισχύσῃ γενναίως οἰκονομικῶς αὐτὴν διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ τόσο ἀπαραίτητου Συνοδικοῦ Μεγάρου.

Καιρὸς εἶναι νὰ ἐνστερνισθῆ ἡ πολιτικὴ μας γενικῶς Ἡγεσία, ὅτι προβολὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας μας σημαίνει ταυτοχρόνως καὶ προβολὴν τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος.

Πνευματικὴ ἐκστρατεία.

Συχνὰ μᾶς δίδεται ἀφορμὴ, ἵνα ἐξάρωμεν τὸ ἄγρυπνον ἐνδιαφέρον τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου διὰ τὴν τόνωσιν τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος καὶ τὴν ἀναζωπύρησιν τοῦ Χριστιανικοῦ βιώματος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἐν νέον φωτεινὸν δεῖγμα τοῦ ἐνδιαφέροντος αὐτοῦ εἶναι καὶ ἡ κατόπιν εἰσηγήσεως τοῦ Μακαριωτάτου ληφθεῖσα καὶ πραγματοποιηθεῖσα ἤδη ἀπόφασις τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου πρὸς ἀποστολὴν εἰς τὰς διαφόρους—βορείας ἰδίως—Μητροπόλεις 50 ἀγάμων κληρικῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, οἵτινες κατὰ τὴν περίοδον τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς θὰ ἀφιερῶσιν τὰς δυνάμεις αὐτῶν εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῆς ὑπαίθρου διὰ τοῦ ἱεροῦ κηρύγματος καὶ τῆς θείας ἐξομολογήσεως.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι οἱ κληρικοὶ οὗτοι, λαβόντες—πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς των εἰς μίαν συγκέντρωσιν—τὰ κατάλληλα συνθήματα, τὰ ὅποια προσω-

πικώς έδωκεν εις αυτούς ο Μακαριώτατος, θά κομίσουν εις την 'Ελληνικήν 'Ύπαιθρον τὸ πλούσιον καὶ ζωογόνον φῶς τοῦ Χριστοῦ καὶ θά τονώσουν τὸ χριστιανικὸν φρόνημα τοῦ 'Ορθοδόξου 'Ελληνικοῦ λαοῦ.

Βεβαίως πολλαὶ καὶ ποικίλαι προσπάθειαι καταβάλλονται ἐσχάτως πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς 'Ελληνικῆς 'Επαρχίας διὰ τῶν πνευματικῶν παραγόντων καὶ δυνάμεων τῆς Πρωτευούσης. Ἄλλα νομίζομεν, ὅτι οὐδεμία ἄλλη ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων ἐξορμήσεων εἶχε τὴν ἔκτασιν καὶ καρποφορίαν, τὴν ὅποιαν, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, θά ἔχη ἢ ὑπὸ τῆς Μητρὸς 'Εκκλησίας διοργανωθεῖσα πνευματικὴ ἐκστρατεία αὕτη. Εὐχόμεθα ὀλοφύγως, ἵνα ὁ Κύριος τῶν δυνάμεων ἐνισχύῃ τοὺς ἀποσταλέντας ἱερεῖς, ἵνα τὸ ἱεραποστολικὸν ἔργον αὐτῶν ἀποδώσῃ «καρπὸν ἑκατονταπλασίονα».

Παρερμηνεία.

Τὰ ἐν τῇ προηγουμένη παρατηρήσει λεχθέντα καθιστοῦν πλέον ἢ ὀφθαλμοφανές, ὅτι οὐδόλως εἶναι ἀληθῆς ὁ ἰσχυρισμὸς δημοσιογράφων τινῶν, καθ' ὃν ἡ 'Ιερά Σύνοδος, ἀδιαφοροῦσα δῆθεν διὰ σοβαρώτερα ζητήματα, ἀσχολεῖται μόνον περὶ τὴν καταπολέμησιν τῶν... «ἀθῶων» ἐκδηλώσεων, αἱ ὅποια συνδέονται μὲ τὴν πομπὴν τοῦ «καρναβάλου» τῶν Πατρῶν καὶ μὲ τὸν καθ' ὅλου χορευτικὸν ὄργανισμὸν τῶν ἡμερῶν μας.

Φρονοῦμεν, ὅτι ὁ ὑπὸ τῶν δημοσιογράφων τούτων ἐγερθεὶς θόρυβος εἶναι, εἰς τὴν ἀνωτέραν περιήπτωσιν, σκιαμαχία. Τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι ἡ προσεκτικὴ ἀνάγνωσις τῆς σχετικῆς Συνοδικῆς ἐγκυκλίου, τὴν ὅποιαν ἐδημοσιεύσαμεν εἰς τὸ προηγουμένον φύλλον, πείθει πάντα ἀπροκατάληπτον ἀναγνώστην, ὅτι αὕτη δὲν ἐστρέφετο ἐναντίον τῆς ψυχαγωγίας ἢ τοῦ χοροῦ ἢ τοῦ καρναβάλου αὐτοῦ καθ' ἑαυτὸν, ἀλλ' ἐναντίον τῶν παρεκτροπῶν, αἵτινες συνδέονται μετὰ τῶν ἐκδηλώσεων αὐτῶν.

Ὅτι εἰς τὰ διάφορα χορευτικὰ «πάργυ» ἐξευτελίζεται πολλάκις ἡ ἀνθρωπίνῃ προσωπικότητι, μόνον ὁ ἐβελουτυπῶν ἢ ὁ μωπαζῶν ἐνώπιον τῆς πραγματικότητος ἢ ὁ φέρων τὴν προσωπίδα τῆς ὑποκρισίας θά ἠδύνατο νὰ ἀρηθῆ καὶ ἀμφισβητήσῃ. Οὐχὶ ἡ 'Ιερά Σύνοδος, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Faulkner, — ὅστις ἦτο ἰδιοκτῆτης τῆς χορευτικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Los Angeles καὶ Πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας χοροδιδασκάλων τῆς ἀκτῆς τοῦ Εἰρηρικοῦ καὶ ἐπομένως εἶχε σχετικὴν πείραν πολὺ μεγαλύτεραν παρὰ οἱ Ἕλληνες δημοσιογράφοι —, ἐπιστοποιεῖ, ὅτι «τὰ δύο τρίτα ἐκ τῶν νεανίδων, αἵτινες διαφθείρονται καὶ καταστρέφονται, ἀρχίζον τὴν πτώσιν των διὰ τοῦ χοροῦ». Ὡσαύτως οὐχὶ «καθυστερημένος» τις ἱεροκήρυξ, ἀλλ' αὕτη ἢ Ἀστυνομία τῆς Νέας Ὑόρκης ἐβεβαίον, ὅτι «τὰ τρία τέταρτα τῶν γυναικῶν ἐλευθερίων ἠθῶν τῆς Νέας Ὑόρκης ὑπέστησαν τὸ πρῶτον ἠθικὸν των ὀλλισθημα μὲ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ χοροῦ». Ἐπειτα οὐχὶ ὁρθοκεντικὸν τι ἔντυπον, ἀλλ' ἡ ἐφημερὶς «Ὁ Ταχυδρόμος» ἔγραψε λίαν προσφάτως περὶ τῶν καννιβαλικῶν σκηρῶν, αἵτινες γίνονται εἰς Ἀθηναῖκά χορευ-

τικὰ «πάργυ». Λοιπὸν διατὶ δὲν ἐξεγείρονται οἱ «ὑπερμοντέρνοι» δημοσιογράφοι οὗτοι ἐναντίον τῶν στατιστικῶν τῶν «ἐπαίδωντων» καὶ ἐναντίον τῶν συναδέλφων των τοῦ «Ταχυδρόμου», ἀλλ' ἐξεγείρονται μόνον ἐναντίον τῆς μετριοπαθεστάτης καὶ ὑγιᾶς φιλελευθέρως ἐγκυκλίου τῆς 'Ιερᾶς Συνόδου, ἣτις οὐδόλως κατεδίκασε τοὺς ἀγνοὺς χορούς, ἀλλὰ μόνον τὰ μετ' αὐτῶν συνδεόμενα ἠθικὰ ἔκτροπα; Ἐλημονήθησαν οὗτοι, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔχει εἰσαγάγει τὸν χορὸν καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἀκολουθίας τῆς, ὡς εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ γάμου καὶ τῆς χειροτονίας τῶν κληρικῶν τῆς («Ἡσαῖα χόρευε...»).

Θέλομεν νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ὁ ἀδικαιολόγητος καὶ ἀπαράδεκτος θόρυβος οὗτος ἦτο ἀπλῶς μία σκιαμαχία, ὀφειλομένη εἰς καλόπιστον παρερμηνείαν τῆς Ἐγκυκλίου. Εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι καὶ οἱ δημοσιογράφοι οὗτοι, ὡς ἀγνοῖ Ἕλληνες, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ θά ἦτο δυνατόν νὰ θεωρήσουν τὰ ἠθικὰ ναυάρια, περὶ τῶν ὁποίων μᾶς ὠμίλησαν ἀνωτέρω οἱ «ἐπαίδωντες», ὡς τὸ ἰδεῶδες, πρὸς τὸ ὅποιον δέον νὰ τείνουν αἱ ἀδελφαί, αἱ σύζυγοι ἢ αἱ θυγατέρες μας.

Ἡ ἀκτινοβολία τῆς Ὁρθοδοξίας

Τὸ ἐν ἄλλῃ σελίδι δημοσιευόμενον ἄρθρον περὶ τοῦ τρόπου τῆς διαδόσεως τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Οὐγκάντας πληροῖ ἡμᾶς ἀγαλλιᾶσεως, διότι ἀποδεικνύει τὴν ἀειθαλῆ ζωτικότητα καὶ τὸν ἀπαραμίλλον δυναμισμόν τῆς Ὁρθοδοξίας, τὴν ὅποιαν ὀλονὲν καὶ περισσώτερον θαυμάζουν καὶ νοσταλγοῦν οἱ ἑτερόδοξοι, ὡς ἀποδεικνύει καὶ τὸ λαμπρὸν βιβλίον «Ἡ νοσταλγία τῆς Ὁρθοδοξίας», ὅπερ ἐξεδόθη ὑπὸ τῆς «Ζωῆς».

Ἄλλ' ἡ δόξα, τὴν ὅποιαν αἰσθάνονται διὰ τὸ γνήσιον πνεῦμα πᾶσαι αἱ εἰλικρινεῖς καὶ ἀπροκατάληπτοι ψυχαί, γεννᾷ εἰς ἡμᾶς βαρυντάτας ὑποχρεώσεις. Πρέπει νὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ ζωηρῶς τὸ ζήτημα τῆς ἐξενερέσεως τρόπου πρὸς ἀναζωπύρωσιν τοῦ ἱεραποστολικοῦ πνεύματος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας.

Βεβαίως εἶναι ἀληθές, ὅτι ἀφ' ἑνὸς αἱ δυσμενεῖς ἐξωτερικαὶ συνθήκαι καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἔλλειψις ἐπαρκοῦς κατανοήσεως τῶν προβλημάτων τῆς Ἐκκλησίας ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων καθιστοῦν δυσχερῆ τὴν ὀργάνωσιν ἐξωτερικῆς ἱεραποστολῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἄλλ' αὐτὸ οὐδόλως πρέπει νὰ ἐμποδίξῃ ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ νὰ καλλιιεργῶμεν τὴν ἰδέαν διὰ τῆς προσευχῆς, διὰ τῆς μελέτης τοῦ ζητήματος, διὰ τῆς προετοιμασίας τοῦ ἐδάφους καὶ διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν καταλλήλων στελεχῶν. Ὡσαύτως δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν, ὅτι προϋπόθεσις ἐπιτυχίας τῆς ἐξωτερικῆς ἱεραποστολῆς εἶναι ἡ ἀνθησις τῆς ἐσωτερικῆς τοιαύτης.

Διὰ τοῦτο ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἔχουσα συνείδησιν τοῦ ἠγετικοῦ αὐτῆς ὀρους καὶ τῶν ὑποχρεώσεων τῆς ἐναντι τῆς Ὁρθοδοξίας, μελετᾷ ἐνδελεχῶς τὸ θέμα τοῦτο καὶ ἐργάζεται διὰ τὴν δημιουργίαν τῶν καταλλήλων συνθηκῶν καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ἀπαραιτήτων προϋποθέσεων πρὸς διοργάνωσιν καὶ ἐπέκτασιν τοῦ καθ' ὅλου ἱεραποστολικοῦ τῆς ἔργου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

'Ιερά Σύνοδος

Τῆ 9ῃ Μαρτίου, ἐτελέσθη ὑπὸ τῆς 'Ιεράς Συνόδου ἐν τῇ 'Ι. Μονῇ Πετρακῆ κατασκευαστικῆς Θείας Λειτουργίας, εἰς μνήμην τοῦ Κωνσταντίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σερρών κ. Κωνσταντίνου. Μετὰ τὸ πέρας τῆς θ. Λειτουργίας ἐτελέσθη Μνημόσυνον ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀειμνήστου Κληρικοῦ, εἰς ὃ παρέστη ὁ Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν, περιστοιχούμενος ὑπὸ τῶν Συνοδικῶν 'Αρχιερέων καὶ πολλῶν κληρικῶν. Παρέστησαν ἐπίσης Καθηγηταὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ὁ Διευθυντὴς τοῦ περιοδικοῦ «'Εκκλησία» κ. Θ. Σπεράντσας, πολλοὶ λόγιοι καὶ πλῆθος κόσμου. Τὸν ἐπιμνημόσυνον λόγον ἐξεφώνησεν ὁ 'Αρχιεπίσκοπος τῆς 'Ι. Συνόδου Πανσο. 'Αρχιμ. κ. Χρυσ. Θέμελης, ὅστις λίαν ἐγγλόττως καὶ ἐναργῶς ἐξήρθε τὴν καθ' ὅλου ἐκκλησιαστικὴν, συγγραφικὴν, κηρυκτικὴν, ἐκπαιδευτικὴν καὶ ἔθνην δράσιν τοῦ ἐπιφανοῦς ἐκείνου τέκνου τῆς 'Ελληνικῆς 'Εκκλησίας.

— Τῆ 10ῃ Μαρτίου ἐτελέσθη ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ Ἀθηνῶν μνημόσυνον εἰς μνήμην τοῦ Κυπρίου ἥρωος Γρηγορίου Αὐθεντίου, καθ' ὃ ἐξεφώνησεν ἐμπνευσμένον ἐπιμνημόσυνον λόγον ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σάμου καὶ 'Ικαρίας κ. Εἰρηναῖος, ἐκπροσωπῶν τὴν 'Ι. Σύνοδον.

— Ἡ 'Ιερά Σύνοδος ἐπανάλαβε τὴν 11ην τρέχοντος τὰς διὰ τινος ἡμέρας διακοπιέσας ἐργασίας Αὐτῆς. Κατὰ τὴν συνεδρίαν ταύτην παρεπέμφθη εἰς τὸ Πρωτοβάθμιον δι' 'Αρχιερεῖς Συνοδικῶν Δικαστήριον ὁ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Αἰτωλίας καὶ 'Ακαρνανίας κ. 'Ιεροθέου καταρτισθεὶς ἀνακριτικὸς φάκελος κατὰ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μυτιλήνης κ. 'Ιακώβου.

— Συμφώνως τῷ Καταστατικῷ Νόμῳ τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος, λήγει τῆ 31η τρ. μηνὸς ἡ θητεία τῶν ἐκ τῶν Συνοδικῶν Συνεδρῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Φθιώτιδος κ. 'Αμβροσίου, 'Υδρος κ. Προκοπίου, Σάμου καὶ 'Ικαρίας κ. Εἰρηναίου, Σερρών κ. Κωνσταντίνου, Τριφυλίας καὶ 'Ολυμπίας κ. Δαμασκηνοῦ καὶ Κεφαλληνίας κ. 'Ιεροθέου. Εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἀποχωρούντων Συνοδικῶν μελῶν ἐκλήθησαν ὅπως συμμετάσχωσι εἰς τὴν ἀπὸ 1ης Ἀπριλίου ε. ἔ. ἀρχομένην 102αν Συνοδικὴν περίδον οἱ ἔχοντες σεράν Σεβ. Μητροπολίται Χαλκίδος κ. Γρηγορίου, Σύρου, Τήνου, 'Ανδρου κλπ. κ. Φιλάρτου, Πατρῶν κ. Θεοκλήτου, Σιδηροκάστρου κ. Βασιλείου, Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Γερμανὸς καὶ 'Ιωαννίνων κ. Δημήτριος.

— Τῆ 14ῃ τρ. μηνὸς συνήλθε τὸ Πρωτοβάθμιον δι' 'Αρχιερεῖς Συνοδικῶν Δικαστήριον καὶ ἐξεδίκασε τὴν ἀνακοπήν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου πρώην Κοζάνης κ. 'Ιωακείμ, κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, ἐκδοθείσης ἐν ἔτει 1947, δι' ἧς εἶχεν οὗτος καταδικασθῆ εἰς τὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως. Τὸ δικαστήριον λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὴν δῆλωσιν μετανοίας καὶ τὴν αἴτησιν συγγνώμης τοῦ διαληφθέντος 'Ιεράρχου, ἐμετρίασε τὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως, ἐπιβαλὼν αὐτῷ τὴν ποινὴν τῆς ἐκπτώσεως ἀπὸ τοῦ Θρόνου. Τὸ δικαστήριον ἀπηρτίσθη ἐκ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φθιώτιδος κ. 'Αμβροσίου, ὡς Προέδρου, καὶ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Σάμου καὶ 'Ικαρίας κ. Εἰρηναίου, Σερρών κ. Κωνσταντίνου, Αἰτωλίας κ. 'Ιεροθέου, Χαλκίδος κ. Γρηγορίου, Χίου κ. Παντελεήμονος, Σύρου, Τήνου κλπ. κ. Φιλάρτου, Πατρῶν κ. Θεοκλήτου, Φλωρίνης κ. Βασιλείου, 'Ιωαννίνων κ. Δημητρίου, 'Εδέσσης καὶ Πέλλης κ. Διονυσίου καὶ Τριφυλίας καὶ 'Ολυμπίας κ. Δαμασκηνοῦ, ὡς Μελῶν.

— Τῆ ἐπομένῃ, 15ῃ Μαρτίου, συνήλθε τὸ Δευτεροβάθμιον δι' 'Αρχιερεῖς Συνοδικῶν Δικαστήριον καὶ ἐξεδίκασε τὴν ἔφεσιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου πρώην Ἠλείας κ. 'Αντωνίου, κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Πρωτοβαθμίου Δικαστηρίου, ἐκδοθείσης ἐν ἔτει 1947, δι' ἧς οὗτος εἶχεν καταδικασθῆ εἰς τὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως. Τὸ Δευτεροβάθμιον Δικαστήριον λαβὼν ὡσαύτως ὑπ' ὄψιν τὴν δῆλωσιν μετανοίας καὶ τὴν αἴτησιν συγγνώμης τοῦ ἐν λόγῳ 'Ιεράρχου, ἐμετρίασε τὴν ποινὴν τῆς καθαιρέσεως, ἐπιβαλὼν αὐτῷ τὴν ποινὴν τῆς ἐκπτώσεως ἀπὸ τοῦ Θρόνου. Τὸ δικαστήριον ἀπηρτίσθη ἐκ τοῦ Μακ. 'Αρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Δωροθέου, ὡς Προέδρου καὶ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Χαλκίδος κ. Γρηγορίου, Σύρου, Τήνου κλπ. κ. Φιλάρτου, Πατρῶν κ. Θεοκλήτου, Μαντινείας καὶ Κυνουρίας κ. Γερμανοῦ, Ζακύνθου κ. Χρυσοστόμου, Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. 'Ια-

κώβου, Λευκάδος καὶ 'Ιθάκης κ. Δωροθέου, Κασσανδρείας κ. Καλλινίκου, 'Εδέσσης καὶ Πέλλης κ. Διονυσίου, Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Κωνσταντίνου, Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. 'Ιακώβου, Μαρωνείας κ. Τιμοθέου, Γρεβενῶν κ. Φιλίππου καὶ 'Ιερισσοῦ, 'Αγίου Ὀρους κλπ. κ. Κυπριανοῦ.

'Ιερά 'Αρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν.

Τῆ 26ῃ παρελθόντος μηνὸς ὁ Μακαριώτατος προέστη συνεδρίας τῆς Συντονιστικῆς 'Επιτροπῆς τῆς Πανελληνίου 'Επιτροπῆς 'Ενώσεως Κύπρου.

— Τῆ ἐπομένῃ 27ῃ Φεβρουαρίου, προέστη συνεδρίας τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Ε.Π.

— Τῆ 28ῃ Φεβρουαρίου ἐτέλεσεν ἀγίασμόν ἐπὶ τοῖς ἐγκαινίοις τοῦ νέου μεγάρου τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρείας, παρουσίᾳ τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως, τοῦ 'Υπουργοῦ 'Εσωτερικῶν καὶ προσωρινῶς 'Εθνικῆς Παιδείας καὶ Ἐρησκειμῶν κ. Μακρῆ, τῆς 'Υπουργοῦ Προνοίας Κας Τσαλδάρη, τοῦ 'Υπουργοῦ ἀνευ χαρτοφυλακίου κ. Κασιμάτη καὶ λοιπῶν ἐπισήμων προσκεκλημένων.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας προέστη συνεδρίας τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς 'Αποστολικῆς Διακονίας.

— Τῆ 1ῃ Ἰσταμένου μηνὸς ὁ Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος ἐδέχθη ἐν τῷ 'Αρχιεπισκοπικῷ Μεγάρῳ τοὺς 'Υπουργοὺς Προεδρίας τῆς Κυβερνήσεως κ. Κ. Τσάτσου καὶ 'Εσωτερικῶν καὶ προσωρινῶς 'Εθν. Παιδείας καὶ Ἐρησκειμῶν κ. Μακρῆ, μεθ' ὧν ἔσχε μακρὰν συnerασίαν. Αὐθημέρον παρέστη εἰς τὴν πρὸς τιμὴν τοῦ Τζωρτζάκη γενομένην ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ «Παρνασσοῦ» συγκέντρωσιν.

— Τῆ 6ῃ Μαρτίου ὁ Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὸν Γενικὸν Γραμματέα τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν 'Εκκλησιῶν κ. Τούφτ. Ὡσαύτως τὴν Α.Μ. τὸν 'Αρχιεπίσκοπον ἐπισκέφθη ὁ πρεσβευτὴς τῶν Ἡ. Π. Ἀμερικῆς κ. Τζώρτζ 'Αλλεν, μεθ' οὗ ὁ Μακαριώτατος συνωμίλησεν ἐπὶ μακρῶν καὶ εἰς ὃν ἐπέδωκε σχετικὸν ὑπόμνημα.

Αὐθημέρον παρέστη εἰς τὴν τελετὴν τῆς ἐπιδόσεως ὑπὸ τῆς Α.Μ. τῆς Βασιλίσσης πτυχίων τηλεφωνητῶν εἰς τυφλοὺς.

— Τῆ 7ῃ Μαρτίου προέστη συνεδρίας τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς 'Αποστολικῆς Διακονίας. Τῆ αὐτῆ ἡμέρα παρέστη εἰς τὴν δοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ πρίγκιπος Πέτρου διάλεξιν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ «Παρνασσοῦ».

— Τῆ 10ῃ τοῦ ἰδίου μηνὸς ἡ Α. Μακαριότης προέστη τῆς ἐν τῷ Παρεκκλησίῳ τῶν Ἀνακτόρων Τατοῦο τελεσεθείσης θείας Λειτουργίας, εἰς ἣν παρέστησαν ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς μετὰ τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας. Προσκήλησε τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως εἰς τὸ Βασιλικὸν Παρεκκλήσιον προσήλθον καὶ ἐκκλησιασθήσαν εἰς Σέρβος, εἰς Φινλανδὸς, δύο Ἄντιοχεῖς, εἰς ἔξ Οὐγκάντας καὶ εἰς Κορεάτης ἐκ τῶν ἐν τῷ Θεολογικῷ Οἰκοτροφείῳ τῆς Ἀπ. Διακονίας διαμενόντων Ὀρθοδόξων φοιτητῶν τῆς Θεολ. Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Οὕτω δὲ ἡ θεία Λειτουργία διὰ τῆς συμμετοχῆς τῶν ἀνωτέρω ἔλαβε πανορθόδοξον χαρακτῆρα. Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἀπήγγειλε κατασκευαστικὰ τὰ «Σύμβολον τῆς Πίστεως». Ὁ ἐξ Οὐγκάντας φοιτητῆς Θεόδωρος ἀνέγνωσεν εἰς τὴν γλώσσῃ αὐτοῦ τὸν Ἀπόστολον, ὁ δὲ Κορεάτης καὶ ὁ Φινλανδὸς φοιτητῆς ἀπήγγειλαν τὸ «Πάτερ ἡμῶν».

— Τῆ 11ῃ Μαρτίου ὁ Μακαριώτατος προέστη συνεδρίας τῆς 'Ι. Συνόδου.

— Τῆ 12ῃ τοῦ ἰδίου μηνὸς ἡ Α. Μακαριότης, συνοδευμένη ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Φθιώτιδος κ. Ἀμβροσίου καὶ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας κ. Δαμασκηνοῦ ἀνεχώρησε πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς ἐσχάτως ὑπὸ τῶν σεισμῶν πληγείσης περιοχῆς τῆς Θεσσαλίας καὶ τοῦ Βόλου, προκειμένου νὰ ἀπευθύνῃ λόγους παραμυθίας εἰς τὸν δεινῶς δοκιμασθέντα ἐκ τῆς θεομηνίας λαόν τῶν περιοχῶν τούτων καὶ ἵνα κομισθῆ εἰς αὐτὸν τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν στοργὴν τῆς 'Ελληνικῆς 'Εκκλησίας. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ αὐτῇ ὁ Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ πρὸς διανομὴν εἰς τοὺς ἐκ τῶν σεισμῶν πληγέντας 70 κιβώτια ἱματισμοῦ, 51 σάκκους ὑποδημάτων, 33 κιβώτια ἀρβυλῶν, 15 δέματα ἱματισμοῦ, 142 τεμάχια κουβερτῶν, 7 δέματα κουβερτῶν καὶ ἐφαπλωμάτων καὶ ἄλλα εἶδη.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦ διαρραύσαντος δεκαπενθημέρου ὁ Μακαριώτατος ἐδέχθη ἐπίσης τὸν Ἀρχηγὸν τοῦ Γ.Ε.Σ. στρα-

τηγόν κ. Νικολόπουλου, τόν τ. βουλευτήν κ. Τσιτσιλιαν, τόν Διευθυντήν τῆς Γεωργικῆς Σχολῆς Λαρίσης κ. Πάνου, τόν Ὑποδιοικητὴν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀθηνῶν κ. Παρασκευόπουλου. κ. ἄ.

— Ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Εὐρίπου κ. Ἀλέξιος ἐκπροσωπῶν τὴν Α. Μακαριότητα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον παρέστη τὴν μὲν 9ην τρ. εἰς τὴν δοθεῖσαν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ «Παρνασσού» διάλεξιν ὑπὸ τῆς Ἱστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς Ἐταιρείας τῶν Θεσσαλῶν περὶ τοῦ Κωνσταντίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, τὴν δὲ 11ην τοῦ αὐτοῦ μηνὸς εἰς τὴν ἑναρξίαν τοῦ Συνεδρίου τοῦ Βασιλικῆ Ἰδρύματος «Σπίτι τοῦ Παιδιοῦ».

Ἐπισκοπικὸν Δικαστήριον. Τὸ Ε. Δ. τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν συνεδρίασε τὴν 14 τρέχοντος μηνὸς ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Θεοφίλ. Ἐπισκόπου Εὐρίπου κ. Ἀλεξίου καὶ ἡσυχάθη περὶ διαφοροῦς ὑποθέσεις Κληρικῶν τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ἐκκλησιαστικὸν Ὀρφανοτροφεῖον Βουλαγμένης. Γενομένης τῆς ἀνά τριετίας, συμφώνως τῷ ἰσχύοντι Ὀργανισμῷ ἀνανώσεως τῶν μελῶν τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὀρφανοτροφείου Βουλαγμένης, ἡ σύθεσις αὐτοῦ ἔχει ὡς ἐξῆς: Πρόεδρος ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Δωρόθεος, 1ος Ἀντιπρόεδρος ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Εὐρίπου κ. Ἀλέξιος, 2ος Ἀντιπρόεδρος ὁ Αἰδ. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Λουκάς Παπαναστασίου. Αἰρετὰ Μέλη. 1) Κληρικοί: Ἀρχιμ. κ. Γερμανὸς Τζερεφός β) Ἀρχιμ. Γεώργιος Προκόπιος γ) Πρωτοπρ. κ. Νικόλαος Παπαδόπουλος καὶ δ) Οἰκονόμος κ. Ἡλίας Κωνσταντινίδης. 2) Λαϊκοί: οἱ κ. κ. α) Δημήτριος Μένανδρος β) Νικόλαος Ἀποστολόπουλος γ) Διονύσιος Μεταξῆς δ) Ἐμμανουὴλ Πέππας ε) Θεοδοσίος Σπεράντσας καὶ στ) Μιχαὴλ Ντεντιδάκης.

— Κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίαν τοῦ Δ. Σ. Γενικὸς Γραμματεὺς ὠρίσθη ὁ ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ κ. Θ. Σπεράντσας, ὡς ἐπόπτης δὲ ὁ κ. Ἐμμανουὴλ Πέππας.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μαρωνείας.

Καθ' ἃ γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Κομοτινῆς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μαρωνείας κ. Τιμόθεος συνεχίζει τακτικῶς τὰ κηρύγματα αὐτοῦ, καθιέρωσε δὲ καὶ δευτέραν θρησκευτικὴν ἐκπομπὴν ἀπὸ τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ Κομοτινῆς.

Ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως διετέθησαν εἰς βοηθήματα ἀπώρων, εἰς φάρμακα καὶ περιθαλίαν ἀσθενῶν κλπ. δραχ. 40.262. Ὡσαύτως ὑπὸ τῶν τριῶν Φιλοπτώχων Ταμείων τῆς πόλεως Κομοτινῆς διετέθησαν ἕτεραι 27.496 δραχμαί.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἡ Ἱ. Σύνοδος κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 28ης π. μηνὸς ἀπεφάσισεν ὅπως οἱ ἐπιθυμοῦντες ἵνα μεταβῶσιν εἰς Ἅγιον Ὅρος ἀπευθύνωνται εἰς τὴν Α. Π. τὸν Πατριάρχην δι' αἰτήσεώς των, ἐπισυνάπτοντες πιστοποιητικὸν τῆς Ἐκκλησίας, εἰς ἣν οὗτοι ἀνήκουσι, ἐξ οὗ νὰ ἐμφαίνεται ἡ ταυτότης τῆς ἰδιότητός των.

— Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν ἡ Ἱ. Σύνοδος καθήρεσε τὸν ἐν Ἀμερικῇ Οὐκρανὸν Ἱερέα Φώτιον Φράνς, τὸν ὁποῖον ὁ Οὐκρανὸς Ἐπίσκοπος κατήγγειλεν, ὅτι ἐνυμφεύθη.

Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων.

Καθ' ἃ ἐπιστέλλουσιν ἡμῖν ἐκ Μονάχου τῆς Γερμανίας, κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑλληνικῆς Κοινοτήτος τοῦ Μονάχου, ἐωρτάσθη ἐκεῖ διὰ πρώτην φοράν ἡ ἡμέρα τῶν Γραμμάτων κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν. Εἰς αὐτὴν ἔλαβον μέρος ἡ ἐν Μονάχῳ Ἑλληνικὴ Παροικία, οἱ φοιτῶντες ἐν τῇ πόλει Ἕλληνες φοιτηταί, ὡμίλησαν δὲ ἐπικαιρῶς ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινοτήτος κ. Κουμπούλης, ὁ ἐφημέριος τοῦ Ὀρθόδοξου Ἑλληνικοῦ Ναοῦ Πανσο. Ἀρχιμ. κ. Ἀμβρόσιος Πλατῆς καὶ ὁ μετεκπαιδευόμενος εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Μονάχου θεολόγος κ. Ἰω. Λάππας. Τέλος τὴν ἑορτίον ἀμήγυριν προσεφώνησε δι' ὀλί-

γων λέξεων ὁ ὑφηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Σοφ. Λώλης, εἰς οὗ τὴν πρωτοβουλίαν ὠφείλετο ἡ ἑορτὴ αὕτη.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Ὁ Μ. Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Βενέδικτος, προσκληθεὶς ὑπὸ τῆς Ἰορδανικῆς Κυβερνήσεως, μετέβη τὴν 21ην Φεβρουαρίου εἰς Ἀμμάν, ἔνθα ἐν ἐπίσημῳ τελετῇ, ὁ Βασιλεὺς Χουσεὶν ἐνεχείρισεν αὐτῷ τὸ Βασιλικὸν Διάταγμα, δι' οὗ ἀναγνωρίζεται ὡς Ἑλληνορθόδοξος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, ἀπένευε δὲ τῷ Μ. Πατριάρχῃ καὶ τὸ ἀνώτατον παράσημον τῆς Ἰορδανίας. Ἡ Α.Μ. ὁ Πατριάρχης τὸ ἀπόγευμα τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐπέστρεψε μετὰ τῆς συνοδείας αὐτοῦ εἰς τὴν Ἁγίαν Πόλιν, ἔνθα ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐξεφώνησε κατάλληλον λόγον, ἐν συνεχείᾳ δ' ἐδέχθη τὰ συγχαρητήρια τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ. Ἡ τελετὴ τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ Πατριάρχου ἐγένετο τῇ 1ῃ τρ. μηνὸς ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῆς Ἀναστάσεως. Ἐν αὐτῇ παρέστησαν ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ βασιλέως Χουσεὶν, τὸ Διπλωματικὸν Σῶμα, τὰ μέλη τῆς Ἀγιοταφικῆς Ἀδελφότητος καὶ πλῆθος λαοῦ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Τῇ αἰτήσῃ τοῦ Μητροπολίτου Λένινγκραντ καὶ Νόβγκοροντ περὶ ἀνακηρύξεως τῆς ἐπαρχίας Νόβγκοροντ εἰς αὐτοτελῆ ἐπαρχίαν, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἀπήλλαξε τὸν Μητροπολίτην κ. Ἐλευθέριον τῆς Ἐπαρχίας Νόβγκοροντ καὶ ὠρίσεν ὅπως ἀπὸ τοῦδε ὁ τίτλος τοῦ Μητροπολίτου Λένινγκραντ ἔχη ὡς ἐξῆς: «Μητροπολίτης Λένινγκραντ καὶ Λαντόγκας». Διὰ τῆς ἰδίας συνοδικῆς ἀποφάσεως ἀνατίθεται ἡ διοίκησις τῆς ἐπαρχίας Νόβγκοροντ εἰς τὸν Ἐπίσκοπον Παλαιᾶς Ρωσίας κ. Σέργιον.

— Κατὰ τὰ τέλη τοῦ Ὀκτωβρίου 1956 μετέβη εἰς τὴν Μόσχαν ὁ ἀρχιμανδρίτης τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας κ. Κάλλιστος, ὁ ὁποῖος διωρίσθη ἑξαρχος τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Χριστοφόρου καὶ προϊστάμενος τοῦ εἰς Ὀδησον μετοχίου τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας. Ὁ Ἀρχιμανδρίτης κ. Κάλλιστος ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Μόσχας κ. Ἀλεξίου καὶ λαβὼν τὴν εὐλογίαν του μετέβη εἰς Ὀδησον, ὅπου ἀνέλαβε τὰ νέα του καθήκοντα.

— Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας ὠρίσ. προϊστάμενον τοῦ εἰς Μόσχαν Μετοχίου τῆς τὸν ἐπιθεωρητὴν τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Σόφιας ἀρχιμανδρίτην κ. Ἀντώνιον, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἀσθενήσαντος ἀρχιμανδρίτου κ. Ἀθανασίου.

— Τὸ φθινόπωρον τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐπεσκέφθη τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν, κατόπιν προσκελήσεως τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας Ἰσλαυδίας κ. Γκούντμουίντσον συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου του.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Ὁ Πατριάρχης τῶν Σέρβων κ. Βικέντιος ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Πατριάρχην Μόσχας κ. Ἀλέξιον θερμὴν ἐπιστολήν, δι' ἧς εὐχαριστεῖ αὐτὸν διὰ τὴν ἀδελφικὴν ὑποδοχὴν καὶ τὴν ἐγκάρδιον φιλοξενίαν, ἧς ἔτυχε ἡ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν του τὴν Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν ἐπισκεψαμένην σερβικὴ Ἐκκλησιαστικὴ ἀντιπροσωπεία. «Ἡ προσωπικὴ μας γνωριμία καὶ ἡ ἐπαφὴ τῶν Σεβασμιωτάτων Ἀρχιερέων τῆς Ρωσικῆς καὶ τῆς Σερβικῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας καὶ αἱ διαπραγματεύσεις ἃς διεξηγάγομεν, ἀναμφιβόλως θέλουν συμβάλει ὄχι μόνον εἰς τὴν σύσφιγξιν τῶν δεσμῶν μεταξύ τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν μας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν σύσφιγξιν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ πνευματικῶν δεσμῶν ὁλοκλήρου τῆς Ὀρθοδοξίας»—τονίζει εἰς τὴν ἐπιστολήν του ὁ Πατριάρχης τῶν Σέρβων κ. Βικέντιος.

— Εἰς τὸ διεθνὲς Συνέδριον ἀρχιτεκτόνων καὶ εἰδικῶν διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ἱστορικῶν μνημείων πολιτισμοῦ, τὸ ὁποῖον θὰ συνέλθῃ τὸν προσεχῆ Μάϊον εἰς τοὺς Παρισίους ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ UNESCO καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας τῆς Γαλλίας, θὰ λάβουν μέρος καὶ Γιουγκοσλάβοι ἀντιπρόσωποι. Οὗτοι εἰς ὑπόβαλλον εἰς τὸ Συνέδριον μελέτην περὶ τῶν ἱστορικῶν μνημείων πολιτισμοῦ τῆς χώρας των. Εἰς εἰδικὸν δὲ περίπτερον θὰ ἀνοίξῃ ἑκθεσις ἐμφα-

νίζουσα τὸ ἔργον τοῦ Γιουγκοσλαβικοῦ Ἰδρύματος προστασίας ἱστορικῶν μνημείων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Κατὰ προσφάτως ληφθείσας πληροφορίες, ἡ Ἐκκλησία Βουλγαρίας διοικητικῶς διαιρεῖται σήμερον εἰς 12 ἑπαρχίας, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ὁποίων ἴστανται Μητροπολίται, οἱ ὅποιοι ἐκλέγονται συμφώνως πρὸς τὸ Καταστατικὸν τῆς Ἐκκλησίας. Μία τῶν ἑπαρχιῶν τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ τῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς καὶ Αὐστραλίας.

Ἡ Βουλγαρικὴ Ἐκκλησία ἔχει ἀρκετὰ μοναστήρια, μερικὰ τῶν ὁποίων ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Σύνοδον. Αἱ ἀρχαιότερα καὶ σπουδαιότερα Μοναὶ εἶναι ἡ τοῦ Ρίλου καὶ ἡ τοῦ Μπάσκο. Ἦγούμενος τῆς πρώτης Μονῆς εἶναι ὁ ἐπίσκοπος Βαρλαάμ, τῆς δὲ δευτέρας ὁ ἐπίσκοπος Συμεών.

Ἀνώτατον ἐκκλησιαστικὸν ἐκπαιδευτικὸν Ἴδρυμα εἶναι ἡ Θεολογικὴ Ἀκαδημία «Ἁγ. Κλήμης Ἀχιδιδος», ἡ ὁποία προσφάτως ἐώρτασε τὴν 30ὴν ἐπέτειον τῆς λειτουργίας της καὶ ἡ ὁποία μέχρι πρό τινων ἐτῶν ὑπήγετο εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Σόφιας. Ὁ γνωστὸς Ρώσος θεολόγος κ. Ν. Ν. Γκλουμποβόκω ἐδίδαξεν εἰς τὴν Σχολὴν ταύτην ἐπὶ σεiriάν ἐτῶν, συντελέσας μεγάλως εἰς τὴν ἀνύψωσίν της. Ἄλλος διάσημος καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας εἶναι ὁ πρωτοπρεσβύτερος κ. Στέφανος Τσανκώφ, ὁ ὁποῖος θεωρεῖται ὡς εἰς τῶν καλύτερων θεολόγων τῆς συγχρόνου Ὀρθοδοξίας. Σχολάρχης τῆς Σχολῆς εἶναι ὁ ἐπίσκοπος Νικόλαος. Ἡ Σχολὴ ἐκδίδει κατ' ἔτος ἐπιστημονικὴν ἐπετηρίδα, ἐν ἣ δημοσιεύονται ἀρθρα καὶ πραγματεῖαι τῶν καθηγητῶν της.

Ἡ Βουλγαρικὴ Ἐκκλησία ἔχει μίαν Ἱερατικὴν Σχολὴν εἰς τὴν Σόφιαν, διευθυντὴς τῆς ὁποίας εἶναι ὁ ἐπίσκοπος Τύχων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΟΛΩΝΙΑΣ

Κατὰ προσφάτως ληφθείσας πληροφορίες ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Πολωνίας, διαιρεῖται ἀπὸ διοικητικῆς ἀπόψεως εἰς τέσσαρας ἑπαρχίας, αἱ ὁποιαὶ εἶναι 1) Βαρσοβίας καὶ Μπιέλσκης, 2) Μπιαλοστόκ καὶ Γδύνιας, 3) Λότζ καὶ Πόζναν καὶ 4) Βρότσλαβ καὶ Στετίνου.

Ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Πολωνίας ἴστανται ὁ Μακαριώτατος κ. Μακάριος, ὁστις φέρει τὸν τίτλον τοῦ Μητροπολίτου Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας. Οὗτος προεδρεῖ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, μέλη τῆς ὁποίας εἶναι ὁ Ἐπίσκοπος Μπιαλιστόκ καὶ Γδύνιας κ. Τιμόθεος, ὁ Ἐπίσκοπος Λότζ καὶ Πόζναν κ. Γεώργιος καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Βρότσλαβ καὶ Στετίνου κ. Στέφανος.

Σήμερον ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Πολωνίας ἔχει 174 ἐνορίας, μίαν ἀνδρικήν μονήν (τοῦ Ἁγίου Ὀνουφρίου) καὶ μίαν γυναικείαν τοιαύτην τῶν Ἁγ. Μάρθας καὶ Μαρίας, ἧτις ἱδρῆθη τὸ 1947.

ΚΟΠΤΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Κοπτικῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας ἐνέκρινε τροποποίησιν εἰς τὸν Κανονισμόν περὶ ἐκλογῆς Πατριάρχου. Οὗτως οἱ ὑποψήφιοι διὰ τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον δεόν νὰ εἶναι ἄνω τῶν 40 ἐτῶν καὶ νὰ ἔχωσι δεκαπενταετῆ Ἱερατικὴν προϋπηρεσίαν. Ἡ ἐκλογὴ θὰ γίνεταί εἰς δύο στάδια. Κατὰ τὸ πρῶτον, τὸ σῶμα κλήρου καὶ λαοῦ θὰ ἐκλέξῃ τρεῖς ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ὑποψηφίων, κατὰ δὲ τὸ δεύτερον ἡ Ἱεραρχία διὰ κλήρου θὰ ἀναδείξῃ τὸν Πατριάρχην.

Ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀπέρριψε πρότασιν ὁμάδος Κοπτορθόδων, ὅπως ἐκλεγῆ Πατριάρχης ἐξ ὁμίλου λαϊκῶν θεολόγων.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

— Κατὰ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος Δεκεμβρίου ἐγένετο ἐν Ρώμῃ ἡ γενικὴ συγκέντρωσις τοῦ Διεθνούς Συνεδρίου τῆς Καθολικῆς Νεολαίας. Τὸ θέμα τοῦ Συνεδρίου ἦτο «ἡ σχέσις τῆς πνευματικῆς μορφώσεως πρὸς τὸν ἐπαγγελματικὸν βίον».

— Καθ' ἃ πληροφορεῖ ἡμᾶς τὸ περιοδικὸν «Herder-Korrespondenz», κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰανουαρίου ἐ. ἐ. ἐγένετο ἐν Βιέννῃ συνέδριον, εἰς ὃ ἔλαβον μέρος ἅπαντες οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἐπίσκοποι καὶ 350 ἱερεῖς ἐξ ὅλων τῶν πέ-

ριφερειῶν τῆς Αὐστρίας. Τὸ θέμα τοῦ συνεδρίου ἦτο «Ἡ Ἐκκλησία καὶ ὁ κόσμος τοῦ ἐργάτου».

— Καθ' ἃ ἀνεκοινώθη ἐκ τοῦ Ἀστέως τοῦ Βατικανοῦ, ὁ Ἀκρὸς Ἀρχιερεὺς Πίος ΙΒ' ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ἀγγλίας κ. Λόυντ.

— Τὸ Τάγμα τῶν Ἰησουϊτῶν ἀριθμεῖ σήμερον 147 ἱερομονάχους τῶν διαφόρων λειτουργικῶν τύπων, καταμενομένους ὡς ἑξῆς: Σλαβικοῦ τύπου 73, Ἑλληνικοῦ βυζαντινοῦ τύπου Ἑλληνας 4, Μελητικῶν βυζαντινοῦ τύπου 11, Βυζαντινοῦ ρουμανικοῦ τύπου 12, Ἀρμενικοῦ τύπου 6, Κοπτικῶν τύπου 3, Συριακοῦ ἀντιοχειακοῦ τύπου 14, Συριακοῦ χαλδαϊκοῦ 4, Συριακοῦ μαρωνιτικοῦ 2, Συρμαλαγκαρικοῦ 6 καὶ Συρμαλαβαρικοῦ 6.

— Ἀπὸ 18-25 Ἰανουαρίου εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις Καθεδρικὸν Ναὸν Ἀγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου ἐτελέσθη τὸ Ὀκταήμερον προσευχῶν ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων Ἐνώσεως.

— Τῇ 28ῃ Ἰανουαρίου ἀπέθανεν ὁ Ἐξαρχος τῶν Ἑλληνορθῶνων Καθολικῶν Τουρκίας Σεβ. Διονύσιος Βαρούχας.

— Μεταξύ τῶν διαμαρτυρηθέντων διὰ τὴν ἐνδεχομένην ἐπίσκεψιν τοῦ Προέδρου Τίτου εἰς Ἡνωμένας Πολιτείας εἶναι ὁ Πανος Τζώνας Ράνταλ, Πρόεδρος τοῦ Ἀμερικανικοῦ Συλλόγου Καθολικοῦ Τύπου. Οὗτος ἀπέστειλε πρὸς τὸν Πρόεδρον Ἀϊζενχάουερ τηλεγράφημα εἰς τὸ ὁποῖον ἰσχυρίζεται ὅτι «ὁ Τίτο ἀντιπροσωπεύει πᾶν ὅ,τι ἀντιτίθεται πρὸς τὴν Ἀμερικανικὴν ἐλευθερίαν καὶ τιμιότητα».

— Ἡ «Καθολικὴ Δράσις», ἀποτελοῦσα ὡς γνωστὸν χριστιανικὴν κίνησιν τῆς Ἰταλίας, ἀριθμεῖ σήμερον περὶ τὰ 3.251.000 μέλη, ὑπερβαίνουσα σχεδὸν κατὰ 1.000.000 τὰ μέλη τοῦ Ἰταλικοῦ Κομμουνιστικοῦ Κόμματος.

— Ἡ 81ῃ ἐπέτειος τῶν γενεθλίων καὶ ἡ 18ῃ τῆς εἰς τὸν παπικὸν θρόνον ἀναρρήσεως τοῦ Πάπα Πίου ΙΒ' ἐωρτάσθησαν πανηγυρικῶς εἰς ὁλόκληρον τὸν Ρωμαιοκαθολικὸν κόσμον.

— Ὁ Πάπας ὠμίλησε προσφάτως ἐνώπιον 800 ἱατρῶν, οἵτινες μετέσχον τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἐν Ρώμῃ συνελθόντος Θ' Συνεδρίου τῆς Ἰταλικῆς Ἑταιρείας Ἀναισθησιολογίας.

— Ἀπὸ 10-14 Σεπτεμβρίου θὰ συνέλθῃ εἰς Λούρδην, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἑορτασμῶν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐκατονταετηρίδος τῶν ἐμφανίσεων τῆς Παναγίας, τὸ 3ον Μαριολογικὸν Συνέδριον.

— Κατὰ τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον (5-13) θὰ συνέλθῃ ἐν Ρώμῃ τὸ «Β' Διεθνὲς Καθολικὸν Συνέδριον τῆς Ἱεραποστολῆς τῶν λαϊκῶν», εἰς ὃ θὰ λάβουν μέρος ἀντιπροσωπεῖται ἐξ ὅλων σχεδὸν τῶν κρατῶν τοῦ κόσμου.

— Τὸ ἐν Οὐγγαρίᾳ καθεστῶς τοῦ Καντάρ ἀνέλαβε νέαν ἐκστρατείαν κατὰ τοῦ Καρδινάλιου Μιντζέντι, Πριμάρτου τῆς Οὐγγαρίας. Αἱ κατὰ τοῦ Καρδινάλιου ἐκθέσεις, δημοσιευθεῖσαι εἰς τὴν οὐγγρικὴν κομμουνιστικὴν ἐφημερίδα «Νέπ Σζαμπάντζακ», ἀποβλέπουν εἰς τὴν ἀκύρωσιν τοῦ περὶ ἀσυλίας δικαιώματος τοῦ Καρδινάλιου, καὶ ἐπομένως εἰς τὸν ἐξαναγκασμὸν τῶν Ἀμερικανικῶν Ἀρχῶν νὰ παραδώσουν τὸν Καρδινάλιον εἰς τὰς κομμουνιστικὰς ἀρχὰς τῆς Βουδαπέστης.

— Ἀπὸ 29 Ἀπριλίου μέχρι 1 Μαΐου ἐ. ἐ. θὰ συνέλθῃ εἰς Παρίσιους ἡ γενικὴ συνέλευσις τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἱεραρχίας τῆς Γαλλίας.

— Τὸ Βατικανὸν ἀνεκοίνωσεν ἐσχάτως, ὅτι εἰς 460.000.000 ἀνέρχονται οἱ ἀνὰ τὸν κόσμον Ρωμαιοκαθολικοὶ, εἰς 200.000 οἱ ἐνορία τῶν εἰς 381.000 οἱ ἱερεῖς τῶν καὶ εἰς 40.000.000 οἱ σπουδάζοντες εἰς Ρωμαιοκαθολικὰς σχολὰς μαθηταὶ καὶ φοιτηταί.

— Ἦρχισαν διαπραγματεύσεις μεταξύ Δανικῆς Κυβερνήσεως καὶ μίας Ἀμερικανικῆς Ἑταιρείας διὰ τὴν ἐγκατάστασιν ἰσχυροῦ ραδιοπομποῦ ἐν τινι Δανικῇ νήσῳ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, ὁστις θὰ ἐκπέμπῃ «καθολικὰ» προγράμματα, προοριζόμενα διὰ τὰς χώρας τοῦ σιδηροῦ παραπετάσματος.

— Τὴν 23ην Ἰανουαρίου ἐ. ἐ. συνήλθεν εἰς τὴν ἐν Λιουμπλιάνᾳ Λέσχην τῶν βουλευτῶν ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ Συλλόγου τῶν καθολικῶν ἱερέων Σλοβενίας «Κύριλλος καὶ Μεθόδιος», ἧτις ἠσχολήθη μὲ τὸ πρόγραμμα ἐργασιῶν κατὰ τὸ τρέχον ἔτος. Μέλη τοῦ ἐν λόγῳ Συλλόγου εἶναι 1500 καθολικοὶ ἱερεῖς τῆς Σλοβενίας.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

'Ιερά Μητρόπολις Σάμου και 'Ικαρίας

*Έχοντες υπ' όψει Ιον) τὰ ἄρθρα 46 καὶ 47 τοῦ Α. Ν. 3200/1940 «περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων» ὡς οὗτος ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη μεταγενεστέρως, 2ον) τὰς διατάξεις τοῦ Α. Ν. 536/1945 «περὶ ρυθμίσεως τῶν ἀποδοχῶν τοῦ 'Ορθοδόξου 'Εφημεριακοῦ Κλήρου τῆς 'Ελλάδος» καὶ 3ον) τὰς διατάξεις τοῦ Α. Ν. 540/1945 «περὶ 'Εκκλησιαστικῆς 'Εκπαιδεύσεως», προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ἐφημεριακὴν θέσιν τοῦ 'Ιεροῦ Ναοῦ «Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου» τῆς Κοινότητος Ἄνω Βαθῆος Σάμου, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ἡμῶν προκηρῦξεως εἰς τὸ περιοδικὸν «'Εκκλησία» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ Α. Ν. 2200/1940 «περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων» ὀριζόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Λιμένι Βαθῆος Σάμου τῆ 5ῃ Φεβρουαρίου 1957

† Ὁ Σάμου καὶ 'Ικαρίας Εἰρηναῖος.

'Ιερά Μητρόπολις Σάμου καὶ 'Ικαρίας

*Έχοντες υπ' όψει Ιον) τὰ ἄρθρα 46 καὶ 47 τοῦ Α. Ν. 2200/1940 «περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων» ὡς οὗτος ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη μεταγενεστέρως, 2ον) τὰς διατάξεις τοῦ Α. Ν. 536/1945 «περὶ ρυθμίσεως τῶν Ἀποδοχῶν τοῦ 'Ορθοδόξου 'Εφημεριακοῦ Κλήρου τῆς 'Ελλάδος» καὶ 3ον) τὰς διατάξεις τοῦ Α. Ν. 540/1945 «περὶ 'Εκκλησιαστικῆς 'Εκπαιδεύσεως», προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ἐφημεριακὴν θέσιν τοῦ 'Ιεροῦ

Ναοῦ «'Αγίων Θεοδώρων» τῆς Κοινότητος Ἄγιων Θεοδώρων Σάμου, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ἡμῶν προκηρῦξεως εἰς τὸ περιοδικὸν «'Εκκλησία» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ Α. Ν. 2200/1940 «περὶ 'Ιερῶν Ναῶν καὶ 'Εφημερίων» ὀριζόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Λιμένι Βαθῆος Σάμου τῆ 8ῃ Φεβρουαρίου 1957

† Ὁ Σάμου καὶ 'Ικαρίας Εἰρηναῖος.

'Ιερά Μητρόπολις Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας

Προκειμένου νὰ πληρωθῆ ἡ κενὴ θέσις τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ ἱεροῦ ἐνοριακοῦ Ναοῦ Ἁγίου Πέτρου καὶ Παύλου Σελῶν - Εὐρυτανίας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν ταύτην, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Ναυπάκτῳ τῆ 18 Φεβρουαρίου 1957

† Ὁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Χριστοφόρος.

Προκειμένου νὰ πληρωθῆ ἡ κενὴ θέσις τακτικοῦ Ἐφημερίου τοῦ ἱεροῦ ἐνοριακοῦ Ναοῦ Ἁγίου Δημητρίου Παυλοπούλου - Παπαδῆς Εὐρυτανίας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν ταύτην, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Ναυπάκτῳ τῆ 18 Φεβρουαρίου 1957

† Ὁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Χριστοφόρος.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΣΜΟΣ

Καθ' ἃ μεταδίδει τὸ Δελτίον τῆς «Οἰκουμενικῆς Ὑπηρεσίας Τύπου», κατὰ τὴν Συνδιάσκεψιν ὑπερτριακοσίων Ἀγγλικανῶν Ἐπισκόπων, ἧτις θὰ γίνῃ τὸ θέρος 1958 ἐν τῷ Lambeth Palace τοῦ Λονδίνου θὰ συζητηθῶσιν μεταξύ ἄλλων καὶ τὰ ἐξῆς θέματα: «Ἡ ἀσθεντία τῆς Βίβλου», «Ἡ ἐνότις καὶ ἡ παγκοσμιότης τῆς Ἐκκλησίας», «ἡ ἀναγνώρισις τῶν τοπικῶν ἁγίων καὶ διακόνων τοῦ Θεοῦ», «ὁ συμβιβασμὸς τῶν διαφορῶν καὶ συγκρούσεων μεταξύ καὶ ἐντὸς τῶν ἔθνων», «ἡ θέσις τῆς οἰκογενείας ἐν τῇ συγχρόνῳ κοινωνίᾳ» κ. ἄ.

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Ἡ Εὐαγγελικὴ καὶ Μετερρυθμισμένη (Καλβινικὴ) Ἐκκλησία Ἠνωμένων Πολιτειῶν ἀπεφάσισαν νὰ συγχωνευθοῦν μετὰ τῆς Κογκρεγκαϊσιοναλ Ἐκκλησίας Ἀμερικῆς.

— Ὁ πρόεδρος τῶν ἐν ΗΠΑ Μεθοδιστικῶν Ἐκκλησιῶν κ. Σμιθ ἐδήλωσεν εἰς τὴν πόλιν τῆς Πενσυλβανίας Μπάκ Χιλ Φόλς ὅτι ἡ θέσις τῶν διαμαρτυρομένων εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν εἶναι σήμερον καλύτερα ἢ εἰς τὸ παρελθόν.

ΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΙ

Ἡ Συνταγματικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ νεοῦ Κράτους Σουδᾶν ἀνεκήρυξεν ἐπίσημον θρησκείαν τῆς χώρας τὴν Μουσουλμανικὴν.

— Οἱ Βουδδισταὶ τῆς Κεϋλάνης ἔχουν συλλέξει ὑπὲρ τὸ 1.000.000 ρούπις πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἔργου τῆς ἐξαπλώσεως «τοῦ φωτὸς τῆς διδασκαλίας τοῦ Βούδα εἰς τὴν σκοτεινὴν Εὐρώπην».

— Ἡ Ἰνδικὴ Ἐσωτερικὴ Ἱεραποστολὴ διὰ τὴν ἀναζωογόνησιν τοῦ Ἰνδοϊσμοῦ συνεχίζεται ἐνθουσιωδέστατα καὶ μὲ ἐθνικιστικὸν φανατισμὸν ὑπὸ τοῦ Ἰνδοῦ Ἠγέτου Ραντακρίσαν, καθηγητοῦ τῆς Φιλοσοφίας καὶ ἀφυπνιστοῦ τῆς ἔθνικης Ἰνδικῆς συνειδήσεως.

ΜΩΑΜΕΘΑΝΙΣΜΟΣ

Εἰς τὴν Τουρκικὴν Μ. Ἐθνοσυνέλευσιν, ἐξ ἀφορμῆς τῆς γενομένης συζητήσεως ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς Γεν. Διευθύνσεως Θρησκευμάτων, ὑπεβλήθη ὑπὸ πολλῶν βουλευτῶν

πρότασις, ὅπως τὸ μᾶθημα τῶν θρησκευτικῶν εἰσαχθῆ ὑποχρεωτικῶς εἰς τὰ Τουρκικὰ Λύκεια. Πρωτᾶθ ἔτισης ὅπως, τροποποιουμένων τῶν σχετικῶν διατάξεων τοῦ Τουρκικοῦ Συντάγματος, ἰδρυθῆ μὲγα θρησκευτικὸν κέντρον, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἐνίσχυσεως τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος τῆς σπουδαζούσης νεολαίας. Ἐν τῇ αὐτῇ προϋπολογισμὸς τῆς Γεν. Διευθύνσεως Θρησκευμάτων ἐγένετο δεκτός, προβλέπων, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ τὸν διορισμὸν χιλίων νέων ἱμαμήδων διὰ τὰς θρησκευτικὰς ἀνάγκας τῶν Μουσουλμάνων.

— Ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Τουρκίας κ. Ἀδνὰν Μεντερὲς προσέφερεν, ἐκ τῆς προσωπικῆς του περιουσίας, τὸ ποσὸν τῶν 100.000 λ. Τουρκίας πρὸς ἀνεγερσιν μεγάλου τεμένους ἐν τῇ τοποθεσίᾳ Γενῆ Σεχίρ τῆς Τουρκικῆς Πρωτευούσης.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Μόλις ἐτέθη εἰς κυκλοφορίαν, ἀναδημοσιεύμενος ἐκ τοῦ πρωτοτύπου, ὁ ἀρχαιότερος μέχρι τοῦδε πάπυρος, ὅστις περιέχει βιβλίον τῆς Καινῆς Διαθήκης. Τὸ βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον «Πάπυρος Μπὸτμερ» ἐξεδόθη ἐπιμελείᾳ τοῦ ἑλληνοστοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Γενεύης κ. Βίκτωρος Μαρτὲν καὶ περιέχει τὰ 14 πρῶτα κεφάλαια τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου.

— Διὰ νομοθετήματος τῆς Πολωνικῆς κυβερνήσεως τοῦ κ. Γκομούλκα εἰς ἅπαντα τὰ σχολεῖα τῆς Πολωνίας ἐπανεισλήχθη ἡ διδασκαλία τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων. Τοῦτο ἐγένετο, διότι γενικὴ ὑπῆρξεν ἡ αἴτησις τῶν γονέων—μολονότι ἀνήκον οὗτοι ὀνομαστικῶς εἰς κομμουνιστικὰς οργανώσεις—νὰ διδάσκωνται τὰ τέκνα των θρησκευτικὰ μαθήματα ἐν τοῖς σχολείοις.

— Ἡ Βουλὴ Ἰνδιῶν ἐψήφισε νόμον, δι' οὗ ἀπαγορεύεται ἡ παραγωγή, ἡ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγωγή, ἡ πώλησις καὶ ἡ διανομὴ γκαγκστερικῶν ἔργων.

— Ὁ Πάστορ τῆς Πρεσβυτεριανῆς Ἐκκλησίας τῆς Ν. Ὑόρκης Αἰδέο. Τζῶν Μπουέλ ὠργάνωσε σύστημα «τηλεφωνικῶν προσευχῶν», ἐγγράφων καθ' ἑκάστην εἰς μαγνητόφωνον μίαν προσευχὴν, ἧτις ἀναμεταδίδεται μῆσω τοῦ τηλεφώνου εἰς τοὺς πιστοὺς. Παρόμοιαι ὀργανώσεις «τηλεφωνικῶν προσευχῶν» ὑπάρχουν καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας πόλεις τῆς Ἀμερικῆς.

Ἱερὰ Μητρόπολις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 63 τοῦ Α.Ν. 2200/1949 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων Διακόνων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1. Εἰσοδίων Θεοτόκου Φιλιατρῶν 2. Γεν. Θεοτόκου Γαργαλιάνων 3. Ἁγίου Γεωργίου Χώρας 4. Κοιμ. Θεοτόκου Κρεσταινῶν καὶ 5. Ἁγίου Νικολάου Ἀνδρισαίνης καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς θέσεως ταύτης, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσι τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ Πιστοποιητικά. Θὰ γίνωνται δεκτοὶ μόνον Βασιλικῆς κατηγορίας.

Ἐν Κυπαρισσίᾳ τῇ 1ῃ Μαρτίου 1957

† Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Δ α μ α σ κ η ν ὄ ς.

Ἱερὰ Μητρόπολις Λαρίσης καὶ Πλαταμώνος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 46 παρ. 1 καὶ 2 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2200/40 Α.Ν. «περὶ Ἑνοριακῶν καὶ Ἐφημεριακῶν» ὡς ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων Νόμων καὶ Διαταγμάτων, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα τυπικὰ καὶ κανονικὰ προσόντα ὅπως καταλάβωσι τὴν κενὴν ἐφημεριακὴν θέσιν τοῦ ἐν Παλαιοπύργῳ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ἐν τῷ Δελτίῳ «Ἐκκλησίας» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ δικαιολογητικά των.

Ἐν Λαρίσῃ τῇ 2ᾷ Μαρτίου 1957

† Ὁ Λαρίσης Δ η μ ῆ τ ρ ι ο ς.

Ἱερὰ Μητρόπολις Μαντινείας καὶ Κυνουρίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἀρθρον 46 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ τὰς τούτω σχετικὰς διατάξεις, προσκαλοῦμεν τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ χειροτονηθῶσιν ὡς τακτικοὶ Ἐφημέριοι εἰς τινὰ τῶν Ἑνοριῶν τῶν Χωριῶν, Περθῶριον (Τριπόλεως) Μαινάλου, Ροῖνου, Λυκοχίων, Μεσορράχης, Περδικοβρύσεως καὶ Νεοχωρίου (Κορινθίου), ἵνα ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 48 τοῦ εἰρημένου Νόμου ἀπαιτούμενων πιστοποιητικῶν, προκειμένου νὰ ἀνακηρύξωμεν ὑποψηφίους διὰ τὰς Ἑνορίας ταύτας.

Ἐν Τριπόλει τῇ 5ῃ Μαρτίου 1957

† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Γ ε ρ μ α ν ὄ ς.

Ἱερὰ Μητρόπολις Κορινθίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀρ. 2200/48 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» Α.Ν. καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν τοῦ ἐφημερίου τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Κοιμήσεως Θεοτόκου Μπασίου, 2) Μεταμορφώσεως Σωτῆρος Καίσαρι καὶ 3) Ἁγίου Ἀνδρέου Πεταλοῦς, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά, προκειμένου νὰ ἀνακηρύξωσιν ὑποψηφίους ἐφημέριους τῶν ὡς ἄνω Ἱερῶν Ναῶν.

Ἐν Κορίνθῳ τῇ 7ῃ Μαρτίου 1957

† Ὁ Κορινθίας Π ρ ο κ ὄ π ι ο ς.

Ἱερὰ Ἐπισκοπὴ Πέτρας

Καλεῖ συμφώνως τῷ Α.Ν. 2200/1940 ἀρθρον 46 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ 29 τοῦ Α.Ν. 540/1945 τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τῆς Ἑνορίας Ἁγίου Γεωργίου Νεαπόλεως, καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα (ἀρθρ. 47 καὶ 48) Α.Ν. 2200/1940, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰ ἀρθρα 27 καὶ 28 τοῦ Ν.Δ. 540/1945 «περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως», ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ Περιοδικὸν «Ἐκκλησία» καὶ τὸν Ἡμερήσιον Τύπον ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Νόμου προβλεπόμενα πιστοποιητικά, μετὰ τῆς σχετικῆς αἰτήσεως.

Ἐν Νεαπόλει τῇ 9ῃ Μαρτίου 1957

† Ὁ Πέτρας Δ η μ ῆ τ ρ ι ο ς.

Ἱερὰ Μητρόπολις Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας

Προκειμένου νὰ πληρωθῇ ἡ κενὴ θέσις τακτικοῦ Ἐφημερίου τοῦ ἱεροῦ ἐνοριακοῦ Ναοῦ Ἁγίας Παρασκευῆς Κυπαρισσοῦ - Τριχωνίδος, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν ταύτην ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Ναυπάκτῳ τῇ 18 Φεβρουαρίου 1957

† Ὁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Χ ρ ι σ τ ο φ ὄ ρ ο ς.

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀργολίδος

Καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὡς κατωτέρω ἐκτίθενται κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας, ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ πιστοποιητικά των, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων Ἱερέων τῶν χηρευουσῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων 1. Ὑπαπαντῆς Χριστοῦ Λευκακίων 2. Ζωοδόχου Πηγῆς Δαλαμανάρας 3. Ἁγίας Βαρβάρας Λάουκα 4. Ἁγίου Παντελεήμονος Μυκηνῶν 5) Ἁγίου Δημητρίου Σχοινοχωρίου 6) Κοιμήσεως Θεοτόκου Ἐξοχῆς καὶ 7) Ἁγίου Νικολάου Ἁγίου Νικολάου.

Κανονικὰ προσόντα. Ἀμεμπτος βίος, ἦτοι ἀποφυγὴ σαρκικῶν παρεκτροπῶν, χαρτοπαιξίας, οἰνοποσίας, κλοπῆς κ.λ.π.

Νόμιμα προσόντα, ὅσα ὀρίζονται ἐν τοῖς ἀρθροῖς 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 20 Φεβρουαρίου 1957

† Ὁ Ἀργολίδος Χ ρ υ σ ὄ σ τ ο μ ο ς.

Ἱερὰ Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης

Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις Μονεμβ. καὶ Σπάρτης, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 281 Προκηρύξεως αὐτῆς, συνωδᾷ τῷ ἀρθρῳ 26 τοῦ ἀναγκ. Νόμου 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλεῖ τοὺς βουλομένους ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «Ἐκκλησία», ὑποβάλλωσιν αἰτήσεις ὑποψηφιότητος μετὰ τῶν νομίμων πιστοποιητικῶν, πρὸς συμμετοχὴν διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς χηρευούσης θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῇ ἐνορίᾳ Βαμβακοῦ καὶ Οἰνούτσου.

Ἐν Σπάρτῃ τῇ 22ᾷ Φεβρουαρίου 1957

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Δ ι ο ν ὄ σ ι ο ς.

Ἱ. Μητρόπολις Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὁρους καὶ Ἀρδαμερίου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ Α.Ν. 2200/40 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὰς κενωθησομένας ἐφημεριακὰς θέσεις 1) τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγ. Στεφάνου Ἀρναίας καὶ 2) τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Κοιμήσεως Θεοτόκου Περιστερῶνος Λαγκαδᾶ, τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας, ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου προβλεπόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Ἀρναίᾳ τῇ 25ῃ Φεβρουαρίου 1957

† Ὁ Ἱερισσοῦ, Ἁγίου Ὁρους καὶ Ἀρδαμερίου Κ υ π ρ ι α ν ὄ ς.

Ἱερὰ Μητρόπολις Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α.Ν. 2200/40 καὶ 540/1945 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1. Ἁγίου Ἀθανασίου Ἀρήνης, 2. Κοιμ. Θεοτόκου Λυνισταίνης, 3. Ἁγίου Ἰωάννου Βρύνας καὶ 4. Ἁγίου Νικολάου Κάτω Κοτυλίου καλοῦμεν ἅπαντας τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ δικαιολογητικά, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων.

Ἐν Κυπαρισσίᾳ τῇ 28ῃ Φεβρουαρίου 1957

† Ὁ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Δ α μ α σ κ η ν ὄ ς.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

'Αριθ. Πρωτ. 490 'Εν 'Αθήναις τῇ 19ῃ Φεβρουαρίου 1957

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

Πρὸς
τοὺς ἐδλαβεστάτους Προέδρους τῶν 'Ενο-
ριακῶν Φιλοπτώχων Ταμείων τῶν 'Ιερῶν
Ναῶν τῆς 'Αγιοτάτης 'Αρχιεπισκοπῆς
'Αθηνῶν

Φέροντες εἰς γνώσιν ὑμῶν, ὅτι ὑπὸ τῆς 'Εταιρείας Προστασίας Γῆρατος, κατόπιν ἀδείας τοῦ 'Υπουργείου Κοινωνικῆς Προνοίας, ἤρξατο διενεργούμενος ἐνταῦθα ἔρανος, ὑπὲρ τῶν ἀπόρων ἀσθενῶν γερόντων, ἐντελλόμεθα ὅπως προτρέψητε τὰς ἐριτίμους κυρίας τοῦ 'Ενοριακοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τοῦ Ναοῦ ὑμῶν, ἵνα συνεργασθῶσιν αὐταὶ μετὰ τῶν κυριῶν τῆς 'Εταιρείας Προστασίας Γῆρατος, συμβάλλουσαι οὕτω εἰς τὴν πλήρη ἐπιτυχίαν τοῦ διενεργουμένου 'Εράνου ὑπὲρ τῶν ἐγκαταλελειμμένων ἀσθενῶν γερόντων καὶ εὐδῶσιν τοῦ ὑπὸ τῆς ἀνωτέρω 'Εταιρείας ἐπιδιωκόμενου ἱεροῦ σκοποῦ.

'Εντολῇ τοῦ Μακ. 'Αρχιεπισκόπου
'Ο Βοηθὸς 'Επίσκοπος
† 'Ο Μαραθῶνος Δαμασκηνὸς

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Θεοδοσίου Κ. Σπεράντσα, 'Ο Παπα-Σταμάτης τῆς Βρύσης. 'Ανάτυπον ἐκ τοῦ περιοδικοῦ «Ὁ 'Εφημέριος». 'Αθήναι 1957, Σελ. 67.

Greek Orthodox Year Book 1957, Greek Archdiocese of North and South America. Σελ. 331.

Γ. Παπαγεωργίου, 'Εράλδν, Εἰς Κύριος, (Λόγος εἰς τοὺς τρεῖς 'Ιεράρχας) Τρίκη 1957. Σελ. 12.

'Αρχιμ. Παντελεήμονος Καρανικόλα, Αἱ Αἰρέσεις, 2. 'Αντβεντισταὶ καὶ 'Αντβεντισταὶ Ζ' ἡμέρας. 'Αθήναι 1957, σ. 54.

'Αργεῖον 'Εκκλησιαστικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου, τεῦχος 3ον 1956.

'Ο τελευταῖος πειρασμὸς τοῦ Νικ. Καζαντζάκη, Διάλεξις γενομένη ὑπὸ τοῦ κ. Ἐμμαν. Α. Πετράκη, 'Ηράκλειον, σ. 19.

Οἱ περιπέτειες ἐνὸς προσκυνητοῦ, Μετάφρασις ὑπὸ 'Αρχιμανδρίτου Παντελεήμονος Καρανικόλα. 'Εκδοσις δευτέρα πλήρης: 'Εκδοτικὸς Οἶκος 'Αστῆρ 'Αλ. καὶ Ε. Παπαδημητρίου. 'Αθήναι Σελ. 329.

Αἰμιλιανοῦ Τσακοπούλου, 'Αρχιεπίσκοπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, Περιγραφικὸς Κατάλογος τῶν Χειρογράφων τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Β', 'Αγ. Τριάδος Χαλκιδικῆς. Σταμπούλ, 'Εκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου, σελ. 169.

'Αδελφότητος Θεολόγων ἢ «Ζωή», Τὸ παιδί ἑνὸς ἀγνωστος κόσμος, 'Αθήναι 1957, σελ. 192.

'Αρχιμ. 'Αλεξ. Καντώνη, 'Αξίως προσέλθετε (Α' 'Η 'Ιερὰ 'Εξομολόγησις—Β' 'Η 'Η Θεία Κοινωνία). 'Εκδοσις τρίτη—ἐπιρὺξιμένη. Θεσσαλονίκη, σελ. 110.

Γιάννη Κλ. Ζερβοῦ, Σημειώματα ἐπάνω στὸ ἔργο Ν. Καζαντζάκη. 'Αθήναι, σελ. 64.

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

'Εκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† 'Ο 'Αθηνῶν ΔΩΡΟΘΕΟΣ

† 'Ο Σάμου καὶ 'Ικαρίας ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

† 'Ο 'Αλεξανδρουπόλεως ΙΩΑΚΕΙΜ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

'Η «'Εκκλησία» ἐκδίδει ἐπίσης τὸν «'Εφημέριον» διανεμόμενον δωρεὰν εἰς ἅπαντας ἀνεξαιρέτως τοὺς ἐφημέριους, ὡς καὶ τὸ ἐπιστημονικὸν περιοδικὸν «Θεολογία», τὴν ὁποῖαν λαμβάνουν ἐπίσης δωρεὰν ἅπαντες οἱ 'Ιεράρχαι καὶ οἱ ἐφημέριοι Θεολόγοι Κληρικοί.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ»

Θεοδ. Σπεράντσα, 'Η ἐδλαβεστέρα προσφορὰ τῆς ἐγνωμοσύνης μας.

Π. Γ. Μπρατσιώτου, 'Η 'Εκκλησία καὶ τὰ κοινωνικὰ προβλήματα.

Σεβ. Μητροπολίτου πρ. Δήμιου Βασιλείου, Θεοφίλον Πατριάρχον 'Αλεξανδρείας δυσχέρειαὶ οικονομικαί.

Θεοδώρου Ναγκιάμα, 'Η 'Ορθοδοξία εἰς τὴν Οὐγκάνταν.

Πέτρον Γλέζον, Διονύσιος Σολωμός.

Σεβ. Μητροπολίτου πρ. Νευροκοπίου Γεωργίου, Περί μίαν μελέτην.

Παρατηρήσεων Στήλη.

'Εκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Πρακτικαὶ ἐκλογῆς ἱερέων.

Βιβλιογραφία

Οἱ ἱερεῖς, ἀπευθύνασθε πάντοτε ἀνεδοιάστως πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «'Εκκλησίας», διὰ πᾶν ζήτημα ποῦ σᾶς ἀπασχολεῖ. 'Απάντησιν θὰ λαμβάνετε ἀμέσως διὰ τοῦ «'Εφημερίου».

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

'Η ἀλληλογραφία τῆς «'Εκκλησίας» δημοσιεύεται πάντοτε εἰς τὸν «'Εφημέριον».

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Εἰδοποιοῦνται οἱ ἀναγνώσται τῶν περιοδικῶν τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος «'Εκκλησία», «'Εφημέριος» καὶ «Θεολογία», ὅπως συνδρομὰς ἢ ἄλλα ἐμβάσματα τῶν ἀποστέλλουν δι' ἐπιταγῆς μόνον ἐπ' ὄνοματι τῆς Διαχειρίσεως τῆς «'Εκκλησίας».

'Υπεύθυνος Τυπογραφείου: ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΡΟΥΤΣΗΣ

'Εκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς 'Αποστολικῆς Διακονίας τῆς 'Εκκλησίας τῆς 'Ελλάδος. 'Εν 'Αθήναις, 'Ιαοῦ 1.